

Årsredovisning 2017

VARBERGS
KOMMUN

Innehållsförteckning

Inledning

- 3 2017 i sammandrag
- 4 Varbergsfakta
- 6 Förord, kommunstyrelsens ordförande
- 7 Förord, kommundirektör
- 8 I riktning mot visionen
- 10 Hela Varberg växer
- 12 Omvärldsanalys

Förvaltningsberättelse

- 15 Målredovisning
- 25 Personalredovisning
- 28 Finansiell analys
- 32 Driftsredovisning
- 34 Investeringsredovisning
- 36 Exploateringsredovisning
- 37 Kommunens samlade verksamhet

Ekonomisk redovisning

- 41 Resultaträkning och kassaflöde
- 42 Balansräkning
- 43 Noter
- 51 Redovisningsprinciper

Verksamhetsberättelse

- 53 Kommunfullmäktige
- 53 Kommunrevisionen
- 54 Valnämnden
- 54 Överförmyndarnämnden
- 56 Kommunstyrelsen
- 58 Barn- och utbildningsnämnden
- 60 Socialnämnden
- 62 Byggnadsnämnden
- 64 Miljö- och hälsoskyddsnämnden
- 66 Hamn- och gatunämnden
- 68 Kultur- och fritidsnämnden
- 70 Servicenämnden
- 72 Varbergs Stadshus AB
- 73 Varbergs Bostads AB
- 74 Varberg Energikoncernen
- 75 Varberg Event AB
- 76 Varbergs Fastighets AB
- 77 Hallands Hamnar Varberg AB
- 78 Varberg Vatten AB

79 Revisionsberättelse

Om årsredovisningen

Årsredovisningen är kommunstyrelsens rapport till kommunfullmäktige om kommunens samlade verksamhet och ekonomi 2017.

Den vänder sig också till dig som är invånare eller företagare i kommunen, och naturligtvis till kreditgivare, leverantörer och samarbetspartner. Här kan du läsa om vilka mål som satts upp, hur målpuppfyllelsen har gått och hur skattepengarna har använts. De obligatoriska inslagen förvaltningsberättelse och ekonomisk redovisning kompletteras med ett inledande kapitel med verksamhetsberättelser från nämnder och bolag.

De olika avsnittens innehåll

Inledning

En kort sammanfattning av årsredovisningen följs av förord från kommunstyrelsens ordförande och kommundirektören. Efter årets text om Varbergs vision ges en samlad bild av kommunens tillväxt och därefter följer kommunledningskontorets omvärldsanalys.

Förvaltningsberättelse

I detta kapitel presenteras de strategiska målområden och prioriterade inriktningar som kommunfullmäktige fastställt för perioden 2016–2019. Därefter redovisas ett målområde i taget utifrån vad som har gjorts, hur långt arbetet har kommit och hur det går med målpuppfyllelsen. De tre prioriterade inriktningarna beskrivs också närmare, och en avstämning görs av kommunens finansiella mål. I personalredovisningen ges en separat redovisning av kommunens år som arbetsgivare och efter den följer en mer ingående beskrivning av kommunens finansiella situation. Driftsredovisningen redogör för hur nämnderna följt budget och vad aktuella avvikelser beror på. Därefter beskrivs hur kommunen arbetat med investeringar och exploateringar. Förvaltningsberättelsen avslutas med en kort samlad beskrivning av året för kommunkoncernen som helhet samt vilka utförare som ingår i kommunens verksamhet.

Ekonomisk redovisning

Här presenteras årets ekonomiska utfall i resultaträkningen, förändringar i kommunens likvida medel redovisas i kassaflödesanalysen och den ekonomiska ställningen vid årets slut visas i balansräkningen. Kapitlet innehåller också noter och redovisningsprinciper som ger en närmare beskrivning av innehållet.

Verksamhetsberättelse

I verksamhetsberättelsen finns en kort beskrivning av varje nämnd och bolag med en sammanfattning av årets insatser, det ekonomiska resultatet och vad som väntar framöver.

2017 i sammandrag

Varberg är en av landets snabbast växande kommuner vilket ställer ökade krav på organisationen inom i stort sett alla områden. Växande behov av bostäder, lokaler, infrastruktur, omsorg och service hanteras samtidigt som den befintliga löpande verksamheten ska fortsätta fungera och utvecklas.

Kommunfullmäktiges fyra strategiska målområden är utvalda för att leda Varberg i riktning mot Vision 2025 – Västkustens kreativa mittpunkt. I sammanställningen av årets målrapportering finns många goda resultat att glädjas över och samarbete mellan olika verksamheter blir allt vanligare. Samtidigt uttrycks från flera håll att organisationen fortfarande behöver bli bättre när det gäller just samverkan, för att kunna få snabbare utväxling på områden som exempelvis byggstart av bostäder och systematiskt hållbarhetsarbete.

I skolan sker kontinuerlig utveckling på alla nivåer med flera fina resultat som följd och Varberg har bättre skolresultat än riket. Kommunen satsar aktivt på att förbättra näringslivsklimatet och i den senaste mätningen från Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) pekar företagarnas helhetsbedömning av kommunens service uppåt. Inom målområdet hälsa och social sammanhållning pågår arbete med att skapa mötesplatser, öka delaktighet och inkludering, trygga vårdkedjan och motverka ungas ohälsa. Personalkontinuiteten inom äldreomsorgen har förbättrats, och utvärderingar visar på goda resultat för upplevd trivsel och trygghet inom både förskola och skola.

Slutförda och påbörjade investeringar

Kommunens största investering någonsin färdigställdes 2017; Trönninge skola och Treteget (Trönninge idrottscentrum) firades med invigning för allmänheten lagom till skolstarten i augusti. Flera nya förskolor blev också klara under året. Ombyggnationen av Brunnsparken påbörjades, liksom arbetet med den nya bad- och simanläggningen på Håsten och det tidigare uppskjutna arbetet med Fästningsbadet.

Årets ekonomiska resultat

Det ekonomiska resultatet för 2017 uppgår till 188 mnkr och avviker positivt från budget med 66 mnkr. Driftsredovisningen från kommunstyrelse och nämnder visar en negativ budgetavvikelse på 102 mnkr, vilket främst beror på att pengar har avsatts för att återställa en deponi vid Lassabacka.

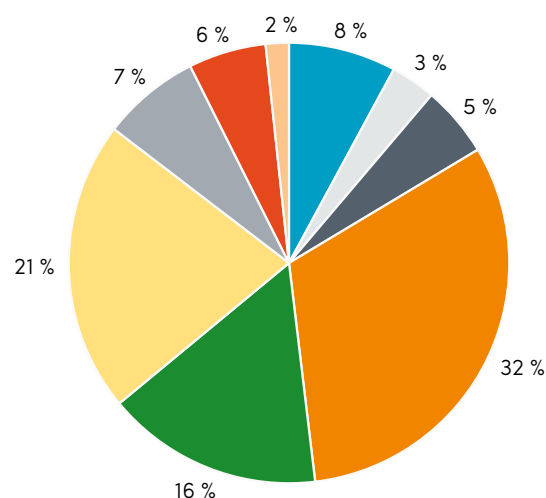
Avstämning finansiella mål

Kommunens två finansiella mål handlar om resultatnivå och soliditetsnivå. Båda målen har uppnåtts 2017. Soliditeten har sjunkit något men ligger fortsatt högt på 66 procent. Kommunen har en mycket god grundekonomi, men med de höga investeringsnivåer som väntar blir det en utmaning att nå de finansiella målen under kommande år.

Kommunens personal

Antalet tillsvidareanställda medarbetare fortsätter att öka och är nu uppe i 4 262 personer. Årets ökning motsvarar 78 heltidstjänster. Rekryteringsbehovet är fortsatt högt och kommunen arbetar på flera plan för att attrahera nya medarbetare och säkerställa olika slags kompetens inför framtiden. Den totala sjukfrånvaron minskade under året och andelen medarbetare utan någon sjukfrånvaro ökade.

Fördelning av verksamhetens nettokostnad 2017, %

- Gemensam verksamhet, 8 %
- Offentlig plats och trafik, 3 %
- Kultur- och fritidsverksamhet, 5 %
- Utbildning, 32 %
- Förskoleverksamhet och skolbarnomsorg, 16 %
- Äldreomsorg, 21 %
- LSS-verksamhet*, 7 %
- Individ- och familjeomsorg, 6 %
- Miljö/räddning/stadsbyggnad, 2 %

*Lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade.

Varbergsfakta

Varbergs kommun med tätorter och serviceorter*
Kommunens yta: 907 km²

Folkmängd den 31 december

Totalt	62 755
därav kvinnor	31 364
därav män	31 391

Folkökning

Flyttningsnetto	509
Födelseöverskott	56
Nettoinvandring	308

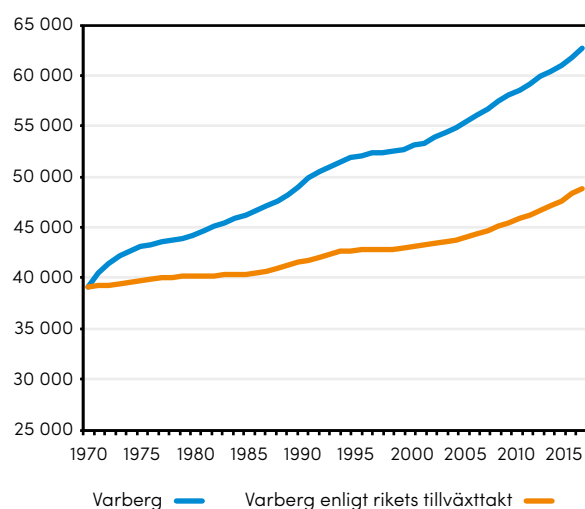
Restider från Varberg

Göteborg	45 min.
Landvetter	75 min.
Borås	75 min.
Malmö	2 tim.
Grenå	4 tim.

Mandatfördelning i kommunfullmäktige

Parti	Kvinnor	Män	Totalt	% kvinnor
C	4	3	7	57
KD	1	1	2	50
L	1	3	4	25
M	6	8	14	43
MP	2	2	4	50
S	9	11	20	45
SD	0	6	6	0
SPI	1	1	2	50
V	1	1	2	50
Totalt	25	36	61	44

Befolkningsutveckling i Varberg

Folkmängdsförändringar

	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Inflyttade	2 853	2 961	2 522	2 537	2 430	2 150
Utflyttade	2 036	2 186	2 002	2 124	1 823	1 606
Netto	817	775	520	413	607	544
Födda	682	653	632	639	682	627
Döda	626	591	550	571	538	562
Netto	56	62	82	68	144	65
Överskott	873	837	602	481	751	610*

*Justering gjord av SCB

Åldersfördelning 2017

Ålder	Varberg 2017	Varberg 2006	Andel % Varberg	Andel % riket
0-5	4 288	3 767	6,8	7,2
6-15	7 365	6 635	11,7	11,7
16-18	1 951	2 456	3,1	3,2
19-64	34 679	32 209	55,3	58,1
65-79	10 715	7 163	17,1	14,8
80-	3 757	3 229	6,0	5,0
Summa	62 755	55 459	100,0	100,0

Flera viktiga bitar på plats

Varberg låter tala om sig och ligger i framkant på många områden. För fjärde året i rad har vi tagit emot priset BästAttBo i kategorin landsbygdskommuner. I november var vi först ut med att få LRF:s nya pris Årets gröna kommun och för femte gången har vi också belönats för Bästa tillväxt i Halland.

Det finns fler exempel på fina utmärkelser från året som gått. Framgångarna beror förstås på väl fungerande verksamheter i vår organisation, men också på att Varberg är en kommun med ett aktivt näringsliv och många engagerade invånare. Som Varbergsbor har vi alltså gott om anledningar att vara glada och stolta, och 2017 föll flera viktiga bitar på plats för en fortsatt positiv utveckling för vår kommun.

Framåt för goda förbindelser

En avgörande händelse under året var att dubbelspåret genom Varberg kom med i Trafikverkets förslag till nationell plan. Bakom denna framgång ligger mycket arbete, inte minst i form av det viktiga tilläggsavtal som kommunen tillsammans med Region Halland har slutit med Trafikverket. Nu kan vi fullt ut fokusera på målbilden med färdigbyggt spår och tunnel år 2024.

Enklare pendling till och från Göteborg betyder mycket för vår tillväxt; en milstolpe är därför även den nya fördjupade översiktsplan för Norra kusten som antogs i februari. Planen ger förutsättningar för 4 000 nya bostäder i området, vilket rimmade väl med den överenskommelse som vi träffat med Trafikverket och Region Halland om att verka för ett framtida tågstopp i Väröbacka. Vi har även fått positivt besked om att Trafikverket startar upprustning av Viskadalsbanan. Detta har Varbergs kommun under lång tid varit med och arbetat för – goda förbindelser till och från Borås gynnar både näringsliv och akademi.

Inkluderingscentrum – nav för lyckad samverkan

Ett annat viktigt arbete som fortsatt under 2017 är det långsiktiga mottagandet av våra nyanlända invånare. Här har vi nått goda resultat genom samarbete, både mellan olika professioner i våra verksamheter och med civilsamhället. Med inkluderingscentrum som nav görs väldigt fina insatser inom bland annat skola, omsorg, kultur och fritid och vi har lyckats över förväntan med att ordna bostäder till dem som fått uppehållstillstånd.

Resan mot ett bättre företagsklimat

För ett fortsatt attraktivt Varberg behövs en fortsatt väl fungerande arbetsmarknad. Här spelar skola och näringsliv en nyckelroll, och inte minst vår organisations förmåga att främja näringslivet. Under året har vi tagit ett nytt avstamp och påbörjat resan mot ett bättre företagsklimat. Fler träffar och möten med näringslivet, fler besök ute på företagen och ett helhetsgrepp för bättre bemötande och service ger

resultat. 2018 får vi dessutom god hjälp av Varberg direkt – kommunens nya gemensamma kundservice som ska underlätta för både företag, invånare och besökare.

Bostäder och mycket mer

Det byggs som aldrig förr i vår kommun och ännu fler byggstarter väntar runt hörnet. Vi har utökat resurserna på flera håll inom organisationen för att få ett bättre flöde i de olika led som påverkar takten på bostadsbyggandet. Nu är det ju inte bara bostäder som byggs; 2017 var som exempel året då kommunens största investering någonsin, Trönninge skola och Trestegets idrottscentrum, kunde invigas och tas i bruk. Framöver väntar bland mycket annat en ny bad- och simanläggning på Håsten och flera nya bostadsområden runt om i kommunen.

Vi befinner oss i en spännande tid av utveckling och 2017 har varit ännu ett år av fina insatser i vår organisation. Inte minst inom skola och omsorg har det levererats fortsatt högklassig kvalitet till kommunens invånare, och inom våra övriga verksamheter likaså. Gemensamt har vi under året tagit flera viktiga steg framåt i positiv riktning. Stort tack, alla medarbetare, beslutsfattare och Varbergsvänner som bidragit!

Ann-Charlotte Stenkil,
Kommunstyrelsens ordförande (M)

Fina resultat för Varbergs invånare

Tillväxten i Varbergs kommun är stark. Antalet invånare ökar snabbt och näringslivet utvecklas. Vårt jobb är att stödja detta genom att fortsätta driva en riktigt bra verksamhet för alla invånare, företag och besökare.

Riktigt bra verksamhet skapas av kompetent personal som ges rätt förutsättningar. Att Varbergs kommun har kompetent personal visar alla de fina insatser som genomförs av medarbetare och chefer varje dag. Rätt förutsättningar skapas och bibehålls genom att vi tillsammans arbetar med systematisk kvalitetsutveckling, kompetensutveckling och arbetsmiljö. Hur gör vi då detta?

- Vår kvalitetsutveckling utgår från kommunens vision och målområden samt från analys av omvärldens förändring och påverkan. Här ska vi ha en kontinuerlig och öppen dialog, där alla ges möjlighet att bidra.
- Kompetensutveckling sker inte bara genom utbildning, utan även genom att vi vågar prova nya arbetssätt, tar till oss ny teknik och välkomnar nya medarbetare med annan kompetens, andra erfarenheter och nya idéer. Så länge vi utvecklas misslyckas vi aldrig – ibland lyckas vi och andra gånger lär vi oss!
- En god arbetsmiljö och ett gott samarbetsklimat är den bas som vår verksamhet byggs på. Att vi trivs och vill utvecklas tillsammans, att ingen ska bli sjuk av sitt arbete och att ingen ska känna sig kränkt, mobbad eller utanför den sociala gemenskapen kan uppfattas som självklarheter, men tyvärr vet vi att det inte alltid är så. Därför måste vi alltid ha med oss dessa frågor. All personal förtjänar en god arbetsplats, och den arbetsplatsen kan vi bara skapa och utveckla genom att ha en öppen dialog där vi alla tar ansvar.

Ökade krav när vi växer

Den snabba tillväxten i Varberg ställer stora krav på vår organisation. Vi har fortsatt stora utmaningar i att skapa fler bostäder och öka kapaciteten i vår infrastruktur. Vi behöver också bli bättre på kommunikation, tillgänglighet och bemötande. Här har vi lagt en viktig grund under 2017 genom arbetet med en ny kommungemensam kundservice; med Varberg direkt vill vi göra det enklare att nå kommunen och få snabb återkoppling, oavsett vem du är och vad du har för fråga.

I takt med att kommunen växer ser vi inom allt fler områden att vi behöver korsa kompetenser för att nå våra mål. Utvecklingen mot ett bättre näringsklimat, arbetet med inkludering och integration samt förberedelserna inför Varbergstunneln och vår nya stadsdel Västerport är några exempel på detta.

Genom samverkan kan vi göra varandra bättre, få ut mer av vårt arbete och nå snabbare resultat. Det kommer både vi och kommunens invånare att tjäna på.

Visionen visar vägen

Nytänkande, framåtanda, kunskap och mod är ledorden i vår vision. Med de ledorden och med förhållningssätten *delaktighet* och *hållbarhet* ska vi som arbetar inom kommunen gemensamt fortsätta nå fina resultat för Varbergs invånare. Precis som idag ska vi alltid vara noga med hur kommuninvånarnas pengar används. Att få jobba med att leverera utifrån människors behov, önskemål och drömmar är ett förtroendeuppdrag. Det förtroendet måste alltid förtjänas och det gör vi genom dagligt professionellt, empatiskt och transparent arbete, och vi välkomnar alltid frågor om vad vi gör och varför.

Vi har all anledning att vara stolta över vår verksamhet och våra resultat. Det tackar vi alla medarbetare och chefer för.

Carl Bartler
Kommundirektör

I riktning mot visionen

Varberg – Västkustens kreativa mittpunkt, det är Varbergs vision sedan ett beslut i kommunfullmäktige i november 2011*. Visionen är styrande för kommunens utveckling och alla medarbetare har visionens verksamhetsidé och förhållningssätt som vägvisare i den dagliga verksamheten.

Visionen är inte bara en ledstjärna för kommunens medarbetare, den finns också till för att inspirera invånare, företagare och föreningar till att vara med och påverka kommunens framtid och bidra till ett kreativare Varberg.

De två första åren drevs visionen som ett projekt, mycket arbete lades då ned både på att diskutera budskap och innehåll inom kommunens organisation och sprida information till invånare, företagare och föreningar. Sedan 2014 ingår visionsarbetet som en naturlig del i det löpande arbetet inom kommunen. Den är vägledande för målformuleringar, handlingsplaner och utveckling av verksamhet inom nämnder, förvaltningar och bolag. Verksamhetsidén och förhållningssätten ingår som punkter för avstämning i medarbetarnas individuella utvecklingssamtal samt i utvecklingen av arbetsgivarpolicyer, arbetsvillkor och samverkan.

Visionen i vardagen

Årets arbete med att förbereda kommunens nya gemensamma kundservice, Varberg direkt, är ett tydligt exempel på hur visionen fungerar som en plattform för beslut och genomförande, med verksamhetsidén om att förenkla människors vardag som en självklar kärnpunkt. Ett annat exempel är nystarten av utvecklingsarbetet för ett förbättrat företagsklimat. Näringslivs- och destinationskontoret har bland annat arrangerat seminarier där deltagare från alla kommunens förvaltningar och bolag fått mötas i tvärgrupper med fokus på frågan om hur kommunen kan underlätta och förenkla för det lokala näringslivet.

Visionen är också central i allt det arbete som pågår i samband med Varbergs starka tillväxt; här är förhållningssätten hållbarhet och delaktighet två viktiga grundpelare. Det ska finnas lättillgänglig information om hur och varför Varberg växer. Den som vill bidra med idéer och synpunkter om kommunens arbete ska också enkelt kunna göra det. Dialogmöten har under året bland annat genomförts om den nya stadsdelen Västerport och utvecklingen av Brunnsparken. En ny dialogform har inletts i form av ”byapromenader” kring utvecklingen av sju av kommunens mindre orter. Ett arbete har också påbörjats för att samordna och utveckla kommunikationen kring de många olika projekt som planeras och genomförs i samband med att kommunen växer.

Många fler exempel på hur visionen påverkar kommunens arbetssätt visar sig förstås dagligen ute i verksamheten. Varje år lyfts flera av dessa fram i de nomineringar som lämnas in till utmärkelserna

Årets kreativa medarbetare och Årets värdskapare. Alla som nominerats under 2017 bjöds i december in till en gemensam lunch med tillfälle för mingel och samtal. Årets vinnare, som tillkännagavs under lunchen, pryder omslaget till årsredovisningen och deras insatser presenteras närmare på nästa sida.

Foto: Don't Blink

Årets kreativa företagare

På den årliga Varbergsgalan i oktober delade kommunen för sjätte året i rad ut priset *Årets kreativa företagare* till någon som i visionens anda uppvisat särskild kreativitet. Vinnare 2017 blev Vännerna i Viken, ett nätverk av företagare i olika branscher som hjälps åt att skapa upplevelser och locka både nya och återvändande gäster till Apelviken. På bilden syns: Per Ringqvist, Nils Gordh, David Florin, Lena Sernevall, Patrik Johansson, Hans Lillhage, Kjell Sallén, Terese Asplund, Agneta Agrell, Rochanne Handing, Stellan Nyberg, Frida Ceveryd och Dorthé Florin.

Ur juryns motivering: *Från norr till söder med mycket hjärta och salta vindar har årets vinnare lyckats tillsammans. Man har gått från att samverka som en gemensam röst till att skapa gemensamma aktiviteter tillsammans. Kreativiteten flödar, vilket märks på antalet besökare i viken, Apelviken.*

*Mer om visionen och hur den kom till kan du läsa på varberg.se/vision2025.

VISION 2025

Varberg ska bli Västkustens kreativa mittpunkt

För att lyckas krävs nytänkande, framåtanda, kunskap och mod.

Verksamhetsidé

Vi ska förenkla människors vardag och inspirera dem att uppnå sina drömmar.

Förhållningssätt

Hållbarhet: Vi ska tillgodose dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov socialt, ekonomiskt och ekologiskt.

Delaktighet: Vi har ett öppet klimat och ett inkluderande förhållningssätt som kännetecknas av mångfald, inflytande och omtanke.

Årets kreativa medarbetare

Pia Ringborg Nilsson,
förskolechef på Bolmens förskola

Juryns motivering: Pia Ringborg Nilsson har med både kreativitet, kunskap, nytänkande och mod skapat pedagogiska miljöer och ytor för barnen och pedagogerna på Bolmens förskola. Hon har visat hur lokaler, inredning och pedagogiska arbetssätt kan skapa en helhet som ger inspirerande miljöer för lärande, bra arbetsmiljö för både barn och pedagoger och attraktiv verksamhet för kommunens invånare.

Årets värdskapare

Camilla Sjölund och Kätthe Sörensson Wiman,
behandlingssekreterare respektive anhörig-
samordnare inom socialförvaltningen.

Juryns motivering: Camilla Sjölund och Kätthe Sörensson Wiman har från olika avdelningar inom socialförvaltningen funnit varandra i en gemensam drivkraft att hjälpa anhöriga till personer med missbruk och beroende i Varberg. Under 2017 har de initierat, planerat och genomfört en innehållsrik anhörigvecka med fokus på missbruk och beroende. Genom sitt arbete öppnar de upp, synliggör och ger hopp åt de anhöriga. Deras engagemang är ett kvitto på hur Varbergs kommuns vision kan se ut i praktiken.

Vill du veta mer om pristagarna? Gå in på [youtube.se](https://www.youtube.se) och sök: Varbergs kommun, Årets värdskapare/Årets kreativa medarbetare.

Hela Varberg växer

Varberg har en inneboende attraktivitet och ett geografiskt läge som skapar förutsättningar för god livskvalitet. Det är många som vill flytta hit.

Växande villaområde i Tvååker och nybyggda lägenheter i Veddige. Foto: Hidvi Group.

Varbergs befolkning är van vid tillväxt och Varbergs kommun tar ansvar för att hela kommunen ska växa, på ett målmedvetet och planerat sätt och med hållbarhet i fokus.

Historiskt hög tillväxttakt

Ett bra mått på en plats attraktivitet är att se hur många som flyttar in i relation till hur många som flyttar ut. Varbergs kommun växer snabbt just nu, faktiskt i en historiskt hög takt. Kommunens planering av bostäder, investeringar i infrastruktur och kommunal service utgår från en befolkningsprognos som visar på närmare 80 000 invånare kring år 2030. Det innebär att kommunen går från en tillväxt på cirka 1 procent om året till cirka 1,6 procent om året i slutet av prognostiden.

Bättre förutsättningar att växa balanserat

Varberg har slagit in på en väg som innebär bättre förutsättningar än tidigare att växa jämnt och balanserat. Kommunen arbetar aktivt med markförvärv i strategiska lägen och med stora utbyggnadsprojekt i stadens närhet. I översiktsplaner läggs också grunden för utveckling av serviceorterna i Norra kustområdet och i inlandet. Bebyggelseplanering och satsningar på

infrastruktur samspelar med varandra. Ett exempel är planeringen för en ny tågstation i Väröbacka och utbyggnad av samhället runt omkring.

Ett Varberg att bo och arbeta i

Sedan flera år råder bostadsbrist i Varberg och många står på kö för att flytta hit. En stor del av potentialen för bostadsförsörjning ligger i omvandlingsprojekt som Västerport – som möjliggörs av dubbelspårsutbyggnad av Västkustbanan i tunnel – och förtätning i stadsområdet. Allt detta ska ske utan att äventyra de värden som Varbergs kommun gjort sig kända för. Kommunen ska vara fortsatt attraktiv, underlätta för fler att ta del av det fantastiska utbud som finns och samtidigt fortsätta att utvecklas vidare.

Närheten till Göteborg innebär att kommunen kan fortsätta bidra till hela Västsveriges tillväxt och utveckling. En utmaning ligger i att vara fortsatt attraktiva också för nya företag, så att Varberg behåller sitt mångfacetterade näringsliv och utvecklas som en plats där människor inte bara vill bo, utan också arbeta och starta företag. Kommunens kvaliteter, näringslivets utveckling och ökad tillgång till högre utbildning och utbildad arbetskraft kommer att vara viktiga pusselbitar för att lyckas.

Planering för hållbarhet

Att utveckla Varberg på ett långsiktigt hållbart sätt kräver tid och planering. Kommunens vilja är att planera för Varbergs framtid på ett sätt som är både ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbart.

Den övergripande inriktningen i Varbergs översiktsplan är att bygga vidare utifrån befintlig struktur med en stark stad, livskraftiga serviceorter och en levande landsbygd. Planering enligt denna inriktning ökar möjligheterna att resa hållbart samt möjligheterna att erbjuda boende med närhet till service både i staden och på landsbygden.

Genom förtätning bygger man hållbart, drar fördel av befintlig samhällsservice och infrastruktur samt bidrar till en tryggare och mer tillgänglig stadsmiljö. Nybyggnation i kommunens serviceorter är ett viktigt tillskott där varje ny bostad bidrar till att behålla eller öka både kommunal och privat service, och därmed levandegöra orten. Och genom att bygga längs med regionala kollektivtrafikstråk används befintlig infrastruktur, ett stabilare underlag skapas för samhällsservice och företag utanför stadsområdet och serviceorternas utbud stärks.

Fler ska bo nära

Sammantaget vill kommunen planera för att fler människor ska kunna bo med närhet till arbete, service, handel, kollektivtrafik och kultur. Cykel- och kollektivtrafik ska kunna vara självklara val i vardagen. Denna utvecklingsinriktning skapar förutsättningar för Varberg att växa på ett långsiktigt och hållbart vis.

Sextio år av kontinuerlig tillväxt

År 2017 markerar 60 år med kontinuerlig tillväxt för Varbergs kommun. Det är inte många av landets 290 kommuner som klarat det. Under hela perioden 1957–2017 är det endast 14 kommuner som inte minskat någon gång – och Varberg är en av dem.

Många fina utmärkelser

Det finns många anledningar att vara stolt som Varbergsbo, en är att kommunen lyfts fram som föredöme på nationell nivå inom flera olika områden. Fyra år i rad har Varberg vunnit priset *BästAttBo* i kategorin landsbygdskommuner¹, 2017 var man först ut med att utses till *Årets gröna kommun*² och 2016 mottogs utmärkelsen *Årets Stadskärna*³. Detta är tre av många fina kvitton på att det går att kombinera stark tillväxt, hög attraktivitet och hållbar samhällsutveckling.

¹Tidningen FOKUS (2014–2017). ²LRF.

³Svenska Stadskärnor.

Varför måste Varberg växa?

För oss som redan bor i Varberg är tillväxten positiv av flera skäl. Vi behöver till exempel bli fler som bidrar till skatteunderlaget. I dagsläget ökar andelen äldre bland invånarna, vi måste också öka andelen åldersgrupper som arbetar och betalar skatt. Med ökad inflyttning blir vi helt enkelt fler som delar på kostnader för barnomsorg, skolor, äldreomsorg, fritidsanläggningar, bibliotek och infrastruktur med mera.

När vi blir fler förbättras också möjligheterna för människor som vill starta nya företag och utveckla idéer. För det lokala näringslivet betyder

fler invånare både större kundunderlag, lättare att rekrytera kompetent arbetskraft och ökade möjligheter till samarbeten. För oss som bor här betyder fler företag samtidigt ett ökat utbud av exempelvis butiker, caféer, evenemang och upplevelser. Det innebär också arbetstillfällen i fler branscher.

Vår kommun ligger rent geografiskt i en stor tillväxtregion. Ett aktivt beslut om att inte växa skulle därför innebära att Varberg snabbt blev förbispunget av andra kommuner. När vi växer innebär det istället en positiv utveckling för individer och företag.

Omvärldsanalys

Svensk ekonomi har präglats av högkonjunktur under 2017 och den utvecklingen fortsätter 2018. Samtidigt aviserar SKL att svenska kommuner och landsting inom kort står inför en mycket besvärlig obalans mellan snabbt växande demografiskt betingade behov och ett långsamt växande skatteunderlag.

Den svenska konjunkturen har förstärkts markant under 2017 och även år 2018 kommer att präglas av högkonjunktur, vilket innebär en fortsatt ökning av det reala skatteunderlaget. Den positiva utvecklingen innebär att sysselsättningen och skatteunderlaget fortsätter att växa i relativt snabb takt år 2018 och 2019. 2017 ökade skatteunderlaget med 4,5 procent och 2018 väntas en ökning med 3,3 procent.

BNP-tillväxten är en viktig grund för landets tillväxt och därmed för skatteunderlaget. För perioden 2010–2016 var den genomsnittliga svenska BNP-tillväxten 2,8 procent och för 2017 beräknas den till 2,6 procent. I en internationell jämförelse är detta en hög tillväxt.

Investeringar och offentlig konsumtion driver svensk tillväxt

Den höga investeringstakten i landet dämpades något under 2017, vilket drog ned den totala tillväxttakten jämfört med förväntningarna. Bostadsbyggandet är nu på en så hög nivå att det är svårt att höja den ytterligare. En begränsande faktor är de tilltagande svårigheterna att få tag på lämplig arbetskraft. Hitills har byggföretagen delvis löst behoven med hjälp av företag och arbetstagare från andra europeiska länder. Om tillväxten i Europa tar bättre fart, vilket många förväntar sig, kommer konkurrensen om den arbetskraften att hårdna.

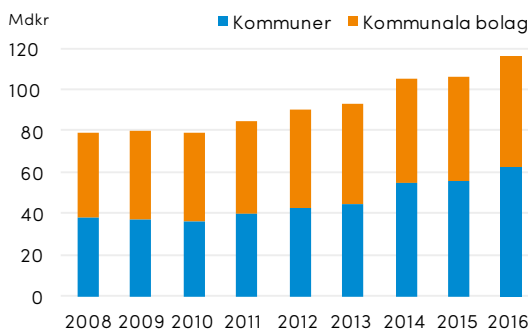
Investeringarna är den komponent i försörjningsbalansen som växer snabbast under åren 2016 till 2018. Därutöver bidrar både hushållens och den offentliga sektorns konsumtion till att hålla uppe tillväxten.

Kommunala investeringar fortsätter att öka ...

Kommunkoncernernas sammantagna investeringsvolym har ökat under en längre tid; i löpande priser från 72 miljarder kronor år 2007 till 116 miljarder kronor år 2016 (senast rapporterade år från SKL). Det innebär en ökning för perioden med 61 procent. År 2016 var ökningen 10 procent. Det är större städer som står för de största investeringarna per invånare, men landsbygds kommunernas investeringar är de som ökar mest jämfört med 2015. De kommunala bolagen svarar för lite drygt hälften av kommunernas investeringar och här återfinns den största ökningen.

Investeringsnivån kommer troligen att fortsätta stiga under de kommande åren. Detta beror bland annat på att många bostäder och verksamhetsfastigheter byggdes under 1960- och 1970-talen och att dessa nu behöver renoveras eller ersättas.

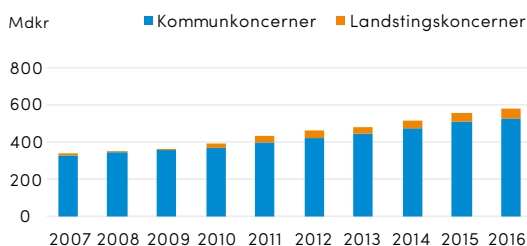
Investeringar i kommuner och bolag

... liksom låneskulden

Vid utgången av 2016 var de svenska kommunkoncernernas låneskuld 521 miljarder kronor, det motsvarar en ökning med 3,8 procent jämfört med året innan. I relation till investeringsnivån var låneökningen låg, vilket förklaras av 2016 års starka resultat för landets kommuner. Kommunernas låneskuld för 2017 är inte färdigställd, men Kommuninvest uppskattar en ökning med 7 procent.

Låneskuld i landets kommun- och landstingskoncerner

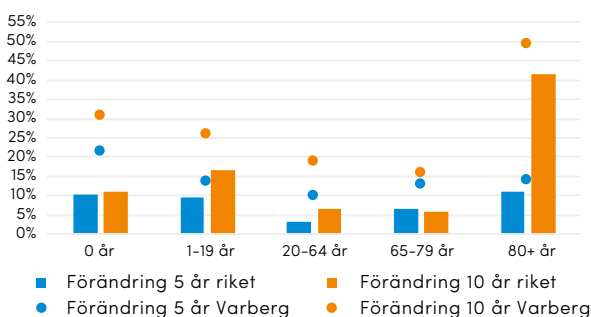
Starkt demografiskt tryck

Sveriges befolkning växer rekordsnabbt. 2016 ökade folkmängden med 117 000 personer, vilket är den största ökningen sedan 1861. De kommande tio åren beräknas ökningen fortsätta med ytterligare 1 050 000 invånare, därmed skulle befolkningen passera 11 miljoner.

Den största utmaningen med befolkningsökningen är att den främst sker i grupperna yngre och äldre åldrar, medan ökningstakten för andelen invånare i yrkesverksam ålder är betydligt lägre. Grupperna yngre och äldre invånare har särskilt stora behov av kommunernas och landstingens verksamheter. Ökningen av dessa grupper innebär därför ett kraftigt tryck på verksamheterna – och inte minst ett behov av investeringar i nya verksamhetslokaler.

Efter att ha ökat med i genomsnitt en halv procent per år de senaste decennierna, beräknas de demografiskt betingade behovsökningarna de närmaste åren till nästan 1,5 procent per år. Den ökningstakten kommer att hålla i sig under lång tid framöver. Det innebär att befolkningsutvecklingen, med dagens kostnadsnivå, för med sig en årlig kostnadsökning som är cirka 10 miljarder kronor högre per år än vad som tidigare gällt. Problemet med denna kostnadsökning är att antalet personer i yrkesverksam ålder ökar väsentligt långsammare än den totala befolkningen. I genomsnitt är ökningen av denna grupp cirka 0,6 procent per år fram till 2021. Den utveckling vi ser framför oss innebär därför ett dramatiskt skifte i förutsättningarna för att finansiera ökade behov av välfärdstjänster.

Befolkningsförändring 5 och 10 år framåt

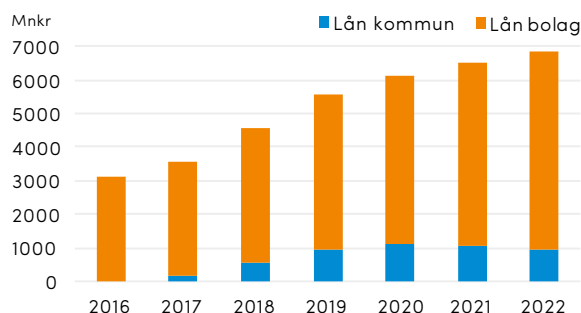

Hur ser bilden ut i Varbergs kommun?

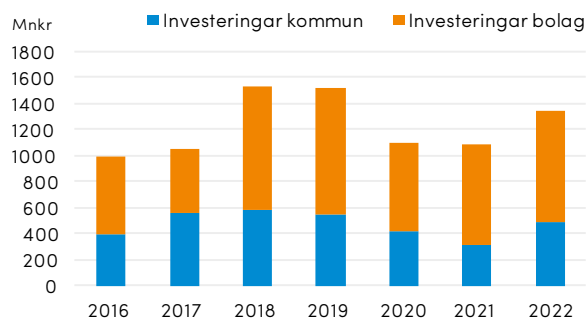
Med en befolkningsprognos som pekar på 80 000 invånare år 2030 kommer det att behöva göras stora investeringar i Varbergs kommun, bland annat inom infrastruktur, skolfastigheter, äldreboenden och bostadsbyggande. Samtidigt som tillväxten är positiv och oerhört viktig för kommunens utveckling, innebär en kraftig befolkningsökning och en demografisk förändring stora krav på en utökad kommunal service och fler medarbetare i kommunens verksamhet. Som framgår av ovanstående diagram har Varbergs kommun en större demografisk utmaning än genomsnittet av landets kommuner.

Det nedersta diagrammet i högerspalten visar på fortsatt höga investeringsnivåer för kommunen de närmaste åren, räknat utifrån nuvarande ekonomiska förutsättningar för grundekonomi, finansiella mål och skattesats med mera. Dessutom kommer investeringar utöver dessa nivåer troligen att krävas sett till Varbergs starka tillväxt. Även om de finansiella målen uppnås kommer den höga investeringsnivån att förändra kommunens skuldsättning. Under de kommande fem åren kommer skuldnivån troligtvis att ökas från 200 mnkr (2017) till 900 mnkr. För bolagen är en trolig ökning för motsvarande period från 3 400 mnkr till 5 900 mnkr.

Låneskuld, Varbergs kommunkoncern

Investeringsnivå, Varbergs kommunkoncern

Förvaltningsberättelse

Susanne Österberg och Carina Johansson arbetar som elevassistenter på Mariedals-skolans grundskola. Bilden togs när de instagrammade om skolans verksamhet under en vecka i september ([instagram.com/varbergskommun](https://www.instagram.com/varbergskommun)).

Målredovisning

Kommunfullmäktige har med utgångspunkt i Vision 2025 beslutat om fyra strategiska målområden som ska vara vägledande för all verksamhet i kommunen under perioden 2016-2019.

Till målområdena hör även prioriterade mål, dessutom har kommunfullmäktige angett tre prioriterade inriktningar för det målstyrda arbetet. De strategiska målområdena är omfattande och avstämningen av de prioriterade målen är ett sätt att åskådliggöra hur arbetet går. Allt som händer inom de olika målområdena kan inte tas upp i årsredovisningen, men en beskrivning ges av flera aktiviteter och satsningar som har genomförts och/eller påbörjats under perioden för att bidra till uppfyllelse av målen.

STRATEGISKA MÅLOMRÅDEN OCH PRIORITERADE MÅL

1. Miljö och klimat

Prioriterat mål: *Förenkla för människor så att fler gör det som är bättre för miljön.*

2. Bostäder

Prioriterat mål: *Fler bostäder med olika upplåtelseformer ska byggas i hela kommunen.*

3. Utbildning och arbete

Prioriterat mål: *Inspirera och stödja så att fler elever uppnår godkända betyg efter såväl grundskola som gymnasieskola. Ett gott företagsklimat där fler uppmuntras till företagande.*

4. Hälsa och social sammanhållning

Prioriterat mål: *Bättre hälsa genom att inspirera till ett aktivt liv. Delaktigheten i samhället ska öka.*

PRIORITERADE INRIKTNINGAR

1. Valfrihet och kvalitetskonkurrens
2. Attraktiv arbetsgivare
3. God ekonomisk hushållning

Målområde 1

Miljö och klimat

Bakgrund

Klimatförändringar och miljöproblem hör till vår tids stora globala utmaningar. Lokalt är det en utmaning att förhålla sig till de förändringar som redan har skett eller snart kan förväntas vara en realitet.

Beskrivning av periodens arbete

Fler hållbara resor och transporter

Varbergs kommun har blivit medlem i Fossilfritt Sverige – en plattform för dialog och samverkan med målet att göra Sverige fritt från fossila bränslen. Kommunen antog samtidigt utmaningen om att senast år 2030 endast utföra och köpa fossilfria inrikestransporter. Under våren prisades Varberg som en av Sveriges bästa kommuner på fossilfria transporter i en rapport från Miljöfordonsdiagnosen. I en sammanställning från företaget Renault utsågs Varberg dessutom till landets näst bästa kommun sett till laddmöjligheter för elbilar.

Resandet med stadsbuss ökar. Under året beslutades i kommunfullmäktige att det från och med den 1 januari 2018 ska säljas periodkort till grundpris med giltighet inom hela kommunen. Dessutom införs ett seniorkort som möjliggör gratis resor för äldre med Hallandstrafiken under vissa tider på dygnet.

Ytterligare planeringsunderlag för hållbara resor och transporter har utarbetats, bland annat färdigställdes under året en teknisk handbok samt en utredning med syftet att säkerställa framkomligheten för cykel vid byggarbetsplatser. Statistik visar att elcyklar är inblandade i en stor andel av de allvarligare cykelolyckorna i kommunen. Viktiga åtgärder är därför satsningen på breddning av cykelvägar och kommande insatser för att hastighetssäkra passager. Flera kampanjer har genomförts för att få fler att resa hållbart, bland annat deltog tolv skolklasser i kampanjen På egna ben, där de tillsammans sparade hela 1,9 ton koldioxid.

Förnybar energi och energieffektivisering

Varberg är enligt statistik från Energimyndigheten landets solcellstätaste kommun, vilket till stor del beror på att landets största solcellspark finns utanför Tvååker. Medvetenheten gällande energieffektivisering bedöms fortsatt hög runt om i kommunkoncernen och här pågår ett aktivt arbete. Det pågår även satsningar på förbättringar i fjärrvärmenätet, projektering för ytterligare vindkraft samt marknadsföring av solcellspaket och laddinfrastruktur.

Hållbar resursanvändning och giftfria kretslopp

Ambitionen är att Varberg ska vara ett uthålligt samhälle där resursanvändning sker med minsta möjliga miljöpåverkan i ett livscykelperspektiv. I linje med detta satsar kommunen på att utveckla kravställningen kring miljö- och hälsofarliga ämnen i nybyggda kommunala byggnader. Det undersöks även hur medvetna materialval kan säkerställas under en byggnads hela livslängd.

Ett förslag till handlingsplan för undersökningar av nedlagda deponier har utarbetats och arbetet förväntas kunna starta 2018. Saneringen av kvarteret Renen fortlöper.

Kommunen har antagit en förtättningsstrategi som ger riktlinjer för fortsatt förtätning i Varbergs tätort. En av fördelarna med förtätning är att det bidrar till att redan investerade resurser kan utnyttjas effektivt, ett aktuellt exempel är planprogrammet för Varbergs nya stadsdel Västerport som i slutet av året har varit på samråd.

I september invigdes Norra Kuststammen, en 18 kilometer lång avloppsledning för överföring av spillvatten mellan Bua och Getteröverket. Projektet bedöms bidra till positiva miljöeffekter på både kort och lång sikt, bland annat genom förbättrad rening och förutsättningar för färre enskilda avlopp.

Planering och projektering av den nya återvinningscentralen Holmagårde har pågått under året. En ny kommunal avfallsplan är under utveckling och kommer att utgöra ett viktigt verktyg för fortsatt arbete med avfallsfrågor. En av de stora fördelarna med att samla in matavfall är möjligheten att sluta kretsloppet genom att återföra näringsämnen i form av biogödsel till åkermark. Efter behandling återförs idag hela 99 procent av det insamlade matavfallet.

Mängden prylar och textilier som lämnas till återbruk på kommunens återvinningscentraler har ökat. För att stimulera till ökat återbruk har Varberg Event genomfört flera arrangemang under året, bland annat två stora loppmarknader inomhus med över 100 säljare.

På Peder Skrivares skola arbetar lärare med att ge elever kunskap i hållbarhet med särskilt fokus på cirkulär ekonomi. Som ett resultat finns det nu flera kreativa cirkulära affärsmodeller bland skolans 40 UF-företag.

Ett strukturerat miljöarbete

Flertalet av de kommunala bolagen arbetar med miljöledningssystem, vilket skapar förutsättningar för ett systematiskt hållbarhetsarbete. Varbergs Fastighets AB miljödiplomerades under 2017 och kommer vid bokslutet 2018 att beröras av lagkravet om hållbarhetsredovisning.

Kommunala byggnader som miljödiplomerats under året är Träslövsläges lokalbibliotek, ungdomens hus Centralen och Varbergs ishall.

Analys

Goda resultat inom flera områden tyder på att Varbergs kommun är på rätt väg inom det strategiska målområdet. Det är viktigt att kommunen fortsätter att sikta högt och att ett kontinuerligt förbättringsarbete fortlöper. Starka områden är bland annat energieffektivisering, förnybar energi och arbetet med att ställa om till en energieffektiv och fossilfri fordonsflotta. För att leva upp till ambitionsnivån krävs dock särskilda satsningar inom fyra specifika områden:

• Fler ekologiska livsmedelsinköp

Ekologiska livsmedelsinköp har en längre tid varit ett starkt område för Varbergs kommun. Målet om 35 procent ekologiska livsmedelsinköp nåddes under 2017, då de faktiska inköpen hamnade på

36 procent. Ett nytt nationellt mål är att 60 procent av den offentliga livsmedelskonsumtionen ska utgöras av certifierade ekologiska produkter år 2030. Av 101 medlemmar i Sveriges ekokommuner var det 42 kommuner som köpte in mer än 30 procent ekologisk mat under 2016. Fem av dessa nådde upp till över 45 procent.

• Högre ambitionsnivå för giftfria miljöer

Ett aktivt arbete för giftfria miljöer är väsentligt både ur miljö- och hälsoperspektiv. För en fortsatt god måluppfyllelse inom miljö och klimat bör ambitionsnivån höjas för kommunens bidrag till det nationella miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. Inom kommunens verksamhet tas ständigt olika beslut där kemikaliefrågan kan vägas in med hjälp av rätt verktyg, resurser och kompetens. Här behövs ökad kunskap och samordning eftersom olika ansvarsområden i kommunens verksamhet berörs. Barn och unga är extra känsliga för risker förknippade med gifter, därför bör ett särskilt fokus läggas på miljöer där barn vistas. Det finns goda exempel att dra lärdom av på nära håll i Halland, där samordnande funktioner med hög kompetens inom kemikalieområdet har arbetat fram planer och agerat på bred front utifrån regeringsuppdraget Giftfri vardag.

• Fortsatt satsning på mobility management

För att Varberg ska kunna fortsätta utvecklas som en cykelvänlig kommun där allt fler väljer hållbara resealternativ, krävs att organisationen driver ett kontinuerligt och långsiktigt arbete. Då kommunen växer och fler väljer att flytta hit är det viktigt att inte biltrafiken ökar i samma takt som antalet invånare. När staden utvecklas skapar det i sig nya möjligheter att locka till nya hållbara vanor, exempelvis att försöka få fler att börja gå, cykla eller ta bussen till stationen och centrum under den period då framkomligheten för fordon begränsas av Stadsutvecklingsprojektet. Kommunfullmäktige har under två års tid satsat extra pengar på att öka det hållbara resandet. Arbetet har bedrivits genom mobility management, ett koncept som syftar till att förändra resenärers attityder och beteenden för att främja hållbara transporter och påverka bilanvändningen. Satsningen har en tydlig koppling till det strategiska målområdet och det prioriterade målet att förenkla så att fler gör det som är bättre för miljön. Möjligheterna att hålla fortsatt högt tempo i arbetet med mobility management kräver fortsatta resurser.

• Stärkta förutsättningar för ett systematiskt förbättringsarbete

En förutsättning för god måluppfyllelse inom det strategiska området miljö och klimat är att kommunen löpande följer upp och utvärderar arbetet. Uppföljning utgör grunden för en ordentlig analys och ger möjlighet att identifiera områden med behov av särskilda insatser. En god analys förutsätter att det är tydligt hur respektive nämnd och bolag bidrar till måluppfyllelsen, samt att en beskrivning av periodens arbete och reflektion över resultaten

rapporteras löpande. I nuläget finns det bitvis stor förbättringspotential vad gäller målformuleringar och kvalitet på inrapporterade underlag.

För ett systematiskt och koncernövergripande hållbarhetsarbete krävs även fortsatt implementering av kommunens hållbarhetsmål. Här spelar engagemang och ett proaktivt förhållningssätt från koncernledningen en avgörande roll för att målsättningen ska kunna genomsyra hela organisationen. En koncerngemensam plattform behöver upprättas för att möjliggöra ökad samverkan och delad kunskap samt utvecklad uppföljning och analys av nämnders och bolags hållbarhetsarbete. I nuläget sker detta generellt separerat för de tre dimensionerna av hållbar utveckling (ekologisk, ekonomisk och social), trots att dimensionerna bör betraktas som integrerade och odelbara.

STRATEGISKT MÅLOMRÅDE 1 Måluppfyllelse 2016–2019

Samlad bedömning efter år 2:
Kommer vi att nå målet för perioden?

Delvis

Prioriterat mål: Förenkla för människor så att fler gör det som är bättre för miljön.

Kommentar: Starka resultat som tyder på att Varbergs kommun är på rätt väg finns bland annat inom energieffektivisering, förnybar energi och i arbetet med att ställa om till en energieffektiv och fossilfri fordonsflotta. Här är det viktigt att kommunen fortsätter att sikta högt med ett kontinuerligt förbättringsarbete även under den resterande delen av målperioden.

Det finns även områden där särskilda satsningar kommer att krävas om kommunen ska nå ett fullgott resultat för målperioden:

- Omvärldsbevakning visar att ambitionsnivån inom ekologiska livsmedelsinköp behöver höjas om kommunen ska fortsätta ligga i framkant och utvecklas i takt med nationell målsättning.
- Inom området giffri miljö behövs bland annat stärkt kompetens och ökad samordning i kommunens organisation.
- Insatser för att förändra resenärers attityder och beteenden kräver ett aktivt, kontinuerligt arbete på lång sikt.
- Målformuleringar och kvalitet på inrapporterat material behöver bitvis förbättras. I detta arbete spelar även fortsatt implementering av kommunens hållbarhetsmål en viktig roll.

Målområde 2

Bostäder

Bakgrund

Varbergs inneboende attraktivitet och geografiska läge skapar förutsättningar för en god livskvalitet och gör att många vill flytta hit. Varbergs kommun tar ansvar för att hela kommunen ska växa, på ett målmedvetet och planerat sätt och med social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet i fokus.

Befolkningstillväxten i Varberg har varit positiv under flera decennier och ökar i stadig takt. Det är viktigt att kommunens bostadsförsörjning har beredskap för den prognosticerade befolkningstillväxten. Varberg behöver fler bostäder, såväl i staden som på landsbygden.

Utbyggnaden i kommunen ska främst ske i staden, i serviceorterna och i samhällen längs regionala kollektivtrafikstråk. Den bästa jordbruksmarken ska i största möjliga utsträckning skyddas från exploatering. Kommunen strävar efter att ha en blandad bebyggelse med hyresrätter, bostadsrätter, ägandelägenheter och småhus samt olika boendeformer för äldre. Med en bra blandning ökar förutsättningarna för integration i samhället.

Beskrivning av periodens arbete

Effektiva processer

För att kommunen ska kunna nå fullmäktiges bostadsmål krävs en god planeringsberedskap, det vill säga strategisk beredskap, markberedskap samt resurs- och organisationsberedskap. Kommunen måste fokusera sina resurser kring planer som bidrar till bostadsmålet och har hög genomförbarhet.

Under 2017 har kommunen antagit ett flertal strategier som främjar god planeringsberedskap. Exempel är förtätningsstrategi, markanvisningsplan och utbyggnadsplan som alla tre har tagits fram i samverkan mellan olika förvaltningar.

Planberedskap

Begreppet planberedskap beskriver den beredskap kommunen har i form av byggklara detaljplaner som väntar på att kunna genomföras. Byggnadsnämndens mål för god planberedskap 2017 var att anta detaljplaner innehållande 700 bostäder. Målet är inte uppfyllt då årets antagna planer endast innehåller 500 bostäder. Mycket tid har lagts på att färdigställa resurskrävande planer samtidigt som stadsbyggnadskontoret fortsatt lider av personalbrist. De planer som har antagits under året uppfyller målet om ett varierat bostadsutbud.

Strategisk beredskap

Under året har kommunstyrelsen tillsammans med sin förvaltning arbetat med, och godkänt, översiktsplanens aktualitet. Även ett antal fördjupade översiktsplaner för kommunens östra delar har startats upp, vilket förväntas förbättra planeringsberedskapen i serviceorterna. För några av kom-

munens mindre orter pågår arbete med ortsutvecklingsstrategier.

Bygga bostäder

Målet om 400 färdigställda bostäder under 2017 nåddes inte, på grund av att flera stora projekt har blivit försenade. Den önskvärda fördelningen mellan lägenheter och småhus har uppnåtts för året. Den lokala spridningen av de nya bostäderna i kommunen har dock inte nåtts i önskad grad, men planering för fler bostäder i serviceorterna pågår.

Läge på bostadsmarknaden

Det rådande läget på bostadsmarknaden ger höga boendekostnader vilket leder till att de som står utanför bostadsmarknaden får ännu svårare att ta sig in. Socialnämnden ser att kostnaderna och behoven för deras målgrupper ökar, samtidigt som en bostad är en viktig förutsättning för att nämndens övriga insatser ska ge effekt. De mål som socialnämnden har för bostäder går inte att nå i dagsläget.

Analys

Den process som pågår i kommunen för att arbeta med planeringsberedskap snarare än planberedskap kommer att öka det strategiska planeringsansvaret och möjligheten att ta fram detaljplaner på ett effektivt och kvalitetsmedvetet sätt. Då kommunen saknat arbetsätt kring planeringsberedskap (strategisk beredskap, markberedskap samt resurs- och organisationsberedskap) har de gemensamma möjligheterna att initiera och samordna planering varit begränsade. De senaste åren har arbete med planeringsberedskap börjat införas, och det kommer i slutet av prognosperioden att visa sig genom ett större utfall av färdigställda bostäder.

Planprocessen är fortsatt resurskrävande, inte minst till följd av en stor mängd överklaganden. Bättre samordning inom samhällsbyggnadsprocessen kan minska belastningen på resurserna. En förhoppning är också att antalet överklaganden ska minska med ökad medborgardialog och tidigare kommunikationsinsatser där kommunen berättar om vad som planeras och varför.

Att bygga nytt blir oftast dyrare än att nyttja befintligt bostadsbestånd. Nybyggnation kan därför inte lösa bostadsfrågan för alla som saknar bostad, särskilt inte för den grupp som står långt från bostadsmarknaden. Däremot kan nybyggnation fungera som en indirekt lösning genom att det skapas flyttkedjor där bostäder i det befintliga äldre beståndet frigörs. Detta resonemang gäller även delar av kommunens äldre befolkning där många önskar byta större boende till mindre, vilket kan frigöra bostäder till nya familjer.

För att kommunen ska lyckas med bostadsmålet krävs en tydlig sammankoppling mellan översiktsplanering, riktlinjer för bostadsförsörjning, infrastrukturplanering och en aktiv markpolitik. Alla samhällsbyggande förvaltningar och bolag måste förstå sin del i samhällsbyggnadsprocessen och hur den är länkad till budgetprocessen för att rätt åtgär-

der ska kunna sättas in vid rätt tillfällen. Endast med en samsyn mellan nämnder, förvaltningar och bolag kommer det att vara möjligt att nå fullmäktiges mål om fler bostäder i hela kommunen.

STRATEGISKT MÅLOMRÅDE 2

Måluppfyllelse 2016–2019

Samlad bedömning efter år 2:
Kommer vi att nå målet för perioden?

Delvis

Prioriterat mål: Fler bostäder med olika upp-låtelseformer ska byggas i hela kommunen.

Kommentar: År 2017 var målet att 400 bostäder skulle byggas. Målet uppfylldes inte då endast 297 bostäder färdigställdes.

Kommunens verksamheter klarar med nuvarande resurser inte av att hantera en ökad mängd detaljplaner. Varje detaljplan måste därför väljas med stor noggrannhet, med fokus på innehåll och genomförbarhet. För att fullmäktiges bostadsmål för hela perioden ska nås krävs en god planeringsberedskap, det vill säga strategisk beredskap, markberedskap samt resurs- och organisationsberedskap. Samtidigt krävs ett aktivt arbete med tydliga mätbara mål hos bolag, nämnder och förvaltningar.

Utifrån det gemensamma arbete som pågår inom kommunen – med ökad samverkan, nya arbetssätt och antagna underlag som bäddar för en förbättrad planeringsberedskap – kommer antalet färdigställda bostäder att ha ökat i slutet av prognosperioden och resultatet kommer jämfört med årets siffror att ligga närmare kommunens uppsatta mål.

Målområde 3

Utbildning och arbete

Bakgrund

Kunskap och bildning är nyckeln till framgång och personlig utveckling. Genom att barn, unga och vuxna ges möjlighet till god utbildning skapas goda förutsättningar till arbete och egen försörjning. Ett gott företagsklimat skapar fler företag och fler arbetstillfällen. Genom arbete och egen försörjning stärks människors självkänsla men även delaktigheten och sammanhållningen i samhället ökar, detta gäller inte minst de nya varbergare som sökt sig hit från omvärldens oroligare hörn.

Beskrivning av periodens arbete

Insatser för förbättrat lärande

Skolan jobbar med ständiga förbättringar inom pedagogik. Under målperioden 2016–2019 ligger fokus på

att stärka pedagogers skicklighet för att lyfta barns och elevers resultat.

I förskolan har undervisningen utvecklats under läsåret 2016/17. Det kollegiala lärandet, arbetet med aktionsforskning och pedagogisk dokumentation har bidragit till den positiva utvecklingen. Framöver kan ytterligare förändringar ske då Skolverket ser över förskolans läroplan, i offentliggjorda utkast har utbildning och undervisning i förskolan fått tydligare plats och innehåll. Förskolan är i en fas där både undervisningen och förskollärares roll utvecklas.

I grundskolan och gymnasieskolan syns för läsåret 2016/17 en tydlig förbättring kopplat till arbetet med att stärka pedagogerna och kvaliteten i undervisningen. I enlighet med ledande forskning och utbildning fortsätter skolan att arbeta efter en praktik där processen för lärande synliggörs och eleven ges praktiska strategier för att nå ett ökat lärande. Kollegiala samarbeten och strukturer fördjupar lärarens kompetens och utvecklar undervisningen och bedömarks kompetensen.

Elevers kunskap kring studier och arbetsliv ökar

Genom modern arbetslivsorientering satsar Varbergs kommun på att utveckla elevers valkompetens för att öka deras möjligheter till snabbare väg in i studier och yrkesliv. Modern arbetslivsorientering består av fyra delar: samarbete skola-arbetsliv, värdeskapande aktiviteter, undervisning och vägledning. Samarbete skola-arbetsliv är en kommunövergripande process som efter pilotprojekt och kvalitetssäkring införts på samtliga kommunala grundskolor i Varberg under hösten 2017. Inom detta samarbete mellan kommunen och lokala arbetsplatser och företag möter elever fler än femtio olika yrken under sina nio år i grundskolan. Eleverna får kunskap och erfarenheter från arbetslivet som berör olika skolämnen. De ges tillfälle till träning av förmågor som utifrån läroplanen även nyttjas av lärare i den fortsatta undervisningen och i bedömningen av kunskapskraven.

För att kommunens gymnasieelever ska lära sig mer om yrken, branscher och arbetsplatser genomförs jobbskuggning för elever i de högskoleförberedande programmen och APL (arbetsplatsförlagt lärande) i yrkesprogrammen.

Fokus på förbättrad service till företagare

Varbergs kommun satsar aktivt på att utveckla och förbättra den service som erbjuds företagare som verkar i kommunen. Det strategiska kvalitetsarbete som inleddes under 2016 kring bättre bemötande, fler dialogforum samt fler möten mellan kommunledning och företag fortsätter.

Under 2017 har flera förvaltningsövergripande utbildningar genomförts där kommunens medarbetare fått lära sig mer om medveten kommunikation, attityd och bemötande. Arbetet kommer att fortsätta under 2018.

Ett nytt forum har startats där representanter från lokala näringslivsnätverk och kommunens ledande politiker möts för att diskutera frågor kring

näringslivsutveckling. För att säkerställa en mer strategisk omvärldsbevakning från kommunens sida har ett nätverk också formats där kommunalråd och kommundirektör möter verkställande direktörer från det lokala näringslivets tjugo största arbetsgivare.

En kontinuerlig dialog förs med olika företagsfrämjande aktörer i Halland för att det som erbjuds lokala företag ska kunna samordnas och optimeras. Aktörerna är Almi, Region Halland, Connect, Potential Vbg, Coompanion, Ung företagsamhet och Nyföretagarcentrum.

Insatser för inkluderande arbetsmarknad

Utvecklingen av samverkan fortsätter för att stödja personer som är i behov av sysselsättning, bland annat gruppen unga vuxna och personer med missbruksproblematik. Samarbete sker i hög grad med aktörer som Arbetsförmedlingen, Region Halland, Försäkringskassan och Kriminalvården.

Liksom övriga svenska kommuner har Varberg ett lagstadgat ansvar att ta emot anvisade nyanlända personer. Ett intensivt arbete pågår för att tillsammans med andra aktörer skapa så goda förutsättningar till självförsörjning som möjligt för denna målgrupp. Det sker bland annat genom projektet Integration Halland och projektet Arbetsplatskultur. Här får nyanlända möjligheter att lära sig om bland annat lagar, regler och svenskt arbetsliv, exempelvis genom studiebesök på olika arbetsplatser.

Analys

Elever och föräldrar ska kunna känna tillit till att deras skola håller hög kvalitet och att varje elev har möjlighet att utvecklas och nå samtliga mål som anges i skolans styrdokument.

I grundskolan finns en positiv resultatutveckling för elever upp till årskurs 7 sett till den andel som klarat kunskapskraven samt till genomsnittligt meritvärde. Mycket tyder på att resultatutvecklingen är en spegling av att dessa elever under större delen av sin skolgång i Varbergs kommun varit del av satsningar som språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt, kollegialt lärande och andra insatser som utvecklat undervisningen.

Resultaten för elever i årskurs 8 och 9 visar att andelen som klarar kunskapskraven samt blir behöriga till yrkesprogram har sjunkit. Meritvärdet är däremot relativt konstant, vilket visar en förbättring av elevernas lärande. Meritvärdet hålls uppe av att andelen A-C-betyg ökar.

Gymnasieskolans resultatutveckling över de senaste fyra åren visar på en ökning av andelen godkända betyg och genomsnittlig betygspoäng. Däremot har andelen elever som tar gymnasieexamen sjunkit. Varberg har bättre resultat än riket och följer i stort rikets trender.

För att göra alla elever anställningsbara efter avslutad skolgång pågår fortsatt arbete med bland annat modern arbetslivsorientering och entreprenöriella utbildningar. I en studie från Chalmers tekniska högskola där fem av Varbergs kommunala grundskolor ingått finns empiriska belägg för att aktiviteter inom

modern arbetslivsorientering är värdeskapande för elever och ger ökad meningsfullhet för studierna. Det värdeskapande lärandet leder, enligt studien, till att elever får en mer meningsfull vardag i skolan, att de blir mer motiverade och utvecklar en stark entreprenöriell passion, samt att de får stärkt självförtroende vilket leder till att de presterar bättre i skolan. Utvärderingar med elever visar även på ökad kunskap om arbetslivet, vilket ger förutsättningar för stärkt valkompetens. Det är ännu för tidigt att dra slutsatser kring huruvida insatserna ger en snabbare väg till studie- och yrkesliv.

Företagens vilja och förmåga att anställa och bidra till sysselsättning är avgörande för att hålla nere arbetslösheten. I kontakten med kommunen ska den som driver företag mötas av god service och en positiv inställning. SKL:s mätning över kommuners företagsklimat, *Löpande insikt*, visar att de företagare som varit i kontakt med kommunen i ett myndighetsärende under 2016 varit mer nöjda än de som deltagit i tidigare mätningar. Företagarnas helhetsbedömning av kommunens service har sedan mätningen 2014 ökat från 63 till 71. Mätningen för 2017 publiceras i maj 2018.

Prognosen för målområde Arbete och utbildning är god. Med nuvarande utvecklingstakt bör måluppfyllnad för målperioden 2016–2019 uppnås.

STRATEGISKT MÅLOMRÅDE 3 Måluppfyllelse 2016–2019

Samlad bedömning efter år 2:
Kommer vi att nå målet för perioden?

I hög grad

Prioriterat mål: *Inspirera och stödja så att fler elever uppnår godkända betyg efter såväl grundskola som gymnasieskola. Ett gott företagsklimat där fler inspireras till företagande.*

Kommentar: Satsningar på ökat lärande ger resultat. Andelen elever i åk 9 med behörighet till yrkesprogram samt andelen som tar gymnasieexamen inom 3 år minskar tyvärr något. Trots detta har Varbergs kommun bättre skolresultat än riket.

Stora insatser görs för att förbättra företagsklimatet och utvecklingen i SKL:s nationella mätning är positiv.

Prognosen för målområde Utbildning och arbete är god. Med nuvarande utvecklingstakt bör måluppfyllnad för målperioden 2016 – 2019 uppnås.

Målområde 4

Hälsa och social sammanhållning

Bakgrund

Att känna trygghet i vardagen och gemenskap och delaktighet i samhället är viktigt för vår trivsel och därmed för vår hälsa. Ohälsa bland unga har ökat i samhället och skillnader i hälsa har ökat mellan olika grupper.

Beskrivning av periodens arbete

Trygghet i vården

Inom äldreomsorgen läggs stort utvecklingsfokus på hur digital teknik kan öka äldres självständighet och trygghet. Digitala lås och trygghetskameror införs inom hemtjänsten och analoga trygghetslarm byts mot digitala. För trygghetskameror finns en samtyckesmodell som gör det möjligt att erbjuda insatsen också till personer med nedsatt kognition. Det pågår även test av trygghetskameror på särskilt boende.

Tillsammans med Region Halland har kommunen under året fortsatt arbetet med att trygga vårdkedjan för äldre. Tyngd har lagts vid att arbeta fram ett nytt flöde för att säkerställa god och säker vård i vårdkedjans övergångar.

Antalet äldre ökar och i takt med det även antalet personer med demens. Inom denna grupp finns varierande behov som kräver flexibla lösningar och insatser. Kommunen har därför fortsatt arbetet med att utveckla demensvården, bland annat genom specifika resursteam och genom att utveckla stödet för anhöriga till personer med demens.

Fokus på ungas ohälsa

Arbetet med att öka kvaliteten kring elevhälsa fortsätter. Nya strukturer och arenor skapas kontinuerligt för att främja insatserna. Inom förskolan fortsätter arbetet för att utveckla kommunikationen med vårdnadshavare. I grundskolan utvecklas ett tätare samarbete mellan elevhälsateam och lärarlag för att fånga upp de elever som upplever stress, utsatthet eller annan ohälsa.

Genom nätverket Trygg i Varberg genomför kommunen, tillsammans med övriga aktörer, ett alkohol- och drogförebyggande arbete gentemot ungdomar som är i riskzonen för att hamna i missbruk. Arbetet har inneburit uppsökande och relationsskapande aktiviteter genom att ungdomar erbjuds öppna mötesplatser varannan helg under vinterhalvåret.

Fler mötesplatser

Planering, gestaltning och utveckling av olika typer av mötesplatser där rörelse, samvaro och integration främjas är en viktig del av kommunens arbete. Under 2017 har en ny tätortslekplats i Limabacka invigts, byggnation av ny stadsdelslekplats på Apelvikhöjd har påbörjats och ett nytt motionsspår i Breared har färdigställts. Under året fick Varbergs kommun även sina två första hundrastgårdar.

Under sommaren uppfördes en tillfällig skejtpark

Det nya motionsspåret i Breared invigdes den 23 april. Foto: Nathalie Greppi.

på Hamnplan. Skejtrampen och aktiviteterna kring den bidrog till att koppla ihop staden med kusten och hamnen under sommarsäsongen.

Ett arbete har påbörjats för att förenkla kontakten med kommunen för den som vill arrangera aktiviteter och kustnära evenemang i Varberg. Det ska vara tydligt vilka platser som finns tillgängliga och det ska vara så enkelt som möjligt att söka tillstånd, få svar och få information om gällande regler.

Ökad inkludering och jämställdhet

Samarbetet med andra kommuner fortsätter för utvecklingen av nyanländas etablering i samhället. Arbete kring långsiktig inkludering har prioriterats och samtliga verksamheter i kommunen är involverade i det systematiska arbetet kring den nya inkluderingsstrategin.

Det har genomförts ett antal riktade satsningar under året för att öka jämställdheten i kommunens verksamheter, bland annat för att öka pojkars och mäns läsande samt för att öka andelen flickor i ungdomsverksamheten. Ett initiativ har varit att införa tjejkvällar i ishallen. Projektstöd har delats ut till två föreningar som vill arbeta för ökad jämställdhet inom sin verksamhet.

Delaktighet och medskapande i kommunens verksamheter

För att stärka unga personers deltagande och möjlighet till inflytande arbetar flertalet ungdomsgårdar med gårdsråd och inflytandegrupper. Verksamheten FUNKA fortsätter utvecklas med målet att personer med funktionsvariationer i högre grad utifrån sina förutsättningar ska kunna delta i kommunens verksamheter. En dialog har påbörjats med barn och unga inför planeringen av kommande barnkulturfestival.

Kommunens föreningar ska i ökad utsträckning ges inflytande och delaktighet i beslut och utveckling som rör föreningslivet. Dialogen mellan kommun och föreningar har under hösten utökats genom kommunens föreningscoach.

Under året har arbete pågått för att förbereda för kommunens nya gemensamma kundservice, Varberg

direkt. I och med öppnandet den 1 februari 2018 och den samlokalisering som under våren ska ske med Pensionsmyndigheten, Försäkringskassan och Skatteverket, kommer kommunens invånare att få ett fullödigt servicecenter. Arbete pågår även med att ta fram nya arbetssätt som ska användas av förtroendevalda och tjänstepersoner vid medborgardialog och medskapande med medborgarna.

Analys

En trygg ålderdom

En del av arbetet med att trygga vårdkedjan är uppföljningen av antalet återinskrivningar som sker inom 30 dagar. Den visar att den kommunala hälso- och sjukvården både 2016 och 2017 stod för en låg andel av återinskrivningarna. När patienter som bedömts vara utskrivningsklara har vistats på sjukhus mer än ett bestämt antal dagar blir kommunen betalningspliktig för den extra sjukhusvistelsen. Mellan 2016 och 2017 har det totala antalet betalningspliktiga dagar för kommunen minskat från 261 till 84 dagar, vilket i praktiken innebär att kommunen lyckats säkra patienternas hemgång inom kortare tid.

Resultat från brukarundersökning i äldreomsorgen visar att de äldre i Varberg känner sig lika trygga eller tryggare än riksgenomsnittet. Personalkontinuiteten i äldreomsorgen har successivt förbättrats de senaste åren och ligger för 2017 i nivå med riket.

Prognosen för målområde Hälsa och social sammanhållning är god. Arbetet med att skapa mötesplatser, öka delaktighet och inkludering, trygga vårdkedjan samt motverka ungas ohälsa går framåt. Med nuvarande utvecklingstakt bör måluppfyllnad för målperioden 2016–2019 uppnås.

Ungas ohälsa

En övervägande majoritet av eleverna i Varbergs kommunala skolor är trygga och trivs i verksamheten. Det visar resultat från elevhälsaenkäten och det bekräftas i elevhälsasamtal och analys i det systematiska kvalitetsarbetet. Där framkommer också att barn och vårdnadshavare upplever att

förskolan i Varberg är trygg och att barnen trivs. Samtliga verksamheter har fokus på att utveckla barn- och elevhälsoarbetet. Arbetet med att minska utanförskapet genom att utveckla tillgängliga lärmiljöer har haft en positiv utveckling under året, från förskola upp till gymnasiet.

Mötesplatser

Varberg ska vara en bra kommun för människor i olika åldrar och med olika bakgrund. Att kommunen växer och förtäts gör att behovet av grönytor, mötesplatser och rekreationsområden förväntas öka kommande år. Planering och gestaltning av olika typer av mötesplatser där rörelse, samvaro och integration främjas kommer därmed även att vara viktigt på sikt; detta för att Varberg inte ska tappa i attraktionskraft när antalet invånare och besökare ökar.

Delaktighet och jämställdhet

God hälsa innefattar både fysiskt, psykiskt och socialt välbefinnande. De undersökningar som finns visar att hälsan i Varbergs kommun överlag är god, men det ligger en utmaning i att utjämna de skillnader som finns. Kommunen har inom många verksamhetsområden en tydlig ambition att genomföra insatser av både hälsofrämjande och förebyggande karaktär, insatser som ska vara tillgängliga och öppna för alla.

Under året har insatser för ökad jämställdhet gett resultat genom att andelen pojkar har ökat i kulturskolans gruppverksamhet. Något fler flickor än föregående år har deltagit i kommunens ungdomsverksamhet, men i den grupp ungdomar som fått stöd av Idécentralen har andelen tjejer minskat något. Alla insatser följs upp för att se om de fått förväntad effekt.

STRATEGISKT MÅLOMRÅDE 4 Måluppfyllelse 2016–2019

Samlad bedömning efter år 2:
Kommer vi att nå målet för perioden?

I hög grad

Prioriterat mål:

Bättre hälsa genom att inspirera till ett aktivt liv. Delaktigheten i samhället ska öka.

Kommentar: Prognosen för målområde Hälsa och social sammanhållning är god. Arbetet med att skapa mötesplatser, öka delaktighet och inkludering, trygga vårdkedjan och motverka ungas ohälsa går framåt. Med nuvarande utvecklingstakt bör måluppfyllnad för målperioden 2016–2019 uppnås.

Prioriterad inriktning 1

Valfrihet och kvalitetskonkurrens

Bakgrund

Fristående och kommunala utförare ska ha likvärdiga förutsättningar för att kunna driva sin verksamhet. Kommunens roll blir att underlätta kundvalen, skapa rättvisa och konkurrensneutrala ersättningssystem samt kvalitetsgranska verksamheterna och göra informationen om skillnaderna lättillgänglig för medborgarna.

Likvärdiga förutsättningar

Varbergs kommun stödjer föreningar och övriga aktörer i civilsamhället som bedriver utveckling inom områdena kultur och fritid. Ju fler föreningar som bedriver verksamhet vid sidan av kommunens utbud, desto fler möjligheter finns det för kommuninvånarna att ta del av. Den basverksamhet som kommunen bedriver inom områdena kultur och fritid ska inte konkurrera med föreningsdriven eller privat verksamhet. Kommunen stödjer på olika sätt nya och etablerade föreningar i arbetet med att bedriva verksamhet. Genom projektstöd kan föreningar genomföra sådant som inte ryms inom övrig budget.

Ett systematiskt arbete pågår med att utreda huruvida verksamheter inom äldreomsorg och individ- och familjeomsorg ska konkurrensutsättas. På så sätt möjliggörs kundval inom exempelvis hemtjänst och särskilt boende. Varbergs kommun har vidareutvecklat uppföljningsmodellen för verksamhetskvalitet för att säkerställa att samtliga utförare ska ha likvärdiga förutsättningar att bedriva verksamhet.

Inom särskilt boende är fördelningen mellan externt utförd verksamhet (36 procent) och verksamhet i kommunal regi (64 procent) oförändrad jämfört med föregående år. Här finns idag tre upphandlade externa utförare. Även inom hemtjänsten är fördelningen i princip oförändrad jämfört med 2016. Andelen kunder som 2017 valde hemtjänst i kommunal regi var 66 procent och andelen som valde extern utförare var 34 procent. Inom hemtjänsten fanns vid årsskiftet 10 kundvalsföretag, vilket är en minskning med två utförare jämfört med föregående år.

Fördelning mellan egenregi och externa utförare i särskilt boende och hemtjänst, Varbergs kommun 2017

	Egen regi, %	Extern utförare, %
Särskilt boende	64	36
Hemtjänst	66	34

Underlätta kundval

Barn och elever i Varbergs kommun har inom skola och barnomsorg stora möjligheter att välja mellan olika verksamhetsformer och huvudmän. Det finns

både fristående och kommunala alternativ, såväl för förskola, pedagogisk omsorg och fritidshem som för grundskola och gymnasieskola. För att underlätta kundvalen informerar kommunen om val av förskola och skola och vad det innebär.

Andel elever i fristående grund- och gymnasieskola, 2017

	Varberg, %	Riket, %
Grundskola: Andel elever folkbokförda i kommunen som gick i en fristående skola, inkl. internationella skolor och riksinternatskolor	6,0	14,9
Gymnasieskola: Andel elever folkbokförda i kommunen som gick i en fristående skola belägen i den egna kommunen	15,6	14,5

Inom äldreomsorgen arbetar kommunen med kvalitetsdeklarationer för att kunden ska känna till vad som kan förväntas av respektive verksamhet, oavsett utförare. För att underlätta kundens informationsinhämtning och möjliggöra jämförelser erbjuds en jämförelsetjänst för särskilt boende. Under 2017 gjordes totalt 451 besök till jämförelsetjänsten, varav 245 gällde jämförelser inom hemtjänst och 206 jämförelser inom särskilt boende.

I Socialstyrelsens undersökning *Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?* uppger drygt 80 procent av Varbergs äldre att de fått välja utförare av hemtjänst, jämfört med 55 procent i riket.

Vad tycker de äldre om äldreomsorgen?, 2017

	Varberg, %	Riket, %
Andel äldre som upplevt att de fått välja utförare av hemtjänst	81	55
Andel äldre som anser att de fick plats på önskat äldreboende	83	88

Prioriterad inriktning 2

Kommunen som attraktiv arbetsgivare

Strategisk personal- och kompetensförsörjning är en viktig fråga för kommunen och den påverkar i hög grad upplevelsen av kommunen som attraktiv arbetsgivare hos såväl nuvarande som framtida medarbetare. En väl fungerande personal- och kompetensförsörjning är en konkurrensfördel vid nyrekryteringar samt en förutsättning för rätt kompetensutveckling. Likaså är ett hållbart arbetsliv ett fortsatt viktigt fokusområde.

Personal- och kompetensförsörjningsplan har reviderats

Under året har kommunens personal- och kompetensförsörjningsplan reviderats och antalet identifierade bristyrken har ökat och omfattar såväl tekniska yrken som socionomer, grundskollärare och undersköterskor. Åldersstrukturen visar på en kommande hög omsättning inom flera medarbetar- och chefsgrupper och en alltmer rörlig arbetsmarknad gör att konkurrensen om arbetskraften har ökat. Detta märks inte minst på lönebildningen i samband med nyrekrytering.

Flera insatser pågår för att stärka arbetsgivarvarumärket och attrahera nya medarbetare via kontakter med olika utbildningsanordnare samt i arbetet med att synliggöra kommunen som arbetsgivare på sociala medier. Insatser som genomförts under året har också handlat om att utveckla kommunens chefsförsörjnings-, chef- och ledarutvecklingsprogram.

Utveckling av arbetsgivarpolitik och anställningsvillkor

En översyn av kommunens personalstadga har slutförts och antagits av kommunfullmäktige. Detta har bland annat medfört ett förtydligt arbetsgivaransvar i varje nämnd, vars förtroendevalda politiker fått utbildning i arbetsmiljöansvar samt i organisatorisk och social arbetsmiljö. Delegeringsordningen för arbetsgivarområdet har också setts över.

Inom arbetsgivarpolitiken har nya förmåner utvecklats, bland annat förmåncyklar för anställda. För att attrahera och rekrytera såväl studenter som nyanlända har flera lokala kollektivavtal träffats. Några exempel är studentmedarbetare och Tekniksprånget samt möjlighet till traineeplatser inom parkverksamheten. Olika insatser för att skapa extratjänster inom välfärden pågår och en överenskommelse har träffats med de fackliga organisationerna, vilket bland annat leder till att fler nyanlända kan anställas. En ny riktlinje om flexibla arbetsplatser samt ett avtal om akademisk specialisttjänstgöring för sjuksköterskor har också antagits. Flera andra policyer, riktlinjer och handlingsplaner har reviderats och beslutas under perioden.

Stöd till chefer och medarbetare

Vidareutvecklingen av kommunens personalsystem för schemaläggning och planering, Time Care, fortsätter att förbättra och förenkla chefernas arbete.

Ett gediget utvecklingsarbete har genomförts för att säkra rutiner och kompetens i syfte att förebygga och hantera eventuella upplevelser av kränkning och diskriminering på kommunens arbetsplatser. Detta arbete hann förankras i verksamheterna innan #metoo-kampanjen inleddes under hösten och kom därför tidigt till praktisk nytta. En ny policy samt riktlinjer för jämställdhet och mångfald i arbetslivet har tagits fram.

Stödet till förvaltningarnas chefer har ökat och flera utbildningsinsatser har genomförts inom olika delar av arbetsgivar- och hälsoområdet. Uppdrag med kollegial handledning och självstyrt lärande i

grupp har med stöd av personal från HR-avdelningen och kommunhälsan startat under hösten, främst för nya chefer.

Hälsosamt arbetsliv

Inom området hälsa och sjukfrånvaro pågår kommunhälsans löpande arbete med stöd till chefer och medarbetare i oförminskad takt. Liksom föregående år syns en fortsatt ökning av stöd till chefer och genomförande av olika grupputvecklingsinsatser; några av dem som en följd av handlingsplaner kopplade till resultat i medarbetarenkäten. Dessutom har under året cirka 150 personalvårds- och arbetsmiljöronder genomförts tillsammans med berörda inom verksamheten.

Den kommungemensamma arbetsmiljöutbildningen har omarbetats, med inspiration från Suntarbetsliv, och flera utbildningstillfällen har genomförts.

De ökade insatserna kring omvärldsbevakning och rapportering till både politiker och förvaltningar har fortsatt. Detta handlar bland annat om att regeringen och Försäkringskassan även under 2017 haft tydligt fokus på att sänka sjukfrånvaron i landet, till exempel genom tydligare uppföljning av tidsgränserna i sjukförsäkringen.

Medarbetarenkät

I september 2016 genomfördes den kommungemensamma medarbetarenkäten. Genomgång av resultatet har gjorts på arbetsplatserna, vilket har resulterat i handlingsplaner som sedan bearbetats inom respektive förvaltning. Förvaltningarna har därefter tagit fram samlade handlingsplaner och förvaltningsspecifika insatser har påbörjats. Förvaltningarnas handlingsplaner har legat till grund för personalkontorets samlade analys och framtagande av gemensamma kommunövergripande åtgärder.

Prioriterad inriktning 3

God ekonomisk hushållning

Kommunallagen anger att kommuner ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet, vilket innebär att de ska sköta sin ekonomi på ett ansvarsfullt sätt.

Vad ska kommunen göra?

- För **verksamheten** ska anges mål och riktlinjer som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.
- För **ekonomin** ska anges finansiella mål som är av betydelse för en god ekonomisk hushållning.

Arbetet med god ekonomisk hushållning i Varbergs kommun

Verksamhetens mål och riktlinjer

Varbergs kommun har utifrån visionen valt att arbeta med fyra strategiska målområden och tre prioriterade inriktningar, vilket har beskrivits på de

föregående sidorna i målredovisningen. Nämnder och bolag bryter ner kommunfullmäktiges fyra strategiska målområden till egna verksamhetsmål som ska bidra till kommunens samlade måluppfyllelse för målperioden 2016-2019. Hur arbetet i verksamheterna har gått under året redovisas under respektive målområdesrubrik. Sammantalet ger rapporteringen från nämnder och bolag goda indikationer på att verksamhetsdelen av god ekonomisk hushållning är uppfylld för 2017.

Finansiella mål

Kommunfullmäktige har också fastställt två övergripande finansiella mål för verksamheten 2017:

- *Årets resultat ska i genomsnitt uppgå till minst 100 mnkr per år (2017–2025).**
- *Årets soliditet ska i genomsnitt uppgå till minst 59 procent per år, exklusive pensionsåtaganden och internbankslån till kommunens bolag (2017–2025).*

Målen är antagna för att styra den ekonomiska planeringen utifrån de stora investeringsbehov som finns fram till år 2030. Syftet med styrningen är att bibehålla en god ekonomisk hushållning. Båda målen ska ses över tidsperioden 2017–2025 med utgångspunkten att det angivna genomsnittliga resultatet för perioden ska uppnås. Detta betyder att resultatet kan ligga över målet vissa år och under målet andra år. Resultatet för 2017 blev 188 mnkr, 88 mnkr bättre än målet, vilket innebär att det bidrar positivt till de kommande årens planering. Med en resultatnivå på 188 mnkr och en investeringsnivå som endast uppgår till 460 mnkr utgör även årets soliditetsmått en positiv faktor som underlättar för den framtida planeringen.

Slutsats

God ekonomisk hushållning innebär att de finansiella målen ska uppnås, men även att verksamheterna ska följa beslutade övergripande mål och riktlinjer enligt årets budget. Ett bokslut som följer de ekonomiska planerna men där verksamheterna inte arbetar i linje med beslutade mål, och därmed inte bidrar till måluppfyllelsen, är inte god ekonomisk hushållning.

Varbergs kommun har en god ekonomisk hushållning vad gäller såväl ekonomi som verksamhet. De finansiella målen uppnås och rapporteringen från målarbetet inom nämnder och bolag ger en indikation om god måluppfyllelse för kommunens verksamhet för målperioden 2016-2019. Även kommunkoncernens bolag har en god ekonomi och en väl fungerande verksamhet vilket förstärker bilden av god ekonomisk hushållning.

**I december 2017 justerade kommunfullmäktige det finansiella resultatmålet för perioden 2018–2025. Om detta kan du läsa i avsnittet Finansiell analys under rubriken Kommunens ekonomi på sikt, sidan 31.*

Personalredovisning

Producerade timmar och personalkostnader har ökat under året

Antalet producerade timmar ökade under 2017 med 88 000 timmar och uppgick totalt till 6 845 300 timmar. Ökningen bestod framför allt av timmar utförda av månadsavlönad personal.

Kostnaderna för personal inklusive pensioner uppgick under året till 2 230 mnkr, vilket är en ökning med 101,6 mnkr jämfört med 2016. Såväl löner för arbetad tid som sjuklön, arbetsgivaravgifter och kostnader för pensioner har ökat. Cirka 60 % av verksamhetens kostnader utgörs av personalkostnader.

Fler tillsvidareanställda, färre tidsbegränsat anställda med månadslön och en minskning av andelen timmar utförda av timavlönad personal

Vid årsskiftet 2017–2018 hade antalet tidsbegränsat anställda minskat med 73 personer jämfört med föregående år. Antalet tillsvidareanställda har istället ökat med 64 medarbetare, till totalt 4 262. Samtidigt har antalet tillsvidareanställningar omräknat till heltid ökat med 78 tjänster, vilket beror på att den genomsnittliga sysselsättningsgraden har ökat och att fler medarbetare arbetar heltid än under 2016. Den största ökningen av sysselsättningsgrad finns inom servicenämnden och barn- och utbildningsnämnden.

För att få kontinuitet i verksamheterna och erbjuda bättre arbetsvillkor för medarbetarna har kommunen under 2017 haft som mål att minska antalet timmar som utförs av timavlönad personal. Arbetet har innefattat olika insatser inom bemanning, schemaläggning, organisation och användning av personalsystem. Andelen timmar som utförs av timavlönad personal minskade från totalt 3,6 % av årets samtliga producerade timmar 2016 till 3,5 % år 2017.

Antal anställda

	2017	2016	2015
Antal tillsvidareanställda	4 262	4 181	4 059
därav män, %	18,5	18,3	17,9
därav kvinnor, %	81,5	81,7	82,1
Total sysselsättning tillsvidareanställda omräknad till heltid	4 141	4 069	3 932
Genomsnittlig anställningstid för tillsvidareanställda, år	13,7	14,4	14,9
Genomsnittsålder, tillsvidareanställda	46,4	46,6	47,0
Genomsnittlig pensionsålder	64,4	64,3	64,6
Tidsbegränsad anställning med månadslön	550	623	567
därav män, %	25,5	21,7	23,3
därav kvinnor, %	74,5	78,3	76,7

Genomsnittlig sysselsättningsgrad deltid arbetande tillsvidareanställda, %

	2017	2016	2015
Kvinnor	77,6	77,4	76,9
Män	70,3	68,0	66,9
Totalt	77,1	76,8	76,2

Genomsnittlig sysselsättningsgrad samtliga tillsvidareanställda, %

	2017	2016	2015
Kvinnor	93,9	93,6	92,9
Män	96,6	96,4	95,8
Totalt	94,4	94,2	93,4

Andel heltid tillsvidareanställda, %

	2017	2016	2015
Kvinnor	72,9	71,5	69,2
Män	89,6	89,8	88,4
Totalt	76,0	74,9	72,6

Fler heltidsanställda och fortsatt ökning av sysselsättningsgrad

Andelen tillsvidareanställda som innehar en heltidsanställning som grundanställning fortsätter att öka och uppgick vid årets slut till 76,0 %, att jämföra med 74,9 % år 2016. Det är kvinnorna som står för ökningen (1,4 procentenheter), medan det bland männen skett en minskning (-0,2 procentenheter).

Den genomsnittliga sysselsättningsgraden för samtliga tillsvidareanställda fortsätter att öka och uppgick vid årsskiftet till 94,4 %, att jämföra med 94,2 % 2016. De anställda som önskat utökad sysselsättningsgrad enligt kommunens riktlinjer har fått detta tillgodosett under året och såväl kvinnor som män har ökat sin sysselsättningsgrad.

Den större andelen heltidsanställda och den högre sysselsättningsgraden bland deltidsanställda har medfört att den totala genomsnittliga sysselsättningsgraden har ökat.

Stor andel kvinnor bland kommunens medarbetare

Av kommunens tillsvidareanställda är 81,4 % kvinnor och 18,6 % män. Jämfört med 2016 har både antalet kvinnor och antalet män ökat något.

Fortsatt ökning av yngre medarbetare och många medarbetare som går i pension de närmaste åren

Den genomsnittliga åldern för kommunens tillsvidareanställda är 46,4 år, jämfört med 46,6 år 2016. Andelen medarbetare under 40 år har ökat med 0,3 procentenheter och gruppen över 40 år har

minskat med 0,3 procentenheter. Vid årsskiftet var 11,1 % av medarbetarna under 30 år.

Antalet medarbetare som gick i pension var 110 personer 2017, jämfört med 141 året innan. Den genomsnittliga pensionsåldern har ökat något, från 64,3 år 2016 till 64,4 år 2017. Inom de fem kommande åren fyller 506 medarbetare 65 år.

Minskad sjukfrånvaro

Sedan 2012 har trenden i samhället varit en ökad sjukfrånvaro. Under åren 2013–2016 steg den totala sjukfrånvaron i kommunen och 2016 uppgick den till 6,4 %. Under 2017 minskade den åter till 6,2 %, bland männen minskade den till 4,2 % och bland kvinnorna till 6,7 %. Sjukfrånvaron för män 30–39 år ökade dock med 1,2 procentenheter jämfört med 2016.

Mest ökade sjukfrånvaron under 2017 bland medarbetare i åldern 30–39 år, vilket är en förskjutning uppåt i åldrarna jämfört med trenden 2016, då det var den yngsta åldersgruppen som ökade mest.

Andel sjukfrånvaro av tillgänglig tid, %

Kön/åldersgrupp	2017	2016	2015
Kvinnor			
29 år eller yngre	7,2	7,4	6,4
30-39 år	6,5	6,4	6,0
40-49 år	6,1	6,4	6,6
50-59 år	7,1	7,0	6,7
60-67 år	6,5	7,9	8,3
Totalt kvinnor	6,7	6,9	6,8
Män			
29 år eller yngre	3,7	4,6	3,3
30-39 år	4,2	3,0	3,3
40-49 år	3,0	3,4	3,1
50-59 år	5,5	6,7	6,2
60-67 år	4,6	4,5	5,4
Totalt män	4,2	4,5	4,4
Samtliga anställda			
29 år eller yngre	6,3	6,7	5,7
30-39 år	6,0	5,7	5,5
40-49 år	5,5	5,8	5,9
50-59 år	6,8	6,9	6,6
60-67 år	6,3	7,0	7,5
Totalt	6,2	6,4	6,3
Andel långtidssjukfrånvaro av total sjukfrånvaro (mer än 60 dagar)	38,3	38,2	40,4
Andel anställda med månadslön utan sjukfrånvaro	33,4	32,4	35,0

Den långa sjukfrånvaron ökar marginellt och den korta sjukfrånvaron minskar

Mellan 2013 och 2014 ökade andelen långtidssjuka (med frånvaro längre än 60 dagar) markant från 30,9 % till 38,4 % av all sjukfrånvaro. Ökningen fortsatte, om än inte i samma omfattning, och 2015 utgjorde långtidssjukskrivningarna totalt 40,4 % av all sjukfrånvaro. Den uppåtgående trenden vände under 2016, då långtidssjukfrånvaron sjönk till 38,2 %. Under 2017 ökade den åter marginellt och vid årsskiftet uppgick den till 38,3 %.

Långtidssjukfrånvaron har ökat med 0,5 procentenheter i åldersgruppen under 30 år, med 0,4 procentenheter i åldersgruppen 30–39 år och med 3,1 procentenheter i åldersgruppen 40–49 år. I övriga åldersgrupper har långtidssjukskrivningarna minskat.

Den korta sjukfrånvaron, under 15 dagar, har minskat med 0,1 procentenheter jämfört med 2016 och uppgick till 2,8 % vid årsskiftet. Bland kvinnorna var korttidssjukfrånvaron oförändrad och uppgick till 3,0 %, bland männen minskade den med 0,1 procentenheter och uppgick till 2,2 procent. Den högsta korttidssjukfrånvaron återfinns för båda könen i åldersgruppen under 30 år.

Andelen anställda utan sjukfrånvaro ökar

Andelen medarbetare utan sjukfrånvaro, så kallade långtidsfriska, har ökat inom i stort sett samtliga nämnder 2017. Det var alltså fler anställda än föregående år som inte hade någon sjukfrånvaro alls.

Tillsvidareanställdas sjukfrånvaro minskar

Sjukfrånvaron bland tillsvidareanställda har minskat med 0,2 procentenheter jämfört med 2016 och uppgick vid årets slut till 6,4 %. Den högsta sjukfrånvaron ligger på 6,9 % och återfinns i gruppen medarbetare 50–59 år, samt i gruppen medarbetare yngre än 30 år där den innebär en kraftig minskning jämfört med föregående år. Den största ökningen av sjukfrånvaro finns i åldersgruppen 30–39 år.

Sjukfrånvaron varierar mellan förvaltningarna

Sjukfrånvaron varierar mellan kommunens förvaltningar, från 2,4 % till 7,8 %, och påverkas bland annat av personalens ålder, sammansättning och arbetsförhållanden. Den högsta sjukfrånvaron återfinns inom socialnämnden (7,8 %), service-nämnden (7,1 %), hamn- och gatunämnden (5,3 %) och barn- och utbildningsnämnden (5,3 %). Sjukfrånvaron har minskat inom kommunstyrelsen (3,4 %), servicenämnden (7,1 %), byggnadsnämnden (2,4 %), kultur- och fritidsnämnden (4,8 %), hamn- och gatunämnden (5,3 %) och socialnämnden (7,8 %). Inom barn- och utbildningsnämnden är den oförändrad (5,3 %). Den största ökningen finns inom miljö- och hälsoskyddsnämnden, en ökning med 1,2 procentenheter. Här är dock den totala sjukfrånvaron låg (4,6 %) och antalet anställda är få.

Samtliga förvaltningar har under 2017 uppmärksammat och arbetat med hälsa och sjukfrånvaro. Några exempel på aktiviteter är analyser och handlingsplaner utifrån den senaste medarbetarundersökningen och det löpande systematiska arbetsmiljöarbetet, tidiga insatser vid upprepad korttidsjukfrånvaro, personalvårdsronder och individuella stödinsatser. Andra exempel på insatser är utökad bemanning i verksamheten, utbildningsinsatser i syfte att stärka ledarskapet, översyn av organisation och grundbemanning, tydliggörande av roller och ansvar, att hitta rätt kompetens till rätt arbetsuppgifter samt att verka för påverkansmöjligheter och delaktighet för medarbetarna.

Finansiell analys

Modell för finansiell analys

För att beskriva och analysera kommunens ekonomiska läge används en modell som är framtagen av Kommunforskning i Västsverige (Kfi). Den bygger på fyra finansiella aspekter:

- resultat
- kapacitet
- risk
- kontroll.

Modellen omfattar en genomgång av kontroll över den finansiella utvecklingen, av lång- respektive kortsiktig betalningsberedskap och betalningskapacitet samt av riskförhållande. Målsättningen är att med modellens hjälp kunna identifiera eventuella finansiella problem och klargöra om kommunen har en god ekonomisk hushållning eller ej.

Resultat

För att uppnå kommunallagens bestämmelser om god ekonomisk hushållning har kommunfullmäktige fastställt två finansiella mål. Målen enligt budget 2017 är:

1. Årets resultat ska i genomsnitt uppgå till minst 100 mnkr per år (2017–2025).
2. Årets soliditet ska i genomsnitt uppgå till minst 59 procent per år, exklusive pensionsåtaganden och internbankslån till kommunens bolag (2017–2025).

Årets resultat

Kommunens resultat 2017 är 188,2 mnkr, vilket överstiger fullmäktiges första finansiella mål med 88,2 mnkr och det budgeterade resultatet med 66,3 mnkr. Jämfört med 2016 är resultatet en förbättring med 98,5 mnkr.

De främsta orsakerna till budgetavvikelsen är att det under året gjordes en upplösning av tidigare års extra pensionsavsättningar, vilket har förbättrat resultatet med 138 mnkr. Nämnderna visar ett underskott mot budget med 102 mnkr, varav 67 mnkr är avsättning till deponier. Skatteintäkterna har blivit 26 mnkr högre än budgeterad nivå, framför allt

FINANSIELLA MÅL

Måluppfyllelse 2017–2025

Finansiellt mål 1: Årets resultat ska i genomsnitt uppgå till minst 100 mnkr per år för perioden 2017–2025.

Avstämning: Resultatet för 2017 uppgår till 188,2 mnkr och målet är därmed uppnått.

Ja, helt

Finansiellt mål 2: Årets soliditet ska i genomsnitt uppgå till minst 59 procent per år, exklusive pensionsåtaganden och internbankslån till kommunens bolag (2017–2025).

Avstämning: Soliditetsmättet för 2017 uppgår till 66,1 % och målet är därmed uppnått.

Ja, helt

Både resultat och soliditetsmätt för 2017 underlättar det framtida arbetet med att anpassa resultat och investeringar till en nivå som är i samklang med de finansiella målen.

Kommentar: I december 2017 justerade kommunfullmäktige det finansiella resultatmålet för perioden 2018–2025. Om detta kan du läsa under rubriken Kommunens ekonomi på sikt, sidan 31.

beroende på högre slutavräkning för år 2016 samt högre inkomstutjämnning.

Utan de extraordinära posternas upplösning av pensionsavsättning samt avsättningen till deponier hade årets resultat varit 117 mnkr, vilket är i nivå med budget.

Samtidigt som det är glädjande att 2017 blev ytterligare ett år med ett resultat som avviker positivt från såväl finansiellt mål som budget, är det viktigt att beakta att kommunens planerade investeringsnivå framöver kommer att kräva resultat på i genomsnitt minst 130 mnkr per år.

Finansiella nyckeltal	2017	2016	2015	2014	2013
Förändring av nettokostnader, %	6,8	5,6	4,5	4,3	3,7
Förändring av skatter och statsbidrag, %	4,9	6,3	3,6	3,3	3,5
Årets resultat, mnkr	188,2	89,8	68,0	97,7	110,8
Årets resultats andel av skatter och generella statsbidrag, %	6,0	3,0	2,4	3,6	4,2
Soliditet, %	40,0	41,3	42,5	43,2	45,3
Soliditet inklusive ansvarsförbindelse för pensioner, %	24,0	23,1	22,3	21,3	20,4
Soliditet exklusive skulder avseende kommunala bolag, %	66,1	68,5	69,8	70,6	71,0
Egenfinansiering av årets investeringar, %	68,1	51,0	55,0	67,0	100,0

Skatte- och nettokostnadsutveckling

Kommunens nettokostnadsandel visar hur stor del av skatteintäkterna och den kommunalekonomiska utjämningsen som går åt till att täcka olika typer av löpande kostnader i verksamheten. Nettot av intäkterna och kostnaderna 2017 visar att 99,3 % av skatteintäkterna togs i anspråk. Det är en försämring jämfört med föregående års nettokostnadsandel som var 97,6 %. Försämringen beror på avsättningen till deponier med 67 mnkr, utan denna avsättning hade nettokostnadsandelen varit 97,2 % vilket är i nivå med 2016.

Skatteintäkterna ökade under året med 4,9 % och nettokostnaderna ökade med 6,8 %. Detta är en negativ utveckling eftersom en kostnadsökning som är högre än intäktsökningen urholkar ekonomin på sikt. Även detta mått har påverkats av den nämnda avsättningen till deponier, undantaget avsättningen hade nettokostnaderna ökat med 4,5 %, vilket visar att nettokostnadsökningen ligger i nivå med skatteökningen.

Personalkostnaderna stod för 55 % av årets samtliga driftskostnader och utgjorde en stor del av årets nettokostnadsökning. Totalt uppgick personalkostnaderna till 2 081 mnkr, vilket innebär en ökning med 4,8 % jämfört med föregående år. Detta förklaras framför allt av att avtalsrörelsen för 2017 landade på cirka 2 procents löneökning samt att antalet årsanställda i kommunen har ökat med 1,3 %.

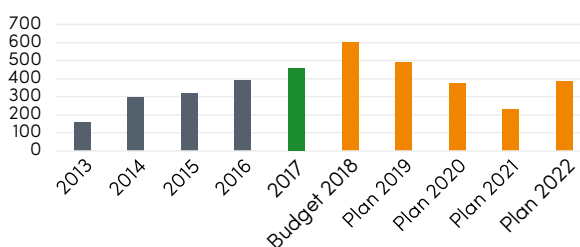
Kommunalskatten är låg i Varberg jämfört med andra kommuner. Detta är en resurs utifrån ett finansiellt perspektiv eftersom det innebär möjligheter att förstärka ekonomin, vilket är svårare i en kommun med högre skatt.

Kommunalskatt, %	2017	2016	2015
Varbergs kommun	20,33	20,33	20,33
Hallands kommuner, vägt medel	20,96	20,80	20,80
Rikets kommuner, vägt medel	20,75	20,75	20,70

Årets investeringar

Den samlade investeringsvolymen för 2017 uppgick till 460 mnkr. Av den beviljade årsbudgeten på 832 mnkr (inklusive ombudgetering från 2016) har endast 55 % använts. Den låga nivån beror dels på tidsförskjutna investeringsprojekt, dels på att investeringar i färjehamnen inte kommer att genomföras.

Nettoinvestering, mnkr

Med utgångspunkt i att årets resultat når upp till de finansiella målen ligger årets investeringsvolym på en långsiktigt hållbar nivå. I ett långsiktigt perspektiv är det av stor vikt att taket för investeringsnivån är cirka 500 mnkr så länge driftresultatet följer det finansiella resultatmålet för perioden 2018–2025 och i genomsnitt uppgår till 130 mnkr per år. Om den genomsnittliga investeringsnivån stiger över 500 mnkr får det till följd att det finansiella resultatmålet måste höjas.

Ett annat viktigt mått vid analys av investeringsnivåer är skattefinansieringsgraden. Den mäter hur stor andel av investeringarna som kan finansieras med de skatteintäkter som återstår när den löpande driften är finansierad. En skattefinansieringsgrad på 100 % innebär att kommunen har skattefinansierat samtliga investeringar som är genomförda under året och att kommunens långsiktiga handlingsutrymme därmed förstärks.

Avskrivningsmedlen ingår i den del som har skattefinansierat investeringarna och bidrar därmed tillsammans med årets resultat till att skapa ett investeringsutrymme. Förhållandet mellan investeringsnivån och avskrivnings-/resultatnivån ger en indikation på om investeringsnivån ökar kommunens skuldsättning i den grad att det indirekt minskar utrymmet för driftskostnader i verksamheten.

Skattefinansierad del av kommunens investeringar 2017	2017	2016	2015
Investeringsnivå, mnkr	460	395	320
Skattefinansierad del av investeringarna, %	68	51	55

Av tabellen ovan framgår att kommunens skattefinansiering har ökat. Denna förbättring beror på att enbart 55 % av investeringsutrymmet har disponerats. En stor del av den ej disponerade delen kommer att användas under 2018, vilket då kommer att försämrade skattefinansieringsgraden.

Kapacitet

En viktig parameter för att avläsa kommunens långsiktiga kapacitet är att se på utvecklingen av det finansiella handlingsutrymmet. Detta mäts genom soliditet.

Soliditet och skuldsättningsgrad

Soliditeten anger hur stor del av kommunens tillgångar som finansieras med eget kapital. Ju högre soliditet kommunen har, desto lägre är skuldsättningen. Hur soliditeten utvecklas beror därmed på två faktorer: det årliga resultatet och förändringen av tillgångarna.

Kommunens soliditet för 2017 ligger på 40,0 %, vilket är en försämring mot föregående års 41,3 %. Vid en jämförelse med andra kommuners soliditet är det viktigt att beakta Varbergs kommuns upplägg med en internbank som innebär att man har dotterbolagens skulder samt fordringar på bolagen i balansräkningen, det gör att kommunens balansräk-

ning ökar och soliditeten (som är ett relativt mått) minskar. Om man räknar bort skulderna för kommunens bolag i internbanken är kommunens soliditet 66,1 %, vilket även det är en försämring i förhållande till föregående år. Soliditeten medräknat skulderna utanför balansräkningen (pensioner intjänade före 1998 i den så kallade ansvarsförbindelsen) har ökat till 24,0 %, en förbättring som beror på minskad pensionsskuld.

Den del av tillgångarna som finansieras med främmande kapital benämns skuldsättningsgrad och är soliditetens motsats. För 2017 har kommunen en egen låneskuld på 200 mnkr samt lån för de fordringar som finns i internbanken. Kommunen har även kortfristiga skulder (till exempel leverantörsskulder) och avsättningar. Den aktuella skuldsättningsgraden har ökat från 58,7 % till 60,0 %.

Risk och kontroll

En förutsättning för att kommunallagens bestämmelser om god ekonomisk hushållning ska kunna uppnås är att kommunen har en balanserad likviditet samt att kommunfullmäktiges beslut om internkontroll efterlevs.

Likviditet

Likviditeten beskriver kommunens kortsiktiga betalningsförmåga. Den kan visas som omsättningstillgångar i relation till kortfristiga skulder, kassalikviditet. Om måttet är 100 % innebär det att omsättningstillgångarna är lika stora som de kortfristiga skulderna. Ju lägre tal, desto större är risken att likviditetsbrist uppstår.

I kommunens kortfristiga skulder för 2017 (totalt cirka 1 317 mnkr) ingår en semesterlöneskuld på cirka 137 mnkr som troligen inte kommer att omsättas under det närmaste året. Bortsett från semesterlöneskulden uppgår årets kassalikviditet till 67,7 %. Kassalikviditeten påverkas positivt av att kommunen har en outnyttjad checkkredit på 250 mnkr, men jämfört med föregående år är den försämrad vilket framför allt beror på en minskning av omsättningstillgångarna; detta beror i sin tur på att det inte finns kvar några kortfristiga skulder. Likviditeten har ökat till 310 mnkr, men målsättningen är att den ska ligga runt 100 mnkr.

Kassalikviditet, %	2017	2016	2015
Inklusive semesterskuld	60,6	62,2	64,3
Exklusive semesterskuld	67,7	69,6	71,3

Borgensåtagande och skuldsättning

När en kommun ska bedömas ur ett riskperspektiv är det viktigt att se vilka borgensåtaganden som finns. Varbergs kommun har idag borgensåtagande på 556 mnkr, varav 500 mnkr avser Varbergs Stadshus AB:s lån. Kommunen har en internbank som sköter all in- och utlåning av externa medel till kommunen och till de kommunala bolagen. Det finns skulder för dotterbolagen på 2 882 mnkr via internbanken, vilket

är en ökning med 260 mnkr jämfört med föregående år.

För första gången på många år har kommunen en låneskuld för egen verksamhet och den uppgår till 200 mnkr. Den negativa reporäntan har inneburit att kommunen kunnat låna med en negativ ränta, vilket har medfört minskad räntekostnad. Bolagskoncernen har ett positivt kassaflöde som beror på att den nyupplåning som gjorts överstiger investeringsnivån. Risken för dotterbolagens skulder får ändå bedömas som liten, eftersom bolagen har ett positivt kassaflöde från den löpande verksamheten och innehåller betydande övervärden. De kommunala bolagen följer också i stort sett sina budgetar på ett tillfredsställande sätt och det innebär att kommunen har kontroll över deras verksamhet.

Hanteringen av kommunkoncernens skuldsättning styrs av fullmäktiges finanspolicy med tillhörande tillämpningsanvisningar. De totala skulderna i kommunkoncernen är summan av internbankens skulder samt skulderna i Varbergs Stadshus AB, totalt 3 582 mnkr.

Genomsnittsräntan inklusive derivat är 2,0 % och den genomsnittliga bindningstiden är 1,8 år. Eftersom räntan de senaste åren har sjunkit till rekordlåga nivåer är marknadsvärdena kraftigt negativa för skuldportföljen, då lån och räntederivat tidigare har bundits vid högre nivåer. De negativa marknadsvärdena på lån och derivat innebär ingen risk; de kommer att behållas hela löptiden och undervärdena kommer inte att realiseras i förtid.

Vid sidan av dessa åtaganden har kommunen tecknat en solidarisk borgen för Kommuninvests skulder, kommunens andel av dessa skulder är 1,1 %.

Uppfyllt balanskravet även i år

Enligt kommunallagens balanskrav måste kommunen ha sin ekonomi i balans och varje räkenskapsår redovisa högre intäkter än kostnader efter att realisationsvinster har räknats bort. Ett positivt resultat krävs för att säkra det egna kapitalet och bygga upp medel för reinvesteringar. Varbergs kommun har uppfyllt balanskravet sedan det infördes år 2000 och har därmed inga negativa balanskravsresultat att reglera från tidigare år. Årets resultat efter balanskravsjusteringar uppgår till 88 mnkr.

Balanskravsutredning

Mnkr	Värde
Årets resultat enligt resultaträkning	188,2
Realisationsvinster	-99,9
Årets resultat efter balanskravsjustering	88,3
Medel till resultatutjämningsreserv	-14,6
Balanskravsresultat	73,7

Resultatutjämningsreserv

Varbergs kommun har ett, av fullmäktige antaget, regelverk för god ekonomisk hushållning och resultatutjämningsreserv (RUR). Detta regelverk ger kommunen möjlighet att reservera delar av positiva

resultat. Tidigare års överskott kan sedan användas för att jämna ut minskade skatteintäkter enskilda år vid lågkonjunktur. Ingående RUR uppgår till 298,3 mnkr och för 2017 görs ytterligare avsättning med 14,6 mnkr till 312,9 mnkr (som enligt beslut av kommunfullmäktige är maximal nivå för RUR). Den totala avsättningen motsvarar 10 % av kommunens skatteintäkter och generella statsbidrag.

Sammanfattning finansiell analys

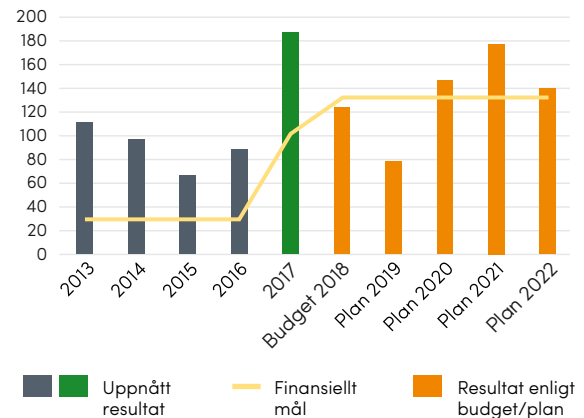
Kommunfullmäktige i Varbergs kommun styr verksamheten med ett aktivt arbete utifrån en planeringsmodell som utgår från vision, strategiska målområden, prioriterade mål, prioriterade inriktningar samt finansiella mål. Den sammanfattande bilden av Varberg utifrån ett finansiellt perspektiv är en kommun med mycket god grundeckonomi. Detta avspeglas bland annat i en hög soliditet, god budgetföljsamhet och låg utdebitering. Å andra sidan visar den finansiella analysen att den ekonomiska styrkan under de senaste åren har försämrats till följd av höga investeringsnivåer i relation till respektive års resultatnivå.

Kommunens ekonomi på sikt

För att klara framtida utmaningar antog fullmäktige, i samband med budget 2018 och plan 2019–2022, en förändring av kommunens finansiella mål avseende resultat. Det nya målet innebär att årets resultat i genomsnitt ska uppgå till minst 130 mnkr per år för perioden 2018–2025 (en höjning från 100 mnkr för perioden 2017–2025).

Den främsta utmaningen under kommande period (2018–2025) blir att klara de finansiella målen samtidigt som behoven av investeringar kan

Resultat i relation till finansiellt mål, mnkr

Diagrammet ovan visar kommunens resultat i förhållande till fullmäktiges finansiella mål. För åren 2018–2022 har budget och plan utformats baserat på att kommunen ska nå de finansiella målen om ett genomsnittligt resultat på 130 mnkr/år för perioden 2018–2025.

komma att uppgå till 4 000 mnkr. Satsningar på stora investeringar har pågått i kommunen under de senaste åren och fram till 2025 kommer nivån att vara fortsatt hög. Eftersom en hög investeringsnivå påverkar resurserna till löpande drift inom verksamheterna måste en ständig avvägning göras mellan önskvärd storlek på resultat och storlek på planerade investeringar.

De aktuella förutsättningarna ställer krav på översyn av både kvalitet och ekonomi inom kommunens drift. Vid en jämförelse med liknande kommuner i kommun- och landstingsdatabasen Kolada håller Varberg i dagsläget en hög kvalitet inom sina olika verksamheter.

Avstämning av finansiellt mål 1*

Mnkr	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Finansiellt mål	100	130	130	130	130	130	130	130	130
Budgeterat resultat	121	125	77	150	177	140	100	133	133
Redovisat resultat	188								

Genomsnittligt resultat för perioden 2017–2025 är 136 mnkr.

Avstämning av finansiellt mål 2*

%	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Finansiellt mål	59,0	59,0	59,0	59,0	59,0	59,0	59,0	59,0	59,0
Budgeterad soliditet	64,9	61,7	58,8	59,1	60,9	60,4	58,2	57,8	57,9
Redovisad soliditet	66,1								

Genomsnittlig soliditet för perioden 2017–2025 är 60,1 %.

*Enbart åren 2017–2022 är hanterade i budget 2018 och plan 2019–2022, år 2023–2025 är planeringsunderlag.

Driftsredovisning

Kommunens driftsredovisning beskriver hur nämnder och styrelser har hanterat de medel de har fått för att utföra sina uppdrag.

Kostnaderna i kommunen ökar som en följd av att invånarna blir fler. Under 2017 har den totala nettokostnaden (den del av kostnaderna som inte täcks av verksamhetens intäkter) ökat med 6,8 procent. Intäkterna har minskat något jämfört med föregående år, vilket beror på minskade bidrag från Migrationsverket – dels till följd av ett minskat antal ensamkommande barn i kommunens verksamhet, dels på grund av förändrade statliga ersättningsnivåer.

Verksamhetens driftsnetto finansieras av skattemedel och statliga utjämningsbidrag samt av finansnettot (skillnaden mellan ränteintäkter och räntekostnader).

Årets budget

I november 2016 fastställde kommunfullmäktige 2017 års driftsramar för kommunens nämnder och styrelser till 3 004 mnkr. Driftsramarna ska användas till att finansiera den löpande verksamheten, såsom skola, vård och omsorg, och varje nämnd och styrelse får en egen ekonomisk ram till sin verksamhet. Inom de beslutade driftsramarna reserverades 19,4 mnkr för att kunna fördelas vid behov under året. Av dessa har 14,8 mnkr delats ut till bland annat satsningar på fördjupade översiktsplaner och varumärkesarbete, och inte minst för att kompensera ökade kostnader i form av nya anläggningar och utökade skötselstyrkor.

Ökade kostnader

Kommunens driftskostnader har under året ökat med 4,6 procent. Den enskilt största kostnaden är personalkostnaderna, som står för nästan två tredjedelar av den totala driftskostnaden. Personalkostnaderna har stigit med 7 procent som en följd av allmänna löneökningar, fler anställda och växande pensionskostnader. Pensionskostnaderna kommer att vara som störst inom några år, då kommunen når toppen av utbetalningarna för pension intjänad tidigare än 1998.

Kostnaden för verksamhetsköp har minskat jämfört med 2016, vilket är en följd av det minskade antalet ensamkommande barn. Dels har färre barn inneburit att behovet av verksamhet minskat, dels bedrivs en ökad andel av verksamheten för ensamkommande barn i kommunens egen regi.

Kommunens ökade investeringsnivå har medfört en ökning av avskrivningarna med strax över 17 procent.

Minskade intäkter

De totala driftsintäkterna, det vill säga intäkter som kommunens verksamheter får in genom exempelvis bidrag, avgifter, taxor eller försäljning, har minskat under 2017. Intäkterna från försäljning av anlägg-

nings- och exploateringsstillgångar har ökat, liksom intäkterna från taxor och avgifter. Erhållna bidrag har däremot minskat med 17 procent, främst på grund av de minskade bidragen från Migrationsverket.

Engångsposter påverkar nämndernas budgetföljsamhet

Nämnderna visar överlag små budgetavvikelser, men två större avvikelser finns. Den första är kopplad till en större avsättning inom kommunstyrelsen för att hantera återställningen av den gamla deponin vid Lassabacka (cirka 64 mnkr). Den andra större avvikelserna kommer från underhåll på kommunens fastigheter, som under året kostat mer än vad hyresintäkterna medgett (cirka 30 mnkr). Detta underskott kompenseras av motsvarande överskott tidigare år.

Totalt uppgår nämndernas budgetunderskott, exklusive kommungemensamma poster, till 101,5 mnkr. Jämfört med prognosen i augusti är det en förbättring med 30 mnkr. Skillnaden beror till stor del på två beslut som togs i kommunfullmäktige i december:

- I februari beslutade fullmäktige om medfinansiering av Varbergstunneln med ytterligare 101 mnkr som skulle belasta resultatet 2017. I december togs beslut om att beloppet istället ska lösas upp på samma tid som den ursprungliga avsättningen och belasta resultatet med lika stort belopp i 17 år. Detta förbättrade kommunstyrelsens resultat för 2017 med cirka 100 mnkr jämfört med prognosen från augusti.
- I december beslutades även om redan nämnda avsättning för att återställa deponin vid Lassabacka, vilket försämrade årets resultat med cirka 64 mnkr jämfört med prognosen från augusti.

Barn- och utbildningsnämnden, som ansvarar för kommunens största verksamhet, visar trots variation mellan verksamheterna en god följsamhet mot budget. Detta är till stor del resultatet av ett fortsatt arbete med nämndens åtgärdsplan för att nå en budget i balans.

Även socialnämnden, kommunens näst största nämnd, visar ett resultat i nivå med budget. Här finns ett underskott på drygt 9 mnkr från verksamheten för ensamkommande barn. Underskottet beror främst på omställningskostnader i samband med ett kraftigt minskat antal barn i verksamheten, men också på sänkta statliga ersättningsnivåer. Avvikelsen vägs upp av behovs- och kostnadsökningen inom äldreomsorgen som har varit lägre än beräknat, samt av låga kostnader för försörjningsstöd och placerade barn.

Hamn- och gatunämndens resultat är 5 mnkr bättre än budgeterat. Förklaringen till den positiva avvikelser är ökade intäkter för upplåtelser av offentlig plats, lägre kostnader än budgeterat för gatuunderhåll, ökade fartytgsintäkter samt oförbrukade medel för oförutsedda händelser.

Kommungemensamma poster

För att kommunstyrelsens resultat ska vara jämförbart över tid bryts ett antal kommunövergripande poster ut och redovisas separat.

Dessa kommungemensamma poster visar för året en positiv budgetavvikelse på 142 mnkr. Pensionskostnader, som inte ingår i nämndernas ramar, avviker från budget eftersom den extra-avsättning som gjorts tidigare år, för att möta kommande toppar i pensionskostnaderna, har lösts upp i sin helhet och stärkt resultatet med 138 mnkr.

En närmare beskrivning av varje nämnds resultat kopplat till verksamhet och måluppfyllelse finns att läsa i kapitlet Verksamhetsberättelse.

Driftsredovisning

Mnkr	Utfall 2017	Utfall 2016	Förändring	Budget 2017	Avvikelse mot budget
Kommunfullmäktige, valnämnd, överförmyndare och kommunens revisorer	-10,2	-8,1	25,9%	-9,8	-0,4
Kommunstyrelsen	-269,2	-210,7	27,8%	-189,7	-79,5
varav Räddningstjänsten Väst	-59,7	-57,9	3,1%	-59,9	0,2
varav kommungemensamma poster	-65,3	-39,8	64,1%	-53,8	-11,5
varav exploateringsverksamhet	-1,3	62,3	-102,1%	61,8	-63,1
varav försäljning av tillgångar	98,2	1,5	6 446,7%	35,0	63,2
Barn- och utbildningsnämnden	-1 441,8	-1 367,1	5,5%	-1 441,6	-0,2
Socialnämnden	-1 071,2	-1 030,7	3,9%	-1 070,9	-0,3
varav försörjningsstöd	-25,0	-26,6	-6,0%	-28,0	3,0
Byggnadsnämnden	-19,3	-13,4	44,0%	-18,4	-0,9
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-10,8	-9,2	17,4%	-11,0	0,2
Hamn- och gatunämnden	-100,6	-92,7	8,5%	-105,6	5,0
varav hamnavdelningen	3,0	2,7	11,1%	0,0	3,0
Kultur- och fritidsnämnden	-145,6	-139,3	4,5%	-146,1	0,5
Servicenämnden	-46,8	-34,7	34,9%	-20,9	-25,9
varav fastighetsförvaltning	-32,5	-25,0	30,0%	-3,0	-29,5
Summa nämndernas drift	-3 115,5	-2 905,9	7,2%	-3 014,0	-101,5
Övriga kommungemensamma poster					
Pensionskostnader som inte ingår i nämndernas ramar	77,9	-67,0	-216,3%	-53,2	131,1
Avräkning semesterlöneskuld, arbetsgivaravgifter och personalförsäkringar	9,2	4,0	130,0%	-4,8	14,0
Stadsbidrag maxtaxa	15,9	18,2	-12,6%	19,2	-3,3
Internränta	55,5	52,7	5,3%	60,2	-4,7
Ofördelade budgetmedel	0,0	0,0	0,0%	-4,6	4,6
Summa övriga kommungemensamma poster	158,5	7,9	1 906,3%	16,8	141,7
Verksamhetens driftsnetto*	-2 957,0	-2 898,0	2,0%	-2 997,2	40,2

*I den externa resultaträkningen ingår reavinst på pensionsmedelsportfölj i finansiella intäkter. Därför är verksamhetens driftsnetto inte helt jämförbart med verksamhetens nettokostnad i resultaträkningen.

Investeringsredovisning

Varbergs växande befolkning har de senaste åren medfört ett stadigt ökande investeringsbehov och investeringsnivån kommer att ligga högt i kommunen i flera år framöver.

Investeringsbudgeten för 2017 uppgick till drygt 832 mnkr. I budgeten ingick 228 mnkr som överförts från föregående års investeringsbudget samt nytt investeringsutrymme på 49 mnkr efter beslut i kommunfullmäktige under året.

Den samlade nettoutgiften för året var 461 mnkr, därmed användes endast 55 procent av det budgeterade investeringsutrymmet. Förklaringarna till detta är flera; dels att kommunen inte längre projekterar för en ny färjehamn, vilket har inneburit förskjutning av andra projekt, dels att ett antal projekt har försenats på grund av detaljplanarbete och omprojektering. Några av de projekt som har färdigställts under året har också uppvisat lägre nettoutgifter än beräknat.

Skolfastigheter

Kommunens största investering någonsin färdigställdes under 2017; Trönninge skola och Tresteget (Trönninge idrottscentrum) invigdes vid terminsstarten i augusti. Skolan är byggd för årskurserna F till 9 och ska rymma 800 elever när den är fylld. Utgiften för den nya skolan blev lägre än förväntat, vilket gav en positiv avvikelse från projektkalkylen med nära 20 mnkr.

Om- och tillbyggnaden av Bosgårdsskolan pågår och beräknas vara klar vid halvårsskiftet 2018.

Förskolor

Flera nya förskolor har blivit klara för inflyttning 2017. Genom Bolmens nya förskola, Vidhöge nya förskola och Rolfstorps förskola har sammanlagt utrymme för drygt 100 nya förskoleplatser tillskapats.

Arbete pågår med en ny förskola på Brunnsberg. Förskolan ska ersätta Bullerbyns förskola och Kärnegårdens förskola, som båda ska rivas och ge utrymme för järnvägstunnel och nya bostäder.

Omsorgsverksamheter

De lokaler som tidigare rymde Ankarskolan har under året byggts om och anpassats för daglig verksamhet.

Idrotts- och fritidsanläggningar

Tresteget – Trönninge idrottscentrum invigdes tillsammans med Trönninge skola i augusti. Anläggningen inrymmer friidrottshall, idrottshall, gymnastikhall och gym. Precis som för den nya skolan blev den totala utgiften lägre än beräknat, Tresteget visar en positiv avvikelse på 17 mnkr.

Arbetet med att utforma den nya bad- och simanläggningen på Håsten startade under året. Projektering och byggstart sker under 2018 och anläggningen beräknas stå klar hösten 2020.

Kommunen fortsätter att investera i motionsspår och i nya konstgräsplaner med anslutande omklädningsutrymmen. Under året har konstgräsplanen på

Påskbergsvallen lagts om och breddats, byggnation har påbörjats av nya omklädningsrum vid Lindvallen och Ankarvallen och ett nytt motionsspår har invigts på Breared.

Övriga förvaltningsfastigheter

Övriga förvaltningsfastigheter visar en positiv budgetavvikelse som till stor del förklaras av den planerade nya brandstationen i Tvååker. Den ursprungliga projekteringen baserades på en samlokalisering av flera kommunala verksamheter. Förutsättningarna har nu ändrats och byggnaden kommer enbart att inrymma lokaler för räddningstjänsten.

Offentlig plats

Lekplatser vid Lugnet och Limabacka har färdigställts och invigts under året. En ny lekplats på Apelvikhöjd ska vara klar våren 2018. Här har närboende varit med och valt placering genom dialog som arrangerats av hamn- och gatuförvaltningen.

I september påbörjade hamn- och gatuförvaltningen arbetet med ombyggnation av Brunnsparken. Syftet är att ge bättre förutsättningar för innerstadshandel och stadsliv. Invigning av parken planeras till sommaren 2018.

Projektering för en ny central park i Tvååker inleddes under hösten. Parken ska byggas under 2018, efter det att marken har sanerats. Lekplats och offentliga toaletter kommer att anläggas inom området.

Arbetet med Fästningsbadet har återupptagits och ambitionen är att badet ska vara på plats sommaren 2018. Projektet försenades då stabilitetsproblem uppdagades i fästningspiren och kalkylerna för badet har reviderats. Beslut har därefter fattats om fortsatt inriktning och budget. Fördjupade geotekniska undersökningar har visat att förstärkningsåtgärder i fästningspiren inte behövs i den omfattning som befarats, de förstärkningar som ska göras kommer att utföras i samband med byggnationen av badet. Fästningsbadet medfinansieras av Sparbanksstiftelsen.

Gång- och cykelvägar

Byggnation och förbättring av kommunens cykelstråk fortsätter enligt den cykelplan som hamn- och gatunämnden antagit. Under året har cykelvägar byggts längs Västra Vallgatan, Skansgatan/Thulegatan och längs vägen mellan centrum och Håsten. Även i Veddige har gång- och cykelväg färdigställts.

Kattegattleden är den havsnära cykelväg som löper från Helsingborg i söder till Göteborg i norr. Leden invigdes för ett par år sedan men inom Varbergs kommun återstår fortfarande vissa delar att färdigställa, främst Trafikverkets anläggande av cykelväg från Morup till Galtabäck. Kommunen har i sin budget avsatt medel för medfinansiering av denna sträcka.

Gator och vägar

Ombyggnation av korsningar pågår på olika håll i kommunen för att uppnå ett bättre trafikflöde, ökad säkerhet för oskyddade trafikanter och bättre miljö. Några av de ombyggnationer som var planerade till 2017 har senarelagts i väntan på detaljplaner och samordning med andra aktörer.

Inventarier

De medel som i budget avsätts för inköp av inventarier ska dels gå till färdigställda anläggningar, dels till mindre verksamhetsinvesteringar. Under 2017 har bland annat medel avsatta för utemiljöer på förskola och grundskola inte använts i förväntad omfattning, vilket berott på förseningar hos entreprenören. Dessa arbeten kommer istället att slutföras under 2018.

Hamnanläggningar

Investeringar i kommunens hamnanläggningar visar stora avvikelser mot budget. Renovering av hamnens pirhuvud har försenats och kommer att slutföras under 2018. De investeringsmedel som avsatts till affärsbehov i hamnen har inte nyttjats under året. Enligt planen för kommunens stadsutvecklingsprojekt skulle hamnflytten påbörjas 2017. Då Stena Line under året beslutade att flytta sin verksamhet till Halmstad från hösten 2019 kommer det inte att byggas något nytt färjeläge i anslutning till Farehamnen.

Detta har medfört att såväl muddringar i hamnbassängen som nya anslutningsvägar har kunnat skjutas framåt i tiden.

Planeringsarbetet med den nya skogshamnen fortsätter och anläggningen beräknas stå klar 2022.

Mark- och fastighetsförvärv

Kommunfullmäktige avsätter årligen medel till förvärv av strategisk mark, för framtida exploateringar eller för inlösen vid infrastrukturella projekt. I årets budget ingick även medel till inköp av bostäder för nyanlända som kommunplacerats i Varberg samt medel till inköp av en större fastighet. Avsatta medel har inte nyttjats i planerad utsträckning, dels på grund av svårigheter med att hitta fastigheter för bostäder, dels för att det planerade inköpet av en större fastighet har senarelagts.

Förstudier

Årets utgifter för förstudier till kommande investeringar uppgick totalt till 3,0 mnkr. De två mest omfattande förstudierna under året gällde nytt äldreboende och ombyggnad av Östra Hamnvägen.

Investeringsområde, mnkr	Nettoutgift 2017	Budget 2017	Budget- avvikelse	Projekt- prognos	Projekt- kalkyl
Skolfastigheter	-131,9	-168,2	36,2		
varav Trönninge skola	-85,1	-96,5	11,4	-251,0	-270,6
varav Bosgårdsskolan/Växthuset	-41,0	-54,2	13,2	-65,9	-67,3
Förskolor	-104,4	-149,0	44,6		
varav Österängen/Bolmens förskola	-45,5	-47,5	2,0	-57,4	-58,0
varav Kärnegårdens förskola	-26,4	-54,7	28,3	-56,5	-54,7
Omsorgsverksamheter	-4,4	-6,4	2,0		
Idrotts- och fritidsanläggningar	-69,6	-136,3	66,7		
varav Tresteget	-50,9	-68,1	17,2	-120,0	-137,0
varav bad- och simanläggning Håsten	-1,0	-28,5	27,5	-351,5	-351,5
Övriga förvaltningsfastigheter	-23,9	-49,6	25,7		
Offentlig plats	-13,7	-43,4	29,7		
Gång- och cykelvägar	-11,9	-32,7	20,9		
Gator och vägar	-16,4	-20,8	4,4		
Hamnanläggningar	-17,4	-100,7	83,3		
varav Pirhuvud	-15,5	-28,7	13,3	-38,0	-38,0
Inventarier	-58,9	-66,0	7,1		
Mark- och fastighetsförvärv	-5,9	-59,2	53,3		
Förstudier*	-3,0	0,0	-3,0		-4,1
Totalt	-461,3	-832,3	371,0		

*Kommunstyrelsen beslutar om ekonomiska medel för respektive förstudie, dessa medel ingår inte i årets budget utan anges istället som projektkalkyl i tabellen.

Exploateringsredovisning

Exploatering innebär att omvandla råmark till färdiga bostads- eller verksamhetsområden. De senaste åren har kommunens exploateringsverksamhet varit hårt belastad eftersom efterfrågan på bostads- och verksamhetstomter är hög.

Hela exploateringsprocessen startar med att planprogram och detaljplaner arbetas fram. I dessa beskrivs hur den obebyggda eller glest bebyggda marken ska utrustas med exempelvis vägar, avlopp, belysning och allmän platsmark. Efter samråd, granskning och antagande kan anläggningsarbetet starta. Om marken ägs av kommunen avslutas processen med markanvisning och/eller tomtförsäljning. I övriga fall avslutas processen med besiktning, uppföljning och slutreglering av avtal med den privata exploitören.

Exploatering 2017

Två större planprogram har arbetats fram 2017; programmet för Södra Trönninge som även godkändes under året samt programmet för Västerport som förväntas antas våren 2018. Arbeta har också pågått med ett femtiotal detaljplaneprojekt. Bland annat fastställdes en detaljplan för verksamhetsmark vid Värömotet där det nu byggs en husfabrik.

De detaljplaner som arbetas fram för olika geografiska områden inom kommunen påverkar många kommuninvånare. Detta innebär att många planer överklagas, vilket fördröjer det planerade genomförandet av flera exploateringsprojekt. I utbyggnadsplanen för 2017 fanns en prognos om att 363 bostäder skulle färdigställas inom pågående projekt men enligt inrapportering färdigställdes endast 297 bostäder under året.

Exploaterings kassaflöde

Det totala nettoutfallet för exploaterings inkomster och utgifter 2017, både privata och kommunala projekt, uppgår till en nettoutgift på 24 mnkr. Som en följd av att många projekt blivit fördröjda når varken inkomster eller utgifter upp till årets budget. Falkenbäck, Brunnsberg och Alunskiffern är några av de projekt som enligt budget skulle ha inbringat inkomster, medan Stenen och Holmagärde hör till de projekt som förväntades medföra större utgifter. Utfallet från dessa projekt kommer nu först 2018.

Resultatpåverkan

Fördröjningar av projekt påverkar också kommunens resultat genom att förväntad försäljning av kommunal tomtmark uteblir. Under året har prognosen för exploaterings resultat skrivits ned från en budgeterad nettointäkt på 61 mnkr till en nettokostnad på 3 mnkr i oktoberprognosen. Det slutliga resultatet blev en nettokostnad på drygt 1 mnkr. Under 2018 förväntas ett förbättrat resultat. Till de kostnader som har belastat årets exploateringsresultat hör bland annat omhändertagande av förorenade massor från ett par olika projekt samt trafiksäkerhetshöjande åtgärder på Fastarpsvägen i Tvååker.

Mnkr	Ingående balans	Inkomster	Utgifter	Avslut mot resultat-räkning	Avslut mot balans-räkning*	Utgående balans
Bostadsmark	-120,1	78,8	-99,7	8,7	7,3	-125,0
Verksamhetsmark	-31,1	7,0	-10,7	-7,4	6,5	-35,7
Tomtlager	-9,4	0,4	-	-	-0,4	-9,4
Totalt	-160,6	86,2	-110,4	1,3	13,4	-170,1

*Avser anläggningstillgångar och periodiserade investeringsbidrag.

Kommunens samlade verksamhet

I detta avsnitt ges en samlad bild av vilka som bedriver kommunal verksamhet i Varberg samt en beskrivning av årets ekonomiska flöden mellan kommunen och de kommunala bolagen.

Utförare av kommunens verksamhet

För att servicen till kommuninvånarna ska vara så god som möjligt och utföras så effektivt som möjligt bedrivs den kommunala verksamheten i olika driftsformer. Utförarna är

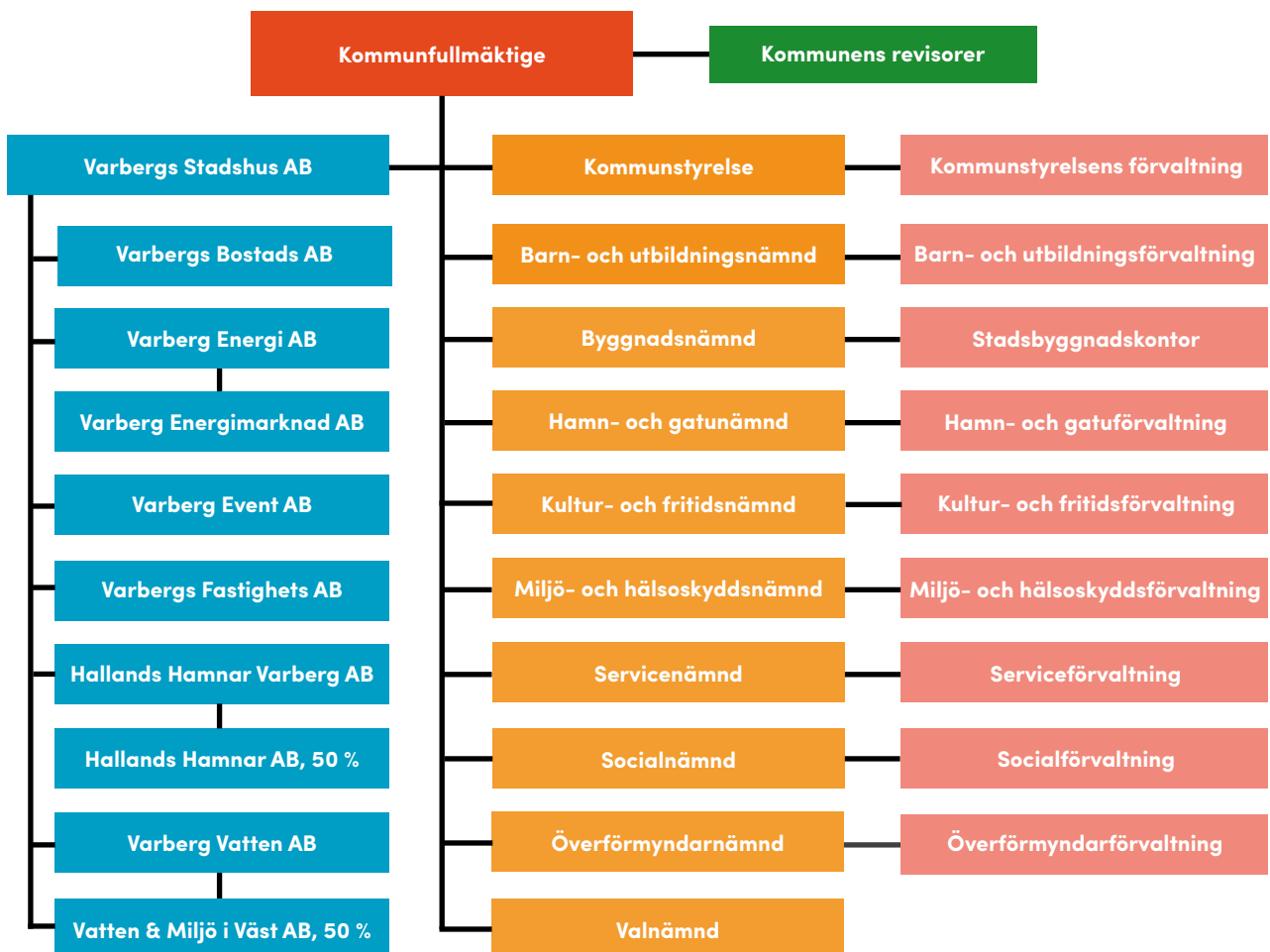
- kommunkoncernen
- olika kommunala uppdragsföretag
- kommunalförbundet Räddningstjänsten Väst
- två olika samverkansnämnder.

Kommunkoncernen består av nämnder och bolag som kommunen äger (helt eller delvis). Till de kommunala uppdragsföretagen räknas ett antal privata företag och föreningar.

Personalförhållanden i kommunkoncernen

Kommunkoncernen har under året i medeltal haft 4 863 anställda omräknat till heltidsanställningar. Av alla som är anställda inom koncernen är det 95 procent som har kommunen som sin arbetsgivare. Bland dem som är anställda i ett kommunalt bolag arbetar de flesta på Varbergs Bostads AB, tätt följt av Varberg Energi AB. Båda dessa bolag har lite mer än 100 anställda, vilket är betydligt fler än de övriga bolagen. I primärkommunen är 80 procent av de anställda kvinnor, motsvarande siffra i bolagskoncernen är 36 procent.

Kommunkoncernens organisation

Fortsatt stark ekonomi i kommunkoncernen

Kommunkoncernens resultat för 2017 uppgår till 216 mnkr, vilket är högre än de två föregående åren. 2015 och 2016 var resultaten för koncernen lägre än de brukar, eftersom de belastats med stora nedskrivningar i Varberg Energikoncernen till följd av låga elpriser.

Soliditeten ligger på en i stort sett oförändrad nivå, trots att extern upplåning krävs för att finansiera den intensiva investeringsfas som koncernen befinner sig i. Investeringsvolymen har fortsatt öka i primärkommunen men minskar något i bolagskoncernen. Den totala investeringsnivån är fortsatt hög och uppgår nästan till en miljard kronor.

Interna transaktioner i kommunkoncernen

Tabellen till höger visar hur de ekonomiska flöden som finns inom kommunkoncernen har sett ut under 2017. Kommunen har för andra året i rad köpt mer från sina kommunala bolag än under genomsnittet av de senaste åren, vilket beror på att de investeringar som Varbergs Fastighets AB genomfört åt kommunen har fortsatt att generera höga summor. Lånen från kommunen till bolagen har stigit, eftersom Varberg Vatten AB och Varbergs Fastighets AB har ökat sin belåning.

Finansiella nyckeltal för kommunkoncernen

	2017	2016	2015
Årets resultat, mnkr	216	86	123
Soliditet, exklusive ansvarsförbindelse, %	38	39	40
Soliditet, inklusive ansvarsförbindelse, %	24	24	23
Investeringsvolym, mnkr	945	978	644
Självfinansieringsgrad, %	58	47	65
Kassalikviditet, %	57	54	65

Mellanhavanden inom kommunkoncernen

Mnkr	Försäljning		Lån		Borgen	
	Köpare	Säljare	Givare	Mottagare	Givare	Mottagare
Varbergs kommun	406	137	2 882		500	
Varbergs Stadshus AB						500
Varbergs Bostads AB	87	24		670		
Varberg Energi AB (koncern)	33	98		745		
Varberg Event AB	8	6				
Varbergs Fastighets AB	35	308		678		
Hallands Hamnar Varberg AB	24	1				
Varberg Vatten AB	24	46		790		
Mnkr	Finansiella poster		Ägartillskott/driftsbidrag		Koncernbidrag	
	Kostnad	Intäkt	Givare	Mottagare	Givare	Mottagare
Varbergs kommun		80	4			
Varbergs Stadshus AB	3				25	30
Varbergs Bostads AB	21					
Varberg Energi AB (koncern)	30				9	
Varberg Event AB				4		7
Varbergs Fastighets AB	17				11	
Hallands Hamnar Varberg AB					11	
Varberg Vatten AB	10					18

Kommunala uppdragsföretag

Samägda företag utan betydande inflytande från kommunen

Kommuninvest ekonomisk förening	1 %
Södra Skogsägarna ek. förening	<1 %
Varbergsortens elkraft ek. förening	4 %
Kommunassurans Syd Försäkrings AB	<1 %
Inera AB	<1 %

Kommunala entreprenader*

Vård och omsorg >12 mnkr

Vardaga Äldreomsorg AB	48,7 mnkr
Norlandia Omsorg AB	29,8 mnkr
Humana Omsorg AB	28,3 mnkr
Audium Omsorg AB	13,1 mnkr

Förskola >7 mnkr

Montessoriskolan föräldrakooperativ	9,2 mnkr
Fyrens förskola (Havsbris AB)	8,7 mnkr
Påskbergets personalkooperativ	8,0 mnkr
Pilgläntans personalkooperativ	7,9 mnkr
Västanvindens personalkooperativ	7,1 mnkr

*Friskolor definieras inte som kommunala entreprenader även om de har kommunal finansiering, eftersom de tillkommer genom avtal med staten.

Samverkansnämnder och kommunalförbund

Samverkansnämnder

Hjälpmedelsnämnd
Patientnämnd

Kommunalförbund

Räddningstjänsten Väst

Ekonomisk redovisning

Projektledare Lina Gyllensvärd arbetar på hamn- och gatuförvaltningen. Här besöker hon en av kommunens byggarbetsplatser. Foto: Hidvi Group.

Resultaträkning

Mnkr	Not	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Verksamhetens intäkter	1	816,1	819,4	1 796,3	1 778,9
Verksamhetens kostnader	2	-3 773,1	-3 605,6	-4 428,8	-4 220,0
Upplösning av infrastrukturell investering	3	-17,5	-11,6	-17,5	-11,6
Avskrivningar	4	-133,7	-113,8	-327,5	-368,7
Verksamhetens nettokostnad		-3 108,2	-2 911,6	-2 977,6	-2 821,4
Skatteintäkter	5	2 733,8	2 605,3	2 733,8	2 605,3
Generella statsbidrag och utjämning	6	395,4	377,2	395,4	377,2
Finansiella intäkter	7	98,6	97,9	19,6	10,8
Finansiella kostnader	8	-69,5	-79,1	-72,2	-81,7
Resultat före skatter och extraordinära poster		50,1	89,8	99,0	90,2
Extraordinära intäkter	19	138,1		138,1	
Skattekostnader				-0,2	-1,0
Uppskjuten skatt				-20,8	-2,8
ÅRETS RESULTAT	25	188,2	89,8	216,1	86,4

Kassaflöde

Mnkr	Not	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Löpande verksamhet					
Årets resultat		188,2	89,8	216,1	86,4
Utbetalningar för ianspråktaga avsättningar		-15,0	-32,3	-44,1	-56,0
Justering för ej likviditetspåverkande poster	9	44,3	133,3	273,6	411,1
<i>Medel från verksamhet före förändring av rörelsekapital</i>		<i>217,5</i>	<i>190,8</i>	<i>445,6</i>	<i>441,6</i>
Förändring kortfristiga fordringar		137,3	-213,2	68,4	-209,5
Förändring förråd och exploateringsområden		-29,4	-49,3	-7,4	-49,4
Förändring kortfristiga skulder		-23,9	132,7	-4,3	108,7
Kassaflöde från den löpande verksamheten		301,4	61,1	502,3	291,4
Investeringsverksamhet					
Investering i materiella anläggningstillgångar		-472,5	-402,5	-944,5	-976,9
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		12,4	7,4	13,7	13,2
Investering i finansiella anläggningstillgångar		0,0	0,0	0,0	0,0
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		0,0	0,0	2,7	1,0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-460,2	-395,0	-928,1	-962,6
Finansieringsverksamhet					
Förändring av långfristiga skulder		491,0	198,7	541,5	240,8
Förändring av långfristiga fordringar		-250,6	-197,2	5,5	1,9
Förändring av pensionsmedelsportfölj		64,8	28,6	64,8	28,6
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		305,2	30,1	611,8	271,3
ÅRETS KASSAFLÖDE		146,4	-303,9	186,0	-400,0
Likvida medel vid årets början		164,0	467,8	238,9	638,9
Likvida medel vid årets slut		310,4	164,0	424,9	238,9
Förändring likvida medel		146,4	-303,9	186,0	-400,0

Balansräkning

Mnkr	Not	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Tillgångar					
Mark, fastigheter och anläggningar	10	2 840,9	2 478,1	5 427,4	5 008,1
Inventarier	11	160,6	121,5	1 952,6	1 693,8
Aktier och andelar	12	327,0	327,0	67,8	70,5
Långfristiga fordringar	13	2 888,2	2 637,6	14,5	20,0
Summa anläggningstillgångar		6 216,7	5 564,2	7 462,3	6 792,3
Bidrag till statlig infrastruktur	3	280,7	197,2	280,7	197,2
Förråd och exploateringsområden	14	175,2	167,8	183,2	175,8
Kortfristiga fordringar	15	312,9	450,1	447,8	516,2
Kortfristiga placeringar	16	0,0	64,8	0,0	64,8
Likvida medel	17	310,4	164,0	424,9	238,9
Summa omsättningstillgångar		798,4	846,7	1 055,9	995,7
SUMMA TILLGÅNGAR		7 295,8	6 608,1	8 798,9	7 985,2
Eget kapital och skulder					
Eget kapital					
Årets resultat	18	188,2	89,8	216,1	86,4
Resultatutjämningsreserv	18	312,9	298,3	312,9	298,3
Övrigt eget kapital	18	2 417,7	2 342,5	2 783,8	2 711,9
Summa eget kapital		2 918,9	2 730,6	3 312,8	3 096,7
Avsättningar	19	561,5	529,0	758,2	697,8
Skulder					
Långfristiga skulder	20	2 498,1	1 986,9	3 200,5	2 668,8
Kortfristiga skulder	21	1 317,3	1 361,5	1 527,4	1 521,9
Summa skulder		3 815,5	3 348,4	4 727,9	4 190,8
SUMMA SKULDER OCH EGET KAPITAL		7 295,8	6 608,1	8 798,9	7 985,2
Ansvarsförbindelse					
Ålderspension före 1998	22	1 157,0	1 192,0	1 157,0	1 192,0
Visstidspension PBF	23	8,1	8,9	8,1	8,9
Borgensåtaganden	24	556,0	562,0	56,0	61,8

Noter

Mnkr

NOT 1 Verksamhetens intäkter	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Försäljning av varor och tjänster	93,8	89,8	414,0	552,2
Taxor och avgifter	139,3	134,6	280,3	262,3
Hyror och arrenden	96,3	92,6	370,8	436,5
Bidrag	332,8	401,6	327,7	382,2
Övriga intäkter	0,7	0,8	269,3	28,8
Aktiverade interna intäkter avseende investering och exploatering	42,0	35,8	59,9	52,8
Jämförelsestörande intäkter ¹	111,3	64,1	74,2	64,1
Summa verksamhetens intäkter	816,1	819,4	1 796,3	1 778,9
<i>¹Återbetalade bidrag</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,0</i>	<i>-0,1</i>	<i>0,0</i>
<i>Försäljning av anläggningstillgång</i>	<i>99,9</i>	<i>1,9</i>	<i>62,8</i>	<i>1,9</i>
<i>Försäljning av exploateringstillgång</i>	<i>11,5</i>	<i>62,2</i>	<i>11,5</i>	<i>62,2</i>

NOT 2 Verksamhetens kostnader	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Löner	-1 562,4	-1 495,3	-1 680,5	-1 590,6
Sociala avgifter	-519,3	-491,8	-549,6	-520,6
Pensionskostnader	-148,3	-135,4	-160,8	-146,3
Köp av huvudverksamhet	-635,2	-672,5	-635,2	-672,5
Lämnade bidrag	-111,6	-126,7	-106,6	-107,3
Lokal- och fastighetskostnader	-222,7	-196,9	-261,5	-242,1
Bränsle och energi	-51,3	-51,1	-21,9	-12,0
Förbrukningsmaterial	-137,1	-140,7	-137,1	-140,7
Transport och resor	-71,1	-68,5	-71,0	-68,5
Handelsvaror	0,0	0,0	-192,8	-245,5
Övriga kostnader	-228,7	-221,2	-526,5	-468,5
Jämförelsestörande kostnader ¹	-85,5	-5,5	-85,5	-5,5
Summa verksamhetens kostnader	-3 773,1	-3 605,6	-4 428,8	-4 220,0
<i>¹Försäljning/utrangering av anläggningstillgång</i>	<i>-4,7</i>	<i>-0,2</i>	<i>-4,7</i>	<i>-0,2</i>
<i>Försäljning/avslut av exploateringstillgång</i>	<i>-12,9</i>	<i>-5,4</i>	<i>-12,9</i>	<i>-5,4</i>
<i>Återställning av deponier</i>	<i>-67,9</i>	<i>0,0</i>	<i>-67,9</i>	<i>0,0</i>

NOT 3 Upplösning av infrastrukturell investering

Upplösningen avser den av kommunfullmäktige, med stöd av lag 2009:47, beslutade medfinansieringen av järnvägstunnel under Varberg på Väst kustbanan. Medfinansieringsbeloppet som beslutades 2009, uppgår till 290 mnkr och löses upp under 25 år. Under 2017 beslutade kommunfullmäktige om ett tillägg till medfinansieringen på 101 mnkr. Tillägget löses upp på 17 år för att få samma sluttid som den ursprungliga avsättningen.

	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Beslutad medfinansiering	391,0	290,0	391,0	290,0
Upplöst tidigare år	-92,8	-81,2	-92,8	-81,2
Årets upplösning	-17,5	-11,6	-17,5	-11,6
Återstår att lösa upp	280,7	197,2	280,7	197,2

NOT 4 Avskrivningar

	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Byggnader och tekniska anläggningar	-109,8	-93,6	-203,4	-178,2
Maskiner och inventarier	-23,8	-19,9	-122,4	-116,5
Nedskrivningar	0,0	-0,3	-1,8	-74,1
Summa avskrivningar	-133,7	-113,8	-327,5	-368,7

NOT 5 Skatteintäkter

	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Preliminära skatteintäkter	2 743,2	2 615,3	2 743,2	2 615,3
Preliminär slutavräkning innevarande år	-12,6	-12,5	-12,6	-12,5
Definitiv slutavräkning föregående år	3,2	2,5	3,2	2,5
Summa skatteintäkter	2 733,8	2 605,3	2 733,8	2 605,3

NOT 6 Generella statsbidrag och utjämnings

	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Inkomstutjämnings	410,6	390,0	410,6	390,0
Strukturbidrag	0,0	0,0	0,0	0,0
Regleringsbidrag/-avgift	-0,6	-2,1	-0,6	-2,1
Kommunal fastighetsavgift	118,6	112,0	118,6	112,0
Kostnadsutjämnings	-86,4	-83,9	-86,4	-83,9
LSS-utjämnings	-73,4	-71,2	-73,4	-71,2
Generella bidrag ¹	26,6	32,5	26,6	32,5
Summa generella statsbidrag och utjämnings	395,4	377,2	395,4	377,2

¹Det generella statsbidraget avseende flyktingmottagande som betalades ut 2015 är i sin helhet intäktsfört 2016.

NOT 7 Finansiella intäkter

	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Ränteintäkter	71,4	80,4	5,7	6,1
Borgensavgift	13,7	13,1	0,0	0,0
Övriga finansiella intäkter	13,5	4,4	13,8	4,6
Summa finansiella intäkter	98,6	97,9	19,6	10,8

NOT 8 Finansiella kostnader	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Räntekostnader	-68,6	-76,7	-68,5	-76,3
Övriga finansiella kostnader	-0,9	-2,4	-3,7	-5,4
Summa finansiella kostnader	-69,5	-79,1	-72,2	-81,7

NOT 9 Ej likviditetspåverkande poster	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Förändring avsättningar	47,4	7,9	104,4	42,0
Avskrivningar och nedskrivningar	133,7	113,5	327,5	368,8
Förändring av bidrag till statlig infrastruktur	-83,5	11,6	-83,5	0,0
Övriga ej likviditetspåverkande poster	-53,4*	0,3	-74,8	0,3
Summa verksamhetens intäkter	44,3	133,3	273,6	411,1

*Avser finansiell leasing av inhyrda bostadspaviljonger.

NOT 10 Mark, fastigheter och anläggningar	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Redovisat värde vid årets början	2 478,1	2 211,3	5 008,1	4 465,1
Investeringar	413,1	363,4	671,9	755,7
Redovisat värde av avyttrat eller utrangerat	-12,1	-7,0	-13,4	-12,5
Nedskrivningar	0,0	-0,3	-1,8	-0,3
Återförda nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivningar	-109,9	-93,7	-203,4	-178,3
Överföring till eller från annat slag av tillgång	18,4	4,4	-87,4	-21,6
Övriga förändringar	53,4*	0,0	53,4	0,0
Utgående balans	2 840,9	2 478,1	5 427,4	5 008,1
<i>Avskrivningstid</i>	<i>5-100 år</i>	<i>5-100 år</i>	<i>5-100 år</i>	<i>5-100 år</i>

Linjär avskrivning tillämpas för alla tillgångar, utom hamnanläggningar som löper med annuiteter på 20-50 år. Komponentavskrivning tillämpas på nya anläggningar från och med 2013.

*Avser finansiell leasing av inhyrda bostadspaviljonger.

NOT 11 Inventarier	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Redovisat värde vid årets början	121,5	107,1	1 693,8	1 645,8
Investeringar	59,4	38,2	272,6	221,2
Redovisat värde av avyttrat eller utrangerat	-0,2	-0,4	-0,3	-0,8
Nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	-73,8
Återförda nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivningar	-23,8	-19,8	-122,3	-116,3
Överföring till eller från annat slag av tillgång	3,7	-3,6	108,9	17,6
Övriga förändringar	0,0	0,0	0,0	0,0
Utgående balans	160,6	121,5	1 952,6	1 693,8
<i>Avskrivningstid</i>	<i>3-15 år</i>	<i>3-33 år</i>	<i>3-15 år</i>	<i>3-33 år</i>

Linjär avskrivning tillämpas på alla inventarier.

NOT 12 Aktier och andelar	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
<i>Aktier</i>				
Varbergs Stadshus AB	269,7	269,7	0,0	0,0
<i>Andelar</i>				
Kommuninvest ekonomisk förening	54,4	54,4	54,4	54,4
Kommunassurans syd	2,3	2,3	2,3	2,3
Övriga andelar	0,6	0,6	11,1	13,8
Summa aktier och andelar	327,0	327,0	67,8	70,5

NOT 13 Långfristiga fordringar	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Kommuninvest ekonomisk förening	6,4	6,4	6,4	6,4
VA-lån	0,1	0,1	0,1	0,1
Varbergs Bostads AB	669,7	669,8	0,0	0,0
Varberg Energi AB	744,7	744,8	0,0	0,0
Varbergs Fastighets AB	677,7	567,7	0,0	0,0
Varberg Vatten AB	789,8	639,8	0,0	0,0
Övrig utlåning	0,0	9,0	8,0	13,6
Summa långfristiga fordringar	2 888,2	2 637,6	14,5	20,0

NOT 14 Förråd och exploateringsområden	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
<i>Förråd</i>				
Övrigt förråd	0,0	0,0	8,1	8,0
<i>Exploateringsområden</i>				
Bostadsmark	125,0	120,1	125,0	120,1
Verksamhetsmark	35,7	31,1	35,7	31,1
Färdigexploaterad mark	9,4	9,4	9,4	9,4
Pågående arbete	5,1	7,2	5,1	7,2
Summa förråd och exploateringsområden	175,2	167,8	183,2	175,8

NOT 15 Kortfristiga fordringar	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Fakturafordringar	53,6	93,4	164,1	140,7
Fordran på staten avseende fastighetsavgift	76,9	67,1	76,9	67,1
Momsavräkning	57,9	73,5	57,9	73,5
Förutbetalda kostnader/upplupna intäkter	112,3	147,7	133,5	166,2
Övriga kortfristiga fordringar	12,1	68,4	15,3	68,8
Summa kortfristiga fordringar	312,9	450,1	447,8	516,2

NOT 16 Kortfristiga placeringar	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Placerade pensionsmedel, bokfört värde	0,0	64,8	0,0	64,8
Placerade pensionsmedel, marknadsvärde	0,0	74,7	0,0	74,7
Orealiserat över-/undervärde i portföljen	0,0	9,9	0,0	9,9

NOT 17 Likvida medel	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Summa likvida medel	310,4	164,0	424,9	238,9

Kommunen och de kommunala bolagen har avtal om finansiella tjänster med Varbergs Sparbank AB. Avtalet omfattar sedvanliga banktjänster inklusive hantering av likvida medel via koncernkonto. Koncernkredit uppgår till 250 mnkr.

NOT 18 Eget kapital	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Årets resultat	188,2	89,8	216,1	86,4
Resultatutjämningsreserv	312,9	298,3	312,9	298,3
Övrigt eget kapital	2 417,7	2 342,5	2 783,8	2 711,9
Summa eget kapital	2 918,9	2 730,6	3 312,8	3 096,7

NOT 19 Avsättningar	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Pensionsavsättning¹				
Ingående avsättning	115,9	102,7	115,9	102,7
varav Exklusive ÖK-SAP	102,3	90,9	102,3	90,9
ÖK-SAP	1,4	0,5	1,4	0,5
OPF-KL	0,9	0,3	0,9	0,3
PBF	10,5	7,5	10,5	7,5
Enskilt avtal	0,7	3,5	0,7	3,5
Nya förpliktelser under året	19,9	19,0	19,9	19,0
varav Nyintjänad pension	15,8	18,6	15,8	18,6
Ränte- och basbeloppsuppräknig	3,1	1,2	3,1	1,2
Pension till efterlevande	1,4	1,4	1,4	1,4
Övrigt	-0,5	-2,1	-0,5	-2,1
Årets utbetalningar	-5,8	-5,8	-5,8	-5,8
Utgående pensionsavsättning	129,9	115,9	129,9	115,9
varav Exklusive ÖK-SAP	113,3	102,3	113,3	102,3
ÖK-SAP	0,3	1,4	0,3	1,4
OPF-KL	1,5	0,9	1,5	0,9
PBF	14,7	10,5	14,7	10,5
Enskilt avtal	0,1	0,7	0,1	0,7
Aktualiseringsgrad	97 %	96 %	97 %	96 %
Antal politiker med visstidsförordnande	4	4	4	4
Antal tjänstemän med visstidsförordnande	0	0	0	0

¹Förpliktelsen är genom försäkring minskad med 27,3 mnkr exklusive löneskatt. Försäkringen avser anställda med inkomst på 7,5 till 8,5 inkomstbasbelopp. Försäkringen sades upp 2011. Överskottsfonden i försäkringen uppgår till 3,7 mnkr. Samtliga pensionsmedel är återlånade.

Extra pensionsavsättning²				
Ingående extraavsättning	138,1	144,1	138,1	144,1
Upplösning av extraavsättning	-138,1	-6,0	-138,1	-6,0
Utgående extraavsättning	0,0	138,1	0,0	138,1

²Kostnaderna för pensioner inom ansvarsförbindelsen kommer att öka de närmaste åren. Det överskott som uppstått vid avstämning av kostnader avseende arbetsgivaravgifter, pensionsavgifter och avtalsförsäkringar, i jämförelse med reserverade medel från det generella personalomkostnadspåslaget, har därför avsatts under åren 2003-2012 för att täcka en del av dessa ökade kostnader. Under 2017 beslutades att lösa upp extraavsättningen helt.

NOT 19 Avsättningar forts.	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Avsättning för återställande av deponier³				
Ingående avsättning	26,2	26,6	26,2	26,6
Avsättning	63,8	0,0	63,8	0,0
Förändring av nuvärde	4,3	0,5	4,3	0,5
lanspråktaga avsättningar	-16,1	-0,9	-16,1	-0,9
Utgående avsättning	78,3	26,2	78,3	26,2

³För att kunna möta framtida åtaganden för återställande av deponierna i Tjärby, Karl-Gustav och Veddige har sammanlagt 27 mnkr avsatts. Under 2017 avsattes 63,8 mnkr för att möta framtida åtaganden för deponin i Lassabacka. Vatten och Miljö i Väst AB, som ansvarar för återställandet, kommer successivt att avropa de avsatta medlen.

Avsättning parkeringsplatser⁴				
Ingående avsättning	10,3	7,8	10,3	7,8
Avsättning	11,1	2,5	11,1	2,5
lanspråktaga avsättningar	-14,8	0,0	-14,8	0,0
Utgående avsättning	6,6	10,3	6,6	10,3

⁴Fastighetsägare som inte kan ombesörja parkering på egen tomt, utan vill använda kommunens parkering, betalar en parkerings-avlösen till kommunen. Denna avlösen betalas tillbaka om fastighetsägaren vid senare tillfälle ordnar med parkering inom den egna tomten.

Avsättning järnvägstunnel⁵				
Ingående avsättning	233,6	259,8	233,6	259,8
Avsättning	101,0	0,0	101,0	0,0
Förändring av nuvärde	10,6	5,2	10,6	5,2
lanspråktaga avsättningar	0,0	-31,4	0,0	-31,4
Utgående avsättning	345,2	233,6	345,2	233,6

⁵Avsättningen avser kommunens del av den beslutade järnvägstunneln under Varberg. Läs mer under not 3.

Avsättning uppskjuten skatt på obeskattade reserver				
Ingående avsättning	-	-	154,2	152,5
Avsättning	-	-	24,3	1,7
Utgående avsättning	-	-	178,5	154,2
Övriga avsättningar				
Ingående avsättning	4,8	2,4	19,4	29,8
Avsättning	4,0	7,5	7,7	7,5
lanspråktaga avsättningar	-7,4	-5,1	-7,4	-17,9
Utgående avsättning	1,5	4,8	19,7	19,4
Summa avsättningar	561,5	529,0	758,2	697,8

NOT 20 Långfristiga skulder	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
<i>Lån i banker och kreditinstitut</i>				
Kommuninvest	2 199,6	1 855,9	2 699,6	2 355,9
Stadshypotek	97,3	97,9	97,3	97,9
Nordiska Investeringsbanken	100,0	0,0	100,0	0,0
Övriga långgivare	0,0	0,0	202,3	181,9

NOT 20 Långfristiga skulder forts.	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
<i>Förutbetalda intäkter som regleras över flera år¹</i>				
Investeringsbidrag ²	53,4	33,1	53,4	33,1
Förpliktelse i finansiell leasing ³	47,8	0,0	47,8	0,0
Summa långfristiga skulder	2 498,1	1 986,9	3 200,5	2 668,8
<i>¹Återstående antal år (vägt snitt).</i>	24 år	22 år	24 år	22 år
<i>²Investeringsbidrag periodiseras linjärt under samma nyttjandetid som motsvarande tillgång har.</i>				
<i>³Den finansiella leasingen avser bostadspaviljonger. 12 % förfaller till betalning inom ett år. 47 % förfaller till betalning inom 2-5 år och resterande efter 5 år.</i>				

<i>Uppgifter om lån i banker och kreditinstitut</i>				
Genomsnittlig ränta, inklusive derivat	2,25 %	2,97 %	1,99 %	2,54 %
Genomsnittlig ränta, exklusive derivat	0,47 %	0,80 %	0,46 %	0,70 %
Genomsnittlig räntebindningstid, inklusive derivat	1,9 år	2,5 år	1,8 år	2,4 år
Genomsnittlig räntebindningstid, exklusive derivat	0,3 år	0,6 år	0,4 år	0,8 år
Utestående derivat, mnkr	1 960,6	1 600,6	1 960,6	1 600,6
Marknadsvärde derivat, mnkr	-134,9	-179,7	-134,9	-179,7
Lån som förfaller inom:				
1 år	22 %	26 %	26 %	21 %
1-3 år	48 %	47 %	48 %	52 %
3-5 år	19 %	28 %	16 %	27 %
5-10 år	11 %	0 %	9 %	0 %

NOT 21 Kortfristiga skulder	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Leverantörsskulder	238,3	262,5	317,3	264,8
Arbetsgivaravgifter och skatter	33,2	31,8	33,2	40,7
Kortfristig del av långfristiga skulder	685,3	669,0	678,8	669,0
Upplupna kostnader/förutbetalda intäkter	131,4	162,7	245,2	269,7
Semesterlöneskuld	137,4	144,8	137,4	144,8
Upplupen pensionskostnad	73,9	71,0	73,9	71,0
Övriga kortfristiga skulder	17,9	19,8	41,6	62,0
Summa kortfristiga skulder	1 317,3	1 361,5	1 527,4	1 521,9

NOT 22 Ålderspension från före 1998 som ansvarsförbindelse	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Ingående ansvarsförbindelse	1 192,0	1 251,0	1 192,0	1 251,0
Aktualisering	-1,2	0,0	-1,2	0,0
Ränteuppräknig	11,0	11,0	11,0	11,0
Basbeloppsuppräknig	24,5	7,2	24,5	7,2
Bromsen	0,0	0,0	0,0	0,0
Övrig post	-2,7	-12,2	-2,7	-12,2
Årets utbetalningar	-66,6	-65,0	-66,6	-65,0
Utgående ansvarsförbindelse	1 157,0	1 192,0	1 157,0	1 192,0
Aktualiseringsgrad	97 %	96 %	97 %	96 %

NOT 23 Visstidspension för politiker som ansvarsförbindelse	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Ingående ansvarsförbindelse	8,9	7,5	8,9	7,5
Ränteuppräknig	0,1	0,1	0,1	0,1
Basbeloppsuppräknig	0,1	0,0	0,1	0,0
Övrig post	0,0	0,0	0,0	0,0
Årets nyintjänande	-1,0	1,3	-1,0	1,3
Utgående ansvarsförbindelse	8,1	8,9	8,1	8,9
Aktualiseringsgrad	100 %	100 %	100 %	100 %

NOT 24 Borgensförbindelser	Kommunen 2017	Kommunen 2016	Koncernen 2017	Koncernen 2016
Egnahem och bostadsrätter	0,0	1,4	0,0	1,4
Riksbyggen (avser förhyrda gruppbestäder)	31,7	31,8	31,7	31,8
Varbergs Bostads AB	0,0	0,2	0,0	0,0
Varbergs Stadshus AB	500,0	500,0	0,0	0,0
Övriga borgensåtaganden	24,3	28,5	24,3	28,5
Summa borgensförbindelser	556,0	562,0	56,0	61,8

Varbergs kommun ingick i maj 1993 en solidarisk borgen, såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 288 kommuner som per 2017-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser. Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlemskommun lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemskommunernas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening. Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Varbergs kommuns ansvar enligt ovan nämnda borgensförbindelse, kan noteras att per 2017-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till 342 484 mnkr och totala tillgångar till 349 244 mnkr. Kommunens andel av de totala förpliktelserna uppgick till 3 634 mnkr och andelen av de totala tillgångarna till 3 712 mnkr.

NOT 25 Kommunens resultat mot budget	Utfall	Budget	Avvikelse
Verksamhetens nettokostnad	-3 108,2	-3 022,6	-85,7
Skatteintäkter	2 733,8	2 722,3	11,5
Generella statsbidrag och utjämningsar	395,4	400,4	-5,0
Finansnetto	29,1	21,8	7,3
Extraordinära intäkter	138,1	0,0	138,1
Årets resultat	188,2	121,9	66,4

Redovisningsprinciper

Kommunens redovisning ska följa lagen om kommunal redovisning och de rekommendationer som ges ut av Rådet för Kommunal Redovisning (RKR). Vissa avvikelser från rekommendationerna har gjorts, dessa beskrivs i textens sista stycke.

Anläggningstillgångar

Anläggningstillgångar som anskaffades före 2010 är upptagna till anskaffningsvärdet minskat med investeringsbidrag och avskrivningar. Inkomster förknippade med anläggningstillgångar, såsom investeringsbidrag, periodiseras från och med redovisningsåret 2010 över tillgångens beräknade nyttjandetid.

För samtliga anläggningstillgångar, utom kajanläggningar och farled, används linjär avskrivning vid beräkning av kapitalkostnaderna. Nya anläggningstillgångar som består av flera komponenter med olika nyttjandetid delas upp och skrivs av var för sig.

Kommunens hyresavtal som är längre än tre år och där kommunen garanterar att hyresgivaren ska gå skadeslös vid avtalslut, redovisas som finansiell leasing i balansräkningen. 2017 har kommunen fyra sådana avtal som gäller bostadspaviljonger.

Hyresavtal som är tre år eller kortare betraktas som operationella och tas inte upp som anläggningstillgångar.

Exploateringar

Exploateringsverksamhetens inkomster och utgifter avslutas från och med redovisningsåret 2010 enligt tankegångarna i Redovisning av kommunal markexploatering från RKR.

Finansiella skulder och tillgångar

Finansiella skulder som förfaller till betalning inom 12 månader och saknar överenskommen refinansiering räknas från och med 2012 som kortfristig skuld.

Kommunens andelar i Kommuninvest skrevs under 2016 upp med 16 mnkr avseende årlig insats 2012, 2013, 2014 och 2015. Uppskrivningen gjordes direkt mot eget kapital.

Intäkter och kostnader

Från och med verksamhetsåret 2002 beräknas i personalsystemet en semesterlöneavsättning som belastar den aktuella verksamheten när lönen bokförs, och som samtidigt tillgodogörs semesterlöneskulden. Uttagen och inrapporterad semester, inklusive personalomkostnadspålägg, belastar semesterlöneskulden.

Vid beräkningen av de preliminära skatteintäkterna för 2017 har SKL:s decemberprognos använts.

Pensioner

Pensionsskulden redovisas enligt blandmodellen. Det innebär att pension intjänad till och med verksamhetsåret 1997 behandlas som ansvarsförbindelse utanför balansräkningen. Pensionsförmåner intjänade från och med 1998 redovisas som kostnad

i resultaträkningen och som kortfristig skuld i balansräkningen.

Den pensionsförmån som intjänats under ett år utbetalas under nästkommande år till de anställdas individuellt valda pensionsförvaltare.

Avsättningen till pensioner i balansräkningen avser bland annat garanti- och efterlevandepension. Såväl kostnad som avsättning har belastats med löneskatt på 24,26 procent.

Utbetalning av pensionsförmåner intjänade före 1998 redovisas som en kostnad i resultaträkningen.

Under 2016 gjordes en översyn av redovisningen av kommunens pensionsåtagande för förtroendevalda. Resultatet av översynen innebar att pensionsavsättning för de politiker som går under avtalet PBF (betydande del av heltid) bokades upp mot ingående balans med 7,5 mnkr. Dessutom lades åtagandet för visstidspension upp som en ansvarsförbindelse.

För att möta framtida toppar i pensionsutbetalningar avseende ansvarsförbindelsen gjordes extra pensionsavsättning de år, fram till 2012, som det interna personalomkostnadspålägget visade överskott. Under 2017 har extraavsättningen upplöst i sin helhet, vilket har stärkt kommunens resultat med 138 mnkr. Posten redovisas som extraordinär intäkt eftersom den aldrig kommer att återkomma samt för att inte påverka jämförelsetal.

Sammanställd redovisning

Den sammanställda redovisningen är gjord enligt förvärvsmetoden med proportionell konsolidering. Det innebär att eget kapital i det förvärvade bolaget elimineras vid förvärvstidpunkten. I redovisningen ingår därefter endast kapital intjänat efter förvärvet. Med proportionell konsolidering menas att det i redovisningen endast ingår så stor del av företagens resultat- och balansräkning som motsvarar kommunens ägarandel.

Avvikelser från RKR:s rekommendationer

Periodiskt underhåll på kommunens fastigheter kostnadsförs i sin helhet.

Avskrivning påbörjas först året efter att en investering slutförts om inte storleken på avskrivningarna är betydande. Under 2017 påbörjades avskrivning innevarande år för Trönninge skola och Trestorget – Trönninge idrottscentrum.

Periodisering av timlöner görs inte, då beloppen varierar marginellt mellan olika år. Under perioden 2013–2017 har i januari utbetalats timlöner för december föregående år med belopp mellan 2,9 och 4,2 mnkr. I januari 2018 uppgick utbetalningen av timlön för december 2017 till 3,7 mnkr.

Verksamhetsberättelse

GIS-utvecklare Hitomi Westrin och GIS-samordnare Therese Olsson arbetar båda på stadsbyggnadskontoret. Här testar de tillsammans den nya digitala Varbergskartan.

Kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige är kommunens högsta beslutande organ. Här sitter 61 folkvalda politiker som fått invånarnas förtroende att bestämma vilka mål och riktlinjer kommunen ska arbeta efter. De fattar beslut om budget, kommunalskatt och avgifter, godkänner årsredovisningen och beslutar om ledamöter i de politiska nämnderna. Kommunfullmäktige ansvarar för kommunrevision, valnämnd och överförmyndarnämnd.

Hänt i verksamheten

Under året beslutade kommunfullmäktige bland annat om detaljplaner för Västskustbanan genom Varberg, fördjupad översiktsplan för Norra kustområdet, planprogram för Södra Trönninge och förtätningsstrategi för Varbergs tätort. Kommunfullmäktige har haft tio sammanträden under året.

Nyfiken på kommunfullmäktige?

Följ fullmäktiges sammanträden via webb-tv på varberg.se (skriv *webb-tv* i sökrutan). Där hittar du också datum och tid för nästa möte.

Framtid

Under 2019 kommer det att genomföras utbildning för alla politiker som röstats in i kommunfullmäktige vid valet 2018.

Ekonomi

Årets resultat uppgår till 3,2 mnkr. Då budgeten var satt till 3,0 mnkr innebär det ett underskott på 0,2 mnkr. Detta beror på att kostnaden för arvoden varit något högre än budgeterat. Årets resultat är något lägre än föregående år vilket är kopplat till ökade lönekostnader.

Resultat

Mnkr	Intäkt 2017	Kostnad 2017	Netto 2017	Budget 2017	Budget- avvikelse	Netto 2016
Kommunfullmäktige	0,0	-3,2	-3,2	-3,0	-0,2	-2,8

Kommunrevisionen

Kommunrevisionen kontrollerar att kommunens verksamhet sköts utifrån invånarnas intressen, att skattepengarna förvaltas på ett säkert och effektivt sätt. Varje år gör revisorerna en löpande oberoende granskning av all verksamhet inom kommunstyrelsen och övriga nämnder. Granskning sker på uppdrag av kommunfullmäktige och redovisas delvis genom den revisionsberättelse som ingår i årsredovisningen.

Hänt i verksamheten

Kommunens revisorer har med hjälp av revisionsbyrå KPMG genomfört granskning av bland annat ärendehantering Fästningsbadet, hemsjukvården,

ledningsfunktion inom grundskolan, kommunstyrelsens arbete med intern kontroll samt korthantering och representation. Dessutom har granskning gjorts av kommunens delårsbokslut och årsredovisning.

Ekonomi

Årets resultat uppgår till 1,8 mnkr och är i linje med budget. I jämförelse med föregående år har kostnaderna ökat något, vilket är kopplat till gjorda revisioner.

Resultat

Mnkr	Intäkt 2017	Kostnad 2017	Netto 2017	Budget 2017	Budget- avvikelse	Netto 2016
Kommunrevisionen	0,0	-1,8	-1,8	-1,8	-0,0	-1,5

Valnämnden

Valnämnden ansvarar för planering och genomförande av val och folkomröstningar. Varje kommun ska enligt vallagen ha en valnämnd.

Hänt i verksamheten

Valnämnden påbörjade 2017 förberedelserna inför det allmänna valet 2018. Bland annat beslutades om valkretsar, valdistrikt och vallokaler. Valnämnden har haft tre sammanträden under året.

Framtid

Under 2018 kommer arbetet att vara fokuserat på förberedelserna inför 2018 års allmänna val som

äger rum den 9 september, samt förberedelserna inför 2019 års val till Europaparlamentet. Inför valet till Europaparlamentet kommer riksdagen under 2018 att besluta om eventuella åtgärder för att stärka skyddet för valhemligheten.

Ekonomi

Eftersom inget val har hållits under året har nämnden haft en mindre budget och endast marginella kostnader.

Resultat

Mnkr	Intäkt 2017	Kostnad 2017	Netto 2017	Budget 2017	Budget- avvikelse	Netto 2016
Valnämnden	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,0	0,0

Överförmyndarnämnden

Överförmyndarnämnden är en obligatorisk tillsynsmyndighet med uppdrag att utöva tillsyn över förmyndare, gode män och förvaltare. Tillsynen ska tillgodose invånarnas behov av rättssäkerhet och service samt motverka rättsförluster för barn och vuxna som inte själva kan tillvarata sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person. I uppdraget ingår också att sörja för att förordnade ställföreträdare får utbildning samt råd och stöd i sina uppdrag. Varbergs kommun och Falkenbergs kommun har en gemensam överförmyndarnämnd.

Hänt i verksamheten

Överförmyndarnämndens uppdrag växer och betydande ansvar har tillkommit under de senaste åren. Ett utökat uppdrag och utredningsansvar började gälla redan under 2015. Sedan dess har omfattningen av nämndens verksamhet vuxit väsentligt med de många ensamkommande barn som vistats i Varbergs och Falkenbergs kommuner. Samtidigt ökar antalet ställföreträdarskap, på grund av sjukdom eller försvagad hälsotillstånd, i takt med en åldrande befolkning.

Den stora ökningen av godmanskap för ensamkommande barn har medfört betydande arbetsinsatser vad gäller rekrytering, utbildning, råd och stöd, arvodering och eftersökning av statliga medel. Regelverk och riktlinjer för beslutsfattande gällande ensamkommande barn har varit nya och föränderliga, både lokalt och nationellt och såväl för landets överförmyndarnämnder som för andra myndigheter. Det har inneburit viss osäkerhet vad gäller bland

annat rollfördelning, ekonomiska förutsättningar och rättslägen. Under 2017 har antalet godmanskap för ensamkommande barn successivt minskats i takt med att barnen fyllt 18 år.

Varbergs kommun har gett överförmyndarnämnden medel för ytterligare en tjänst från och med 2017, på grund av nämndens utökade uppdrag. Från Falkenbergs kommun har tjänsten finansierats på ettårsbasis. Den faktiska tjänsten har under 2017 varit tidsbegränsad och vakant under stora delar av året. Vakansen har påverkat nämndens möjlighet att fullgöra det uppdrag man föresatt sig. Tjänsten är permanentad från 2018 och förväntas innebära en lättad arbetsbelastning.

Under året har lagförändringar genomförts som påverkar nämndens verksamhet. Det pågår också nationella utredningar som kan innebära ytterligare förändringar, såväl stora som små.

Framtidsfullmakter

Sedan den 1 juli 2017 gäller Lag (2017:310) om framtidsfullmakter. Framtidsfullmakter är ett alternativ till ordningen med god man och förvaltare och ett komplement till vanliga fullmakter. Samhällskontroll träder in vid behov eller önskemål och utförs då av kommunens överförmyndare.

Nytt ersättningssystem avseende godmanskap för ensamkommande barn

Under 2017 beslutades även om ett nytt ersättningssystem för mottagandet av ensamkommande barn

och unga. Systemet trädde i kraft den 1 juli 2017 och är ett statsbidragssystem med schablonersättning som ersätter tidigare återsökningssystem. Övergången från återsökningssystem har under 2017 varit arbetsam. Avsikten med systemet är att minska administration och att öka kostnadseffektivitet.

Åldersbedömning tidigare i asylprocessen

Sedan maj 2017 gäller lagändringar som innebär att åldersbedömningar av ensamkommande barn utförs tidigare i asylprocessen. Något som medfört förändringar i godmansuppdraget.

Personal

Överförmyndarförvaltningen är en verksamhet med stabilt låg sjukfrånvaro och personalomsättning. Samtliga sex handläggare, fyra kvinnor och två män, är anställda på heltid. Rekryteringsläget är gott och verksamheten arbetar efter kommunens policy för främjande av mångfald i arbetslivet vid varje nyrekrytering.

Nämndens mål

Nämnden har under 2017 fullgjort sitt grunduppdrag med bra resultat och med mycket gott omdöme från sin granskningsmyndighet. Förvaltningen arbetar med aktiviteter som leder verksamheten i utpekad riktning och nämnden har till övervägande delar en kvalitativ verksamhet med bra bemötande och god tillgänglighet. Däremot har man inte levt upp till flera av de mål som man trott sig kunna uppfylla, och man har inte heller kunnat prioritera vissa av de utvecklingsområden som man föresatt sig att arbeta med.

Förvaltningen arbetar för att effektivisera och i möjligaste mån modernisera en hårt reglerad verksamhet. Under 2017 har nya lagändringar krävt stora arbetsinsatser, framför allt har det ändrade ersätt-

ningssystemet för mottagandet av ensamkommande barn påverkat förvaltningen starkt. Sammantaget har man därför inte kunnat avsätta de resurser som krävs för utvecklingsarbete. Arbetet med digital utveckling har fått stå tillbaka nästan helt till förmån för grunduppdraget.

Framtid

Det pågår nationella initiativ som kan förändra nämndens verksamhet. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) lämnade i april 2017 ett förslag till justitiedepartementet (17/01225) om att reformera överförmyndarsystemet i grunden. Om översynen genomförs kommer den att påverka nämndens uppdrag väsentligt. Lokalt ser nämnden att dess uppdrag växer i omfattning och komplexitet. Med en allt äldre befolkning ökar behovet av hjälp. Parallellt pågår en förskjutning mot mer komplicerade ställföreträdarskap orsakade av psykisk sjukdom eller beroendesjukdom. Det ligger en utmaning i att säkra tillgången på lämpliga ställföreträdare för dessa.

Ekonomi

Årets resultat uppgår till 5,1 mnkr. Jämfört med budgeten på 4,9 mnkr ger detta ett underskott på 0,2 mnkr. En stor del av underskottet är kostnader kopplade till ensamkommande barn (EKB), där arvoden betalats ut för fem kvartal under år 2017. För EKB visas därmed ett underskott på 0,7 mnkr, där 0,5 mnkr kommer från arvoden som betalats ut i förtid och där resterande del beror på ökade kostnader för uppskriven ålder. Ordinarie verksamhet visar ett överskott på 0,5 mnkr, vilket beror på en vakant tjänst och för högt budgeterade kostnader kopplat till uppdragstagare.

Resultat

Mnkr	Intäkt 2017	Kostnad 2017	Netto 2017	Budget 2017	Budget- avvikelse	Netto 2016
Överförmyndarnämnden	6,3	-11,4	-5,1	-4,9	-0,2	-3,8

Kommunstyrelsen

Kommunstyrelsen är kommunens ledande politiska organ med ansvar för kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsens förvaltning består av kommunledningskontoret och Centrum för livslångt lärande. De övergripande uppgifterna är strategiska frågor som rör samhällsutveckling, personal, kommunikation, medborgardialog, ekonomi, upphandling, administration, näringsliv och destination, grundläggande gymnasial vuxenutbildning, yrkeshögskola, högre utbildning och Alexandersoninstitutet.

Hänt i verksamheten

Stadsutvecklingsprojektet

I projekt Varbergstunneln pågick i början av året ett intensivt arbete med avtalsfrågor. Detta har resulterat i två nya avtal som innebär en ökad medfinansiering och ett genomförandeval där det beskrivs hur Trafikverket ska arbeta tillsammans med kommunen. Under året har projektet genomfört ett parallellt uppdrag med två arkitektfirmor gällande gestaltning av station och stationsområde. Uppdraget genomfördes med Jernhusen som beställare. Arkitekternas förslag presenterades för projektet i slutet av november. Efter utvärdering sammanställs förslagen till en programhandling.

I projekt Farehamnen har förberedelsearbetet med att skapa en ny färjehamn avslutats. Efter förhandlingar har Stena Line beslutat att inte flytta till det nya färjeläget, deras nuvarande avtal har därefter sagts upp till hösten 2019. Förslag till ny färjeterminal i Halmstad har tagits fram och utvecklas nu av Hallands Hamnar AB (som är ett samägt bolag mellan Varbergs kommun och Halmstads kommun) och Stena Line. Utvecklingsarbetet kring den nya skogshamnen har drivits vidare. Den nya hamnen är planerad att vara färdig år 2022. Utredningsarbete för ny hamninfart har påbörjats. I detta arbete är också en ny korsning mellan Getterövägen och Östra Hamnvägen inkluderad.

I projekt Västerport har projektets tre upphandlade arkitektteam redovisat sina förslag på en stadsbyggnadsstruktur för Västerport och förslagen har därefter ställts ut på Kulturhuset Komediante. De synpunkter som kommit in från utställningen är sammanställda i rapporten *Så här tycker Varberg*. Rapportens innehåll och slutsatser har därefter använts i det fortsatta arbetet i projektet. Under 2017 arbetade projektet fram ett förslag till planprogram. Planprogrammet var ute på samråd från den 7 november till den 31 december. Under samrådstiden genomfördes en stor informationsinsats, både internt och externt. Samrådsutställningen visades på två platser, varav den ena var bemannad tre dagar i veckan. Den bullerutredning som gjorts, om påverkan på den nya bebyggelsen av buller från hamn och järnväg, har fördjupats.

Lansering av Varberg direkt

Projekt Varberg direkt har nått sin slutfas inför lanseringen den 1 februari 2018. Kommunstyrelsen har

haft funktionen som beställarombud för uppdraget och kopplingen till fullmäktiges vision och underliggande budskap är tydlig: Vi ska förenkla människors vardag!

Utmärkelser under året

För fjärde året i rad mottog Varbergs kommun tidningen FOKUS utmärkelse *BästAttBo* i kategorin landsbygdskommuner. Dessutom föll LRF:s val på Varberg när man för allra första gången skulle utse en vinnare av det nya priset *Årets gröna kommun*.

Landsbygdssamordningen ger goda resultat

Landsbygdssamordningen har gett resultat då fler projekt som främjar bygdens utveckling har möjliggjorts med finansiering av "byapeng" och landsbygdscheck. Föreningar, organisationer och mindre företag kan söka stöd för insatser som kan bidra till att utveckla Varbergs landsbygd.

Personal- och kompetensförsörjningsplan har reviderats

Flera insatser pågår för att stärka arbetsgivarvarumärket och attrahera nya medarbetare genom kontakter med olika utbildningsanordnare samt i arbetet med att synliggöra kommunen som arbetsgivare på sociala medier. Insatser som genomförts under året har också handlat om att utveckla kommunens chefsförsörjnings-, chefs- och ledarutvecklingsprogram, vilket leder till att stärka kompetensen hos organisationens chefer.

Personal

Sjukfrånvaron inom kommunstyrelsens förvaltning är fortsatt låg (3,38 procent), vilket tyder på att de insatser som pågår utifrån handlingsplanen från medarbetarundersökningen har gett resultat. Den låga sjukfrånvaron stärker bilden av en attraktiv arbetsgivare. Rekryteringsläget är gott och förvaltningen har genomfört 39 rekryteringar, varav ett tiotal är interna. Samtliga anställda har möjlighet att få den sysselsättningsgrad de önskar, vilket resulterat i att sysselsättningsgraden är 96,2 procent. Medelåldern har ökat något till 48,7 år. Intresset för att delta i de kurser och konferenser som förvaltningen genomför har ökat markant, speciellt intresset för de kurser och konferenser som riktar sig till nya chefer. Arbetet med att stärka arbetsgivarvarumärket och därmed attrahera nya medarbetare pågår kontinuerligt.

Nämndens mål

Antalet färdigställda bostäder under året har inte nått upp till målet. Vissa volymprojekt har inte kommit igång vid planerad tidpunkt och det finns flera anledningar till detta, bland annat överklagade detaljplaner och en svagare marknad.

Vad gäller nämndmålet Bättre företagsklimat visar inkomsten ranking från Svenskt Näringsliv att

Arbetsmöte på samhällsutvecklingskontoret med Leif Andersson, Frida Eriksson, Johan Brinktell och Helena Kylin.
Foto: Hidvi Group.

utvecklingen för Varbergs kommun går åt rätt håll.

Forskning pekar på högre utbildning som en avgörande faktor för framgångsrik regionutveckling och tillväxt. Inom kommunstyrelsens mål Högre utbildning har arbetet fortsatt med att stärka och utveckla varumärket Campus Varbergs närvaro i olika digitala kanaler. Detta för att nå ut till så många målgrupper som möjligt med efterfrågade utbildningar inom högre utbildning och yrkeshögskola i Varberg.

Framtid

Prognosen visar att kommunens befolkning kommer att fortsätta öka och uppgå till närmare 80 000 invånare kring år 2030. I en ständigt växande kommun är det en utmaning att ge fortsatt goda förutsättningar för bostadsbyggnation och utbyggnad av övriga funktioner som arbetsplatser, förskolor, parker och teknisk infrastruktur. Bland annat innebär utmaningen att fler rekryteringar ska genomföras än tidigare.

I projekt Varbergstunneln kommer Trafikverket att skriva kontrakt med en entreprenör. Under hösten 2018 kommer den utsedda entreprenören att projektera anläggningen och planera inför byggstarten 2019.

Ekonomi

Kommunstyrelsens resultat för 2017 uppgår till 269,2 mnr, vilket ger en negativ avvikelse på 79,4 mnr. Årets underskott påverkar kommunen som helhet, men möts av en intäkt avseende pensionsavsättning på 138 mnr som inte är synlig på kommunstyrelsens drift utan under finansieringsverksamheten.

Kommunstyrelsens underskott på 80 mnr beror till stor del på avsättningar till deponier och årlig indexering samt avskrivning av Varbergstunneln. Bidragande är även att budgeterade exploateringsintäkter inte har uppnåtts på grund av tidsförskjutning, vilket ger en negativ avvikelse på 63 mnr. Färdtjänstkostnader på 5,1 mnr ingår också i underskottet. En del av dessa underskott vägs upp av obudgeterade försäljningar på sammanlagt 30 mnr, såsom Tullhuset och Åkaren, samt försäljning av arrendetomter Apelviken som överstiger budget med 34,1 mnr. Övriga verksamheter har ett gemensamt överskott på 4,6 mnr.

Resultat

Mnkr	Intäkt 2017	Kostnad 2017	Netto 2017	Budget 2017	Budget- avvikelse	Netto 2016
Kommunstyrelsen	202,8	-472,0	-269,2	-189,7	-79,4	-210,7

Barn- och utbildningsnämnden

Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för förskola, pedagogisk omsorg, förskoleklass, grundskola, grundsärskola, fritidshem, gymnasieskola, gymnasiesärskola, särskild utbildning för vuxna samt kommunalt aktivitetsansvar (KAA). Barn- och utbildningsnämnden är också utbildningsanordnare för grundläggande vuxenutbildning och från hösten 2017 även för naturvetenskapligt basår.

Hänt i verksamheten

Under året har tre nybyggda förskolor öppnats: Bolmens förskola, Rolfstorps förskola och Vidhöge förskola. Vidare startade Trönninge skola upp sin verksamhet inför höstterminen 2017.

Skolinspektionen har slutfört tillsyn av utbildningen i Varbergs kommun med ett godkännande i samtliga verksamheter.

Kommunrevisionen har genomfört en revision av förutsättningar för skolledarskapet i Varbergs kommun. Barn- och utbildningsnämnden har svarat med åtgärder som också är en del av kompetens- och chefsförsörjningsinsatser som redovisas i budget för 2018.

Personal

Personalens kompetens och förmåga är av avgörande betydelse för att nå uppsatta mål. Barn- och utbildningsnämnden prioriterar arbetet med att attrahera, behålla och vidareutveckla personal och har 2017 lagt stort fokus på planering och genomförande av

sin strategiska plan för kompetensförsörjning. Brist på behörig personal inom vissa områden och en större personalrörlighet på arbetsmarknaden utgör betydande utmaningar och flera åtgärder kommer att krävas för att möjliggöra en hög kvalitet långsiktigt. Nämndens verksamheter har 2017 varit framgångsrika i rekryteringsarbetet och har en relativt hög andel behörig personal, även om det finns brister inom vissa kompetenser. Under 2017 har stort fokus lagts på genomförande av handlingsplaner mot bakgrund av medarbetarundersökningen. Särskilt har insatser genomförts med anledning av upplevd kränkande särbehandling, mobbning och trakasserier samt en upplevd hög arbetsbelastning.

Nämndens mål

Barn- och utbildningsnämndens mål sträcker sig över hela mandatperioden. Utifrån en helhetsbedömning av perioden visar målen på en positiv utveckling. Analysen visar att pedagogers skicklighet i skolan har utvecklat undervisningspraktiken och bedömarkompetensen. I förskolans pedagogiska planering har undervisningen tydliggjorts genom att lärandeprocessen för barnen haft en tydlig koppling till läroplanens mål.

Skolverket arbetar med att omarbota förskolans läroplan, och i offentliggjorda utkast har utbildning och undervisning i förskolan fått tydligare plats och innehåll. Det kollegiala lärandet, arbetet med aktionsforskning och pedagogisk dokumentation har

Magnus Lindblad, IT-pedagog och Magnus Carlenäs, lärare på Rolfstorps skola inspirerar och lär ut programmering som en del i utvecklingsarbetet för att möta kraven i läroplanen 2018. Med vid utbildningstillfället är Lars Öborn, lärare på Påskbergsskolan och Jonas Stenström, lärare på Göthriks skola.

haft en positiv utveckling. Sammantaget har det skett en professionsutveckling i förskolan under läsåret.

För läsåret 2016/17 syns en tydlig progression i grundskolans och gymnasieskolans kvalitet kopplat till arbetet med att stärka pedagogerna och kvaliteten i undervisningen. Kollegiala samarbeten och strukturer fördjupar lärarens kompetens och utvecklar undervisningen och bedömarkompetensen. Utvecklingen drivs av ämnesdidaktiskt kollegium och Läslyftet samt av andra systematiska forum där undervisningen sätts i fokus.

Elevers resultatutveckling har en positiv trend över tid upp till årskurs 7. För årskurs 8, 9 och eleverna på gymnasiet är resultaten på en fortsatt hög nivå, dock ses att andelen som når gymnasiebehörighet och andelen som tar gymnasieexamen har sjunkit. I den nationella jämförelsen syns tydligt att Varbergs kommunala skolor överlag har högre resultat än riket, liknande kommuner och Hallands län.

Framtid

Ett urval av händelser och beslut som kommer eller kan komma att beröra barn- och utbildningsnämndens verksamhetsområde redovisas nedan.

- Det blir allt svårare att rekrytera behöriga lärare och specialister, konkurrensen om arbetskraften är hög. Inom ramen för barn- och utbildningsnämndens arbete med kompetensförsörjning prioriteras insatser för att tillgodose behovet av behörig personal på både kort och längre sikt.
- Skolkommissionen föreslår såväl flertalet förändringar som utredningar där exempelvis aktivt skolval och minskad skolsegregation kan komma att påverka nämndens verksamhet.
- Skolverket har i uppdrag att göra en översyn av förskolans läroplan för att förtydliga förskolans uppdrag, med syfte att undervisningens kvalitet i förskolan ska öka.
- Regeringen har lagt ett förslag om att utöka antalet timmar i ämnet idrott och hälsa med 100 timmar, motsvarande 1 timme per vecka, med start hösten 2019.
- Från den 1 juli 2018 ska undervisningen bedrivas enligt reviderade styrdokument för att nå den nationella målbilden vad gäller digital kompetens. Förtydligande kring digital kompetens har gjorts i läroplanens alla kapitel.
- Gymnasieutredningen föreslår bland annat att målet ska vara att samtliga ungdomar ska påbörja och nå målen för en gymnasieutbildning.
- Gymnasieutredningen föreslår även att hemkommunen får ett utökat ansvar för att vara pådrivande

i arbetet med att få alla ungdomar att påbörja gymnasiestudier och att huvudmannen får ett tydligare uppdrag att förebygga studieavbrott.

- Från den 1 augusti 2017 ska huvudmannen erbjuda lovskola i juni månad till elever som avslutat årskurs 8 och som riskerar att inte nå behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan. Lovskola ska även erbjudas elever som har avslutat årskurs 9 utan att ha uppnått sådan behörighet.
- Från och med höstterminen 2018 blir förskoleklass obligatoriskt.

Ekonomi

God ekonomisk hushållning genomsyrar ständigt barn- och utbildningsnämndens arbete. För nämnden är det viktigt att budgetmedel nyttjas på ett optimalt sätt och att så mycket medel som möjligt kommer den pedagogiska verksamheten till del.

Barn- och utbildningsnämnden redovisar för 2017 en negativ budgetavvikelse om 0,2 mnkr inklusive Psynk-projektet (synkronisering av insatser för barn och ungas psykiska hälsa). Exklusive Psynk-projektet uppgår underskottet till 2,1 mnkr, vilket motsvarar 0,15 procent av tilldelad budget. Anledningen till att Psynk-projektet särredovisas är att projektets budget om 3,4 mnkr avser både 2017 och 2018.

Nämndens resultat är hänförligt till att verksamheterna har arbetat utifrån fastställd åtgärdsplan för att nå en budget i balans. Skillnad från prognos i augusti till årsbokslut beror också på att nämnden tillförts oförutsedda intäkter och kostnadskorrigeringar samt budgetmedel från november till och med bokslutsarbetet i januari. Medel är avsatta för komplettering till fristående verksamhet utifrån tillkommande budgetmedel och bidrag på lika villkor.

I jämförelse med 2016 ses på intäktsidan att årets driftbidrag från Skolverket och Migrationsverket är lägre. Det beror huvudsakligen på två faktorer. Dels att statsbidraget för mindre barngrupper i förskolan har minskat kraftigt till Varbergs kommun, dels att antalet asylsökande barn och elever i nämndens verksamhet har minskat. Personalkostnaderna har mellan 2016 och 2017 till största del ökat utifrån löneutveckling samt volymökningar i verksamheten. Övriga kostnadsökningar mellan 2016 och 2017 är främst ökade kostnader för lokaler samt bidrag till fristående och interkommunal verksamhet. Lokal-kostnadsökningen är kopplad till starten av tre nya förskolor och en ny grundskola under 2017.

Resultat

Mnkr	Intäkt 2017	Kostnad 2017	Netto 2017	Budget 2017	Budget- avvikelse	Netto 2016
Barn- och utbildningsnämnden	159,8	-1 601,6	1 441,8	1 441,6	-0,2	1 367,1

Socialnämnden

Socialnämndens uppdrag är att hjälpa invånare som av olika skäl behöver stöd i sin vardag. Social och ekonomisk trygghet, jämlika villkor och möjlighet att delta aktivt i samhällslivet ska främjas genom omsorg, assistans, rådgivning och andra insatser.

Socialnämndens verksamhetsområde är mångfacetterat och omfattar äldreomsorg, personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, integration samt arbetsmarknadsuppdraget.

Hänt i verksamheten

Socialnämnden har under 2017 haft stort fokus på att utveckla arbetssätt för att känslan av självständighet, delaktighet och trygghet fortsatt ska vara hög eller öka hos verksamhetens målgrupper. Generellt visar nationella undersökningar och jämförelser fortsatt god eller mycket god kvalitet för nämndens verksamheter. Resultaten visar även på ett effektivt resursutnyttjande.

Under året har behovet av insatser för personer med funktionsnedsättningar fortsatt att öka. Ökningen sker främst för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, både barn, ungdomar och vuxna. Dessutom ökar komplexiteten i ärendena, bland annat då fler barn och unga inte går i skolan. Detta kräver en ökad samverkan med andra aktörer samt en ökad grad av individuella lösningar, vilket nämnden arbetat aktivt med under året.

Ökningen av antalet ärenden inom personlig assistans ökar fortsatt på grund av ändrade bedömningar från Försäkringskassan. För att möta behovsökningen bland barn och ungdomar fattades i oktober beslut om utökning av antalet platser för korttidsvistelse samt beslut om att öppna en ny bostad med särskild service för barn.

Då allt fler personer med avancerade vårdbehov har möjligheten att vårdas i hemmet sker en successiv förskjutning av vårduppdraget från sjukhusvården till den kommunala hälso- och sjukvården. Denna förskjutning samt den nya lagstiftningen kring utskrivning från slutna hälso- och sjukvård, ställer ökade krav på samordning och kompetensutbyte mellan de halländska kommunerna och Region Halland. Exempel på resultat från detta arbete är framtagande av vilka förutsättningar som ska vara tillgodosedda i hemmet inför utskrivning.

Under våren infördes digitala nycklar inom hemtjänsten, detta är både en kvalitetsökning för kund och en effektivisering. Inställelsetider vid larm kan kortas, vilket ökar tryggheten för kund samt ger en minskad miljöpåverkan genom minskat behov av bilkörning.

Statliga stimulansmedel riktade mot äldreomsorg (riktat bidrag 2015–2018) har även under 2017 möjliggjort bibehållen satsning på hälsofrämjande insatser. Detta har bland annat skett genom hälsoledare i särskilda boenden, exempelvis med arbete för en förbättrad måltidssamvaro samt ökad utveckling av social samvaro och fler aktiviteter.

Varbergs kommun har mycket låga nivåer av försörjningsstöd jämfört med andra kommuner. Detta beror främst på en god arbetsmarknad samt på ett gott arbete inom arbetsmarknadsuppdraget, där 40 procent av dem som tagit del av arbetsmarknadsinsatser går vidare till studier eller arbete.

Antalet anvisningar för ensamkommande barn har stannat upp och under året har endast ett barn blivit anvisat till Varberg. Samtidigt har antalet ensamkommande barn i verksamheten minskat under året, från 154 barn i januari till 61 barn i december då Migrationsverket behandlat deras ansökningar. Denna kraftiga minskning har i samband med sänkta ersättningsregler inneburit ett omfattande omställningsarbete under året. Förvaltningen har trots en svår bostadsmarknad klarat av tilldelningstalet vad gäller mottagande av nyanlända.

Delar av den regionala överenskommelsen om missbruksvården har inte verkställts av Region Halland. Avsaknaden av beslutade tillnyktringsplatser och samordning med Region Halland har inneburit merkostnader och försvårat för kommuninvånare att få samordnat stöd och vård enligt beslutad överenskommelse.

Personal

Tidigare års medarbetarenkät har visat att medarbetare inom nämndens verksamheter överlag är nöjda med sitt arbete och nämndens arbete inriktas på att bibehålla och förbättra resultaten. Det systematiska arbetsmiljöarbetet visar dock på behov av fortsatt arbete med bland annat förbättrad arbetsmiljö och sänkt sjukfrånvaro. Utifrån detta har nämnden under året fattat beslut om förlängning och utvidgning av projektet Samordnad rehabilitering vars syfte är, förutom minskad sjukfrånvaro, att utveckla hälsofrämjande arbetsplatser.

För att säkra personal- och kompetensförsörjning har arbete initierats tillsammans med andra berörda aktörer, såsom barn- och utbildningsförvaltningen, Centrum för livslångt lärande (CLL) och fackliga organisationer. Insatser krävs såväl för att attrahera morgondagens medarbetare som för att möjliggöra utveckling för de medarbetare och de roller som idag finns i organisationen.

Nämndens mål

Socialnämnden har valt att lägga strategiska mål för hela mandatperioden, med tonvikt inom målområdet Hälsa och social sammanhållning. Målen har valts för att fånga de långsiktiga behoven hos målgrupperna inom nämndens ansvarsområde. Två övergripande strategier har utgjort stöd i socialnämndens målarbete: strategi för hälsofrämjande arbetssätt respektive strategi för välfärdsteknologi.

Resultat från bland annat nationella undersökningar inom äldreomsorgen och individ- och familjeomsorgen visar att socialnämndens målgrupper

Kommunens nya, stärkta resursteam för utvecklad demensvård: arbetsterapeut Therese Hillman, demenssamordnare Maria Grönberg, undersköterska Camilla Persson, projektledare Maria Dymne, sjukgymnast Susanne Felix, sjuksköterska Tania Håkansson och utvecklingsledare Ann Thomson Ahlbom.

i Varbergs kommun generellt är lika nöjda eller nöjdare med den service och de insatser som erhålls än riksgenomsnittet.

I syfte att stödja äldre personer i att leva ett självständigt och tryggt liv har bland annat ett nytt förstärkt demensteam införts. Tillsammans med Region Halland har arbete också genomförts för att säkerställa en god och säker vård i vårdkedjans övergångar. För att förbättra barns möjligheter att växa upp under goda förhållanden har nämnden samverkat med andra förvaltningar i syfte att tidigt identifiera behov och samordna insatser.

Framtid

Inom flera av nämndens verksamheter är trenden att behoven ökar och kommer att öka allt mer. Detta beror delvis på den demografiska utvecklingen, men även på ökande krav och utökade uppdrag inom verksamheterna. Allt mer vård och omsorg kan och ska utföras i hemmet och en förskjutning i huvudmannaskap mot kommunerna gör att efterfrågan på socialnämndens tjänster kommer att öka allt mer. Detta innebär utmaningar med att lösa och säkerställa personal- och kompetensförsörjningen. Det behöver även säkerställas att det finns bostäder för

alla socialnämndens målgrupper. Bland annat behövs fler särskilda boendeplatser och gruppboendestäder för funktionsnedsatta.

Ekonomi

Socialnämndens resultat för 2017 är ett underskott på cirka 0,2 mnr, vilket motsvarar cirka 0,2 promille av nämndens omsättning. I resultatet finns ett underskott i verksamheten för ensamkommande barn på drygt 9 mnr, det underskottet beror främst på omställningskostnader i samband med ett kraftigt minskat antal barn samt förändrade ersättningsregler. Verksamheten för ensamkommande barn finansieras av statlig ersättning från Migrationsverket, undantaget denna verksamhet visar socialnämnden ett överskott på knappt 9 mnr. Överskottet beror till största del på att behovs- och kostnadsökningen inom äldreomsorgen varit lägre än beräknat, samt på låga kostnader för försörjningsstöd och låga kostnader för placerade barn. Dock har kostnaderna för personer med funktionsnedsättning ökat, främst på grund av kostnadsökningar inom personlig assistans. Dessutom har kostnaderna för hemsjukvård ökat då allt fler personer skrivs in i den kommunala hemsjukvården.

Resultat

Mnkr	Intäkt 2017	Kostnad 2017	Netto 2017	Budget 2017	Budget- avvikelse	Netto 2016
Socialnämnden	281,2	-1 352,4	-1 071,2	-1 070,9	-0,2	-1 030,7

Byggnadsnämnden

Byggnadsnämnden ansvarar för stadsbyggnadsfrågorna i Varbergs kommun och är den nämnd som fullgör kommunens skyldigheter enligt plan- och bygglagen, förutom översiktlig planering. Det betyder att nämnden tar beslut om hur kommunens olika markområden ska användas och hur bebyggelse i olika områden ska uppföras, förändras eller bevaras. Nämndens förvaltning, stadsbyggnadskontoret, arbetar bland annat med detaljplanering, bygglovsfrågor, kontroll och tillsyn enligt plan- och bygglagen, rådgivning kring bebyggelse och gestaltning, mätning och framställning av kartor samt landskaps- och fastighetsinformation. I organisationen ingår också den kommunala lantmäterimyndigheten, som bland annat ansvarar för fastighetsbildning och olika slags förändringar i fastighetsbeståndet. Förvaltningens personal bistår även kommunstyrelsen när det gäller översiktlig planering och andra utredningar av övergripande karaktär.

Hänt i verksamheten

En händelse som haft stor påverkan på stadsbyggnadskontorets verksamhet under 2017 är flytten till Gamlebyskolan, som genomförts på grund av stora ventilationsproblem i kontorslokalerna i Stadshus A. Utvecklingen mot ett allt mer digitalt verksamhetsstöd för att långsiktigt öka effektivitet och servicegrad, har fortsatt. Som ett led i att effektivisera handläggningen har organisationen också växt och utvecklats under året. Bland annat har verksamheten för lantmåteri och geografisk information delats upp på två avdelningar.

På väg mot kortare kötider i lantmåterifrågor

Lantmåterimyndighetens verksamhet blev under 2017 en egen avdelning med en egen, nyrekryterad chef. Förutom detta har fyra förrättningslantmätare och en förrättningsassistent anställts. Verksamhetens kötider har varit fortsatt långa under året eftersom mycket tid har lagts på att introducera och lära upp nya medarbetare. Inför 2018 finns dock goda möjligheter att kunna minska kötiderna.

Tekniskt stöd och digitalt arbetssätt

Under året har kommunens stöd för geografisk information fortsatt att utvecklas på olika sätt. Ett arbete med en ny lagringsmiljö som bygger på öppen programvara för källkod har påbörjats och kommer att intensifieras under 2018. Varbergskartan har fått fler funktioner och ett bredare innehåll. Dessutom har primärkartan genomgått en omfattande kvalitetshöjning och resurser för arbetet har frigjorts genom att projektanställa en mätningssingenjör. Vidare har en del av de äldre mätinstrumenten och fältbilarna bytts ut.

Stor efterfrågan på detaljplaner

Efterfrågan på detaljplanering har varit fortsatt hög och en utökning av verksamheten har varit nödvändig. Tre planarkitekter har anställts tillsammans med en ekolog som ska kunna avlasta planverksamheten och ge kvalificerat stöd inom sitt sakområde. På så vis ska tid kunna frigöras till projektledning av planprojekten. Antalet inkommande planuppdrag förväntas ligga på samma höga nivå även under 2018.

Bygglovshandläggare Emma Johansson och Rickard Enström arbetar bland annat med förhandsbesked, på bilden är de på platsbesök i Blåshammar.

Hög aktivitet på byggnationsområdet

Det har varit hög aktivitet på byggnationssidan. Mängden lovärenden minskade något under året, medan mängden anmälningsärenden var fortsatt hög. Antalet beslutade lov och tillstånd var något färre än 2016, liksom antalet bygglovsbefriade åtgärder (så kallade Attefallare). För fjärde året i rad ökade antalet inkomna tillsynsärenden från allmänheten.

Antalet större ärenden med verksamheter eller flerbostadshus minskade i förhållande till föregående år, vilket avspeglar sig i årets intäkter. Antalet ärenden som avsåg nybyggnad av bostadshus var 92 stycken.

Sju nya medarbetare började under året, varav två på helt nya tjänster med uppgift att ta emot allmänna frågor och avlasta handläggare med beslut i enklare ärenden.

Personal

Efterfrågan på stadsbyggnadskontorets tjänster har varit fortsatt stor, vilket resulterat i en hög arbetsbelastning på förvaltningen. För att möta efterfrågan och minska arbetsbelastningen har förvaltningen utökat bemanningen med totalt 12 medarbetare under 2017. Förvaltningen har flyttat till lokaler i Gamleby-skolan eftersom ventilationen var otillfredsställande i stadshus A. I samband med flytten har riskanalyser och handlingsplaner utarbetats och en ergonomisk översyn har genomförts på arbetsplatserna.

Förvaltningen arbetar aktivt för att minska sjukfrånvaron vilket har gett resultat i form av en sjukfrånvaro för 2017 på 2,4 procent. Den låga sjukfrånvaron stärker bilden av stadsbyggnadskontoret som en attraktiv arbetsgivare.

Arbetet med att attrahera nya medarbetare pågår löpande, bland annat genom samarbete med skolor, medverkan i branschnätverk och arbetsmarknads-mässor och synliggörande av stadsbyggnadskontoret, bland annat i sociala medier.

Nämndens mål

Av sju uppsatta nämndsmål bedöms sex stycken vara uppfyllda. Det mål som nämnden inte når handlar om att ta fram detaljplaner som rymmer minst 700 nya bostäder; i antagna detaljplaner under 2017 ryms cirka 500 nya bostäder. Anledningen till att målet inte har kunnat nås, är att det har behövts mer tid för att färdigställa några detaljplaner. Övriga

mål är uppfyllda. Bland dessa ingår exempelvis att föra dialog med exploatörer och fastighetsutvecklare genom årliga informationsmöten kring pågående och kommande stadsutvecklingsprojekt. Ett annat är ett ökat fokus på att information om miljömässiga lösningar ska ges i samband med nybyggnation.

Framtid

Arbetet med att säkerställa att förvaltningens administrativa och tekniska system ligger i fas med IT-utvecklingen och fungerar på ett rättssäkert och effektivt sätt, kommer att fortsätta att prioriteras. Exempelvis behöver arbetet med att inventera och dokumentera vilka personuppgifter som hanteras fortsätta, liksom arbetet med att följa upp vilka anpassningar olika systemleverantörer gör för att kunna uppfylla dataskyddsförordningen (GDPR). Anpassning har påbörjats till ett digitalt arbetssätt där medborgarna i framtiden kommer att erbjudas att hantera sina ärenden via e-tjänster.

Utifrån statskontorets rapport om lantmäterimyndigheternas organisation kan det komma förslag i framtiden som påverkar hur en kommunal lantmäterimyndighet kan och får drivas. Det är troligt att både kontrollen och kraven kommer att öka kring vad som ska återrapporteras i form av exempelvis statistik.

Det finns även förslag på lagändringar inom byggnationsområdet där konsekvenserna för nämndens verksamhet i dagsläget är svåra att förutse.

Ekonomi

Byggnadsnämnden redovisar en negativ budgetavvikelse på 0,8 mnkr, vilket kan jämföras med en positiv budgetavvikelse på 0,2 mnkr för 2016. Årets nettokostnad uppgick till 19,3 mnkr, vilket är en ökning med 5,9 mnkr jämfört med 2016. En stor anledning till nettokostnadsökningen är de statliga medel för ökat bostadsbyggande som nämnden under året har erhållit och använt till anställning av personal och teknikutveckling. Den negativa budgetavvikelsen för 2017 jämfört med överskottet för 2016 beror på att intäkterna blivit lägre än budgeterat och att verksamhetskostnaderna blivit högre än tidigare. Detta beror bland annat på kostnader i samband med flytten av förvaltningen till Gamleby-skolan samt högre konsultkostnader än 2016. Personalkostnaderna har på grund av vakanser varit lägre än budget.

Resultat

Mnkr	Intäkt 2017	Kostnad 2017	Netto 2017	Budget 2017	Budget- avvikelse	Netto 2016
Byggnadsnämnden	34,5	-53,8	-19,3	-18,4	-0,8	-13,4

Miljö- och hälsoskyddsämnden

Miljö- och hälsoskyddsämnden är en tillsynsmyndighet med uppgift att bedriva tillsyn och ge tillåtlighet främst utifrån livsmedelslagen och miljöbalken.

Hänt i verksamheten

Liksom under de tre föregående åren har Stadsutvecklingsprojektets olika delar präglat verksamheten inom miljö- och hälsoskyddsförvaltningen. Allt eftersom projekten framskrider kommer resultaten från ett ökande antal markundersökningar till nämnden för hanterande. Som exempel på delprojekt kan nämnas intensifierat arbete med dagvattenfrågor samt den underjordiska infrastrukturen för Västerport. Även arbetet med projektet Renen har inneburit ett fortsatt stort åtagande.

Handläggningen av anmälan med Norra stamledningen avslutades under året, för närvarande är tolv personer på förvaltningen mer eller mindre engagerade i dessa frågor.

En stor tillsynsinsats har under året genomförts på kommunens skolor och förskolor. Det har särskilt rört sig om tillsyn av städrutiner i förhållande till Folkhälsomyndighetens allmänna råd om städning i skolor och förskolor. Ytterligare en omfattande tillsyn har gjorts i hyreslägenheter runt om i kommunen. Denna form av bostadstillsyn har varit mycket framgångsrik i storstädernas miljöprogramsråden, där en del riktigt dåliga inomhusmiljöer har avslöjats. Några sådana problem hittades inte i tillsynen av Varbergs bostadsmiljöer, men likväl en del mindre brister i de flesta hus. I bostadstillsynen ingår även tillsyn av radonmätningar.

Förvaltningen har också genomfört fyra tillsynsprojekt inom livsmedelsområdet, dessa har avsett julbord, ursprungsmärkning av fiskeriprodukter, redlighet avseende köttprodukter samt kontroll av ekologiska produkter.

Mot bakgrund av EU:s revision av livsmedelstillsynen i Sverige har Statens Livsmedelsverk antagit nationella operativa mål för 17 särskilt utpekade riskområden. Detta har lett till en ökad nationell styrning av den kommunala livsmedelstillsynen, vilket har påverkat nämndens genomförande av tillsyn.

Samarbetet med kommuner och länsstyrelser inom miljösamverkan fortsätter och utvecklas.

Personal

Samtliga 26 anställda har anställning på 100 procent och sjukfrånvaron är låg. Förvaltningen arbetar aktivt med trivselskapande aktiviteter och yrkesinriktade fördjupningsutbildningar, vilket bidragit till det mycket goda resultatet i medarbetarundersökningen.

Nämndens mål

Måluppfyllelsen har nåtts inom de tre mål som nämnden har valt ut och som är mätbara, till exempel handläggningstid av ansökningar/anmälningar och remisser samt inventering/åtgärdande av enskilda avlopp.

Framtid

Miljöbalken är under utredning och förändringar kommer att ske, det är i nuläget svårt att överblicka hur det kommer att påverka nämndens tillsynsarbete. Ett fortsatt arbete utifrån EU:s revision av livsmedelstillsynen i Sverige väntar då Statens Livsmedelsverk antagit nationella operativa mål för 17 särskilt utpekade riskområden. Detta kommer att påverka genomförandet av nämndens tillsyn inom livsmedelsområdet.

Ekonomi

Årets resultat uppgår till 10,8 mnkr, vilket i jämförelse med budgeterade 11 mnkr ger ett överskott på 0,2 mnkr. Personalkostnaderna har ökat sedan föregående år, detta på grund av en tillsatt tjänst.

Miljö- och hälsoskyddsinspektör Emelie Jönsson inspekterar en provgrop inför anläggande av ett enskilt avlopp.

Resultat

Mnkr	Intäkt 2017	Kostnad 2017	Netto 2017	Budget 2017	Budget- avvikelse	Netto 2016
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	9,2	-20,0	-10,8	-11,0	0,2	-9,2

Hamn- och gatunämnden

Nämnden ansvarar för frågor gällande kommunala gator, vägar, parker och grönområden, hamnar, industrispår och Varbergs flygplats. I ansvaret ingår utveckling, planering, anläggning och drift.

Hänt i verksamheten

2017 har varit ett intensivt och händelserikt år med många nyanställningar och med omfattande drift- och projektverksamhet. Flera nya exploateringsområden har tagits i drift och årets projektutgifter för investerings- och exploateringsverksamhet är förvaltningens högsta hittills.

Förvaltningen har färdigställt och invigt en ny tätortslekplats i Limabacka, påbörjat byggnation av en ny stadsdelslekplats på Apelvikhöjd och färdigställt ett nytt motionsspår i Breared. Belysningen i Påskbergsskogen har förnyats och Varbergs kommun har även fått sina två första hundrastgårdar; en i centrum och en i Breared.

Flera nya gång och cykelvägar (GC-vägar) har byggts ut under året, såväl inom ramen för nämndens egna investeringsprojekt, som i samband med kommunens exploateringsprojekt. Exempel på GC-vägar som byggts är Västra Vallgatan, Veddice, Trönninge-näsvägen och Värnamovägen. Förvaltningen har även fortsatt arbetet med att öka säkerheten för cyklister genom olika driftinsatser såsom förbättrad vinter-väghållning, vitmålning av GC-tunnlar samt röjning av siktskymmande vegetation.

Utöver arbetet med att bygga nya GC-vägar, arbetar hamn- och gatuförvaltningen med attitydpåverkan för att främja cykling. Ett exempel på detta är projektet *På egna ben* som syftar till att få fler elever att välja cykeln när de ska till skolan. Inom ramen för projektet *Cykelvänlig arbetsplats* och *Vintercyklister* har förvaltningen även arbetat för att fler invånare ska cykla till sina arbetsplatser.

Ett viktigt arbete som intensifierats under 2017 är olika insatser för att fler ska åka kollektivt. Ombyggnation och tillgänglighetsanpassning av flera busshållplatser påbörjades under året och flera andra trafikrelaterade projekt utfördes, bland annat den efterlängtdade byggstarten av korsningen Kattegattvägen/Södra vägen.

Under året har även de fyra viktiga projekten Fästningsbadet, renoveringen av pirhuvud, Tvååker centralpark och Brunnsparcken fortsatt, prognosen är att de ska färdigställas under 2018. Förvaltningen har på uppdrag av kommunstyrelsen även projektlett och byggt ut flera nya exploateringsområden.

Hamnavdelningen har fortsatt arbetet med att utveckla Varbergs innerhamn och hamnen i Träslövs-läge. I innerhamnen anlades belysning utmed innerhamnpiren och i Träslövs-läges hamn byggdes nya båtplatser för att fortsätta utveckla fritidshamnen och möta kundernas efterfrågan. Antalet gästbåtar minskade något i Varbergs innerhamn, sannolikt till följd av sommarens dåliga väder. Antalet gästbåtar

husbilar fortsatte att öka, såväl i Varbergs innerhamn som på Naturum. Under året har förvaltningen fortsatt deltagit i diskussionerna om framtida ansvarsfördelning mellan parterna i handelshamnen.

Flera viktiga planeringsunderlag färdigställdes 2017, däribland teknisk handbok, cykeltrafik i anslutning till vägarbeten samt trafik- och parkeringsutredning för centrala Varberg. Teknisk handbok är ett ytterst viktigt dokument när privata exploatörer nu för första gången ges möjlighet att på allmän platsmark bygga anläggningar som kommunen sedan ska ta över ansvaret för, inklusive drift och underhåll.

Antalet upplåtelse av offentlig plats fortsatte att öka under året. Framför allt gällde detta byggbelamringar, vilket bekräftar bilden av ett växande Varberg.

Förvaltningens engagemang i Stadsutvecklingsprojektet har varit omfattande under 2017 och flera av medarbetarna har varit involverade i arbetet med planprogrammet för Västerport.

Även om förvaltningen har rekryterat många nya medarbetare råder fortfarande ett ytterst tufft rekryteringsläge med hård konkurrens om arbetskraften.

Personal

Verksamhetens omfattning och konkurrensen om arbetskraften fortsätter att öka inom samtliga av förvaltningens kompetensområden. Efterfrågan är stor på personal med yrkesinriktad utbildning inom trädgård och anläggningsarbete, liksom efterfrågan på kvalificerade högskoleutbildade samhällsbyggare med inriktning mot gator, trafik, och landskapsarkitektur. Arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare med god förmåga att attrahera och behålla medarbetare blir allt viktigare. Både chefer och medarbetare upplever en hög arbetsbelastning, men det finns även en god kompetens och trivsel inom förvaltningens samtliga verksamhetsområden. Förvaltningens totala sjukfrånvaro uppgår till 5,3 procent och har därmed minskat med 0,2 procent sedan föregående år. Den långa sjukfrånvaron har ökat, men den korta (dag 1–14) har minskat jämfört med 2016. Det finns inte någon enskild orsak som kan förklara att den längre sjukfrånvaron ökat.

Nämndens mål

Förvaltningen har bidragit till att uppfylla uppsatta mål genom att delta aktivt i Stadsutvecklingsprojektet och samhällsbyggnadsprocessen utifrån ställningstaganden i trafikstrategin och grönstrategin.

Flera planeringsunderlag har påbörjats eller färdigställts under året, såsom badplatsriktlinjen och grönblå plan samt teknisk handbok och omledning av cykeltrafik vid byggarbetsplatser. Satsningar på nya cykelvägar, påverkansprojekt och tillgänglighetsanpassade hållplatser har förbättrat förutsättningar för hållbara resor. Förvaltningens arbete med mobility management behöver vidare utvecklas för att kunna möta behoven i ett växande

Varberg och behoven under byggtiden inom Stadsutvecklingsprojektet.

Upplåtelseerna i kust- och strandnära lägen ökar, liksom gästande husbilar i innerhamnen. Flera nya grönområden, lekplatser och motionsspår har färdigställt eller påbörjats under året. Omsorgsfull gestaltning och skötsel av kommunens offentliga miljöer är viktiga frågor nu och framöver, då dessa ytor utgör de mellanrum mellan husen som gör en stad och ort levande.

Framtid

Nämndens verksamhet går på högvarv. Under nästkommande år väntar slutförande av flera viktiga investeringsprojekt, såsom Fästningsbadet, Brunnsparken, renoveringen av hamnens pirhuvud och Tvååker centralpark. Dessutom väntas byggstart för ett antal större exploateringsprojekt, såsom Östra Holmagårde.

Stadsutvecklingsprojektet kommer att gå in i en mer intensiv fas. Tillsammans med övriga bygg- och anläggningsprojekt kommer detta att få stor påverkan, inte minst på förvaltningens verksamhet för trafikplanering.

Under 2018 ska hamn- och gatunämnden tillsammans med kommunstyrelsen utreda om delar av förvaltningens utförarverksamhet lämpar sig för konkurrensutsättning.

Vinterväghållningstjänster kommer att upphandlas 2018. Förvaltningen bedömer risken som hög för ett begränsat intresse på marknaden, vilket i sin tur kan leda till kostnadsökningar.

Konkurrensen om medarbetare bedöms öka ytterligare nästkommande år. Svårigheten att rekrytera riskerar att påverka utvecklingstakten på processer kopplade till kommunens tillväxt.

Ekonomi

Hamn- och gatunämnden redovisar ett överskott motsvarande 5 mnkr, varav 2 mnkr avser driframen (gata/park) och 3 mnkr avser hamnverksamheten.

Nettokostnaderna inom driframen har ökat med 8,2 mnkr. Den främsta förklaringen är ökade personalkostnader motsvarande 4,7 mnkr som en följd av nyanställningar och löneuppräknings. 2,2 mnkr förklaras av ökade kapitalkostnader och

cirka 2,5 mnkr av de politiska satsningarna gällande det enskilda vägnätet samt cykelfrämjande åtgärder.

Kostnaderna har även ökat som en följd av lokalhyra för parkeringshuset i Gallerian samt ett ökat antal ytor att sköta. Intäkterna har ökat för upplåtelse av offentlig plats samt som en följd av fler producerade timmar för drift- och anläggningsavdelningen. Minskade intäkter visas hos förvaltningens projektavdelning som en följd av färre producerade timmar då tjänster varit vakanta under året.

De främsta orsakerna till årets positiva resultat är ökade intäkter för upplåtelse av offentlig plats, lägre kostnader än budgeterat för gatuunderhåll samt lägre kostnader än budgeterat för ledning och administration som en följd av att medel för oförutsedda händelser inte förbrukats.

Resultatet för hamnavdelningen är på ungefär samma nivå som 2016. Både intäkter och kostnader har ökat, intäkterna främst beroende på ökade fartygsintäkter och utgifterna bland annat till följd av underhållsarbeten i gästhamnen.

Hinderbana ordnades för barnen vid invigningen av Veddige gång- och cykelväg i juni. Trafikplanerare Karin Nyberg hjälpte till vid starten.

Resultat

Mnkr	Intäkt 2017	Kostnad 2017	Netto 2017	Budget 2017	Budget- avvikelse	Netto 2016
Hamn- och gatunämnden	82,4	-183,0	-100,6	-105,6	5,0	-92,7

Kultur- och fritidsnämnden

Kultur- och fritidsnämndens ansvar är att stödja föreningar med bidrag och information, se till att det finns fungerande anläggningar att driva verksamhet i och organisera olika aktiviteter. Till kultur- och fritidsområdet hör föreningsverksamhet, bibliotek, utställningar, inköp av konst och konstnärlig gestaltning, kulturarrangemang samt kulturskolan och ungdomsgårdar.

Hänt i verksamheten

Ett stort arbete har lagts ned på att färdigställa förstudier och fullfölja pågående investeringar samt förbereda för invigningar av anläggningar. I augusti invigdes Tresteget – Trönninge idrottscentrum och Trönninge skola med över 3 000 besökare.

Förvaltningen har genomfört två kompetensutvecklingsinsatser. En workshop som var den andra delen av den jämställdhetsutbildning som startade 2016 samt en inkluderingsfördjupning och en halvdag om värdegrund och mänskliga rättigheter. För chefer och målsansvariga togs första steget i en utbildning om målstyrning, alla medarbetare kommer att bli involverade 2018. Nämndledamöterna har kompetensutvecklats inom arbetsmiljöområdet.

4R-analys (metod för jämställdhetsintegrering) har genomförts på två av nämndens anläggningar och påbörjats på en tredje.

Förvaltningen har förberett övergången till kommunens gemensamma kundservice Varberg direkt. Studiebesök till Falköping har genomförts för att få kunskap om nya bokningssystem då nuvarande system snart utgår, systemet kommer att ha stor betydelse även för Varberg direkt.

Alla chefer har bearbetat sina resultat utifrån kommunens medarbetarenkät och en handlingsplan är framtagen. Under hösten genomfördes en kickoff för all personal för att fira allt gott arbete och för att sammansvetsa hela personalgruppen. Ett friskvårdsprojekt för 2018 har planerats för hela förvaltningen, likaså ett ledar-relationsutvecklingsprogram som genomförs under våren 2018.

Integrationsarbetet i kommunen stöds genom insatser i förvaltningen. I februari antogs inkluderingsstrategin och ett arbete med att ta fram handlingsplanerna har genomförts.

Nämnden fick under hösten ett nytt uppdrag att utreda överflyttning och utökning av verksamhet för Aktiva seniorer vad gäller den ej biståndsknutna delen. Fritidsavdelningen ansvarar för planering och rekrytering.

Kommunrevisionen genomförde under året en revision och rapporten visade på några få punkter som förbättringsområden för nämndens verksamhet.

Nämnden har skrivit ett nytt avtal med Kungsbacka kommun om Sjöareossen.

Svenska Stadskärnors årskonferens ägde rum i Varberg under våren och förvaltningen deltog i förberedelsearbetet. Förvaltningen har också tagit

emot studiebesök från Ulricehamns och Tranemos kommunledningar samt från Ystads kommun och Lundby stadsdelsnämnd.

Under hösten tog kultur och fritid initiativ till en inspirationsresa till Borås för koncernledningen, med syftet att lära mer om varumärkesarbete och om staden som galleri.

Förvaltningen har varit delaktig i Stadsutvecklingsprojektet, både när det gäller kommande utformning och kommunikation kring Västerport och stations- och hamnområdet samt gällande andra delar som berör idrottsarenor med mera.

Utvecklingsprojektet Sommarakademien har genomförts. Ett EU-projekt med 5–6 länder under rubriken Creative Europe har initierats. Ett planeringsmöte i Italien har genomförts, kontakterna har kommit genom nätverket Eurotowns.

Nämnden har varit delaktig i arbetet med den nya regionala kulturplan som har antagits. Ett strategiskt arbete med bland annat studiebesök i Årets kulturhuvudstad Århus har genomförts.

Personal

Kultur- och fritidsnämnden arbetar för att vara en attraktiv arbetsgivare, personal- och kompetensförsörjningsfrågan och en god arbetsmiljö är av största vikt. Förvaltningens sjukfrånvaro har under 2017 minskat och trenden är att den minskar för varje månad. Flera åtgärder har vidtagits under året för att minska sjukfrånvaron och bedömningen är att dessa insatser ger ett positivt resultat.

Kompetensutveckling är en viktig faktor för att motivera och attrahera medarbetare. Nämnden har satt upp mål för kompetensutveckling, det har genomförts satsningar kring jämställdhet, inkludering, värdegrund och mänskliga rättigheter samt första steget i en utbildning om målstyrning. Förvaltningen har också genomfört insatser för att stärka ett gott ledarskap, det pågår arbete kring jämställdhet och ökad mångfald i arbetsgivarrollen och det finns en framarbetad mångfaldsplan.

Nämndens mål

Måluppfyllelsen för 2017 är god. Medarbetarna på förvaltningen har på ett strategiskt, målinriktat och metodiskt sätt, med engagemang och kreativitet, arbetat med att nå målen. Inom målområdet Miljö och klimat är målet uppnått och två verksamheter har miljödiplomerats under året. Inom målområdet Hälsa och social sammanhållning har fokus legat på att förbättra hälsan för barn, ungdomar och vuxna och målet är uppnått. Målområdet Delaktigheten i samhället ska öka innehåller aktiviteter för en ökad inkludering och delaktighet. Måluppfyllelsen är i stort sett god, beroende på att andelen särskilt riktade projekt och aktiviteter har minskat till förmån för mer öppna och inkluderande aktiviteter. Nämnden lägger stort fokus på målområdet Ökad jämställdhet

Välkommen till Gauen! Jari Kajanne, enhetschef för kommunens ungdomsavdelning, intervjuade fritidsledarna Marcel Mulombo och Annika Pihl vid invigningen av Träslövsläges nya fritidsgård.

och här visar målnivån att måluppfyllelsen är i stort sett god, men att andelen tjejer som får stöd via Idécentralen har minskat något under året.

Framtid

Nämndens ansvarsområde kommer att bli en viktig del i utvecklingen av Västerport, men också för nya innovationer, nya möten, hälsa och goda livsvillkor. När Västerport börjar byggas bör det planeras för att utveckla en evenemangsplats kopplad till Campus; mötesplatser kan knyta till sig föreningar och en mobil scen kan användas på olika platser. Kulturskolans verksamhet behöver fortsätta breddas, önskemål om att skapa större deltagande av fler grupper är en fråga i fokus. Förvaltningen kommer att vara delaktig i det kulturhistoriska jubileumsåret som Region Halland samordnar 2018–2019.

Ekonomi

Kultur- och fritidsnämndens ekonomiska utfall för 2017 uppgår till cirka 145,6 mnkr, mot budgeterade 146,1 mnkr. Därmed gör nämnden återigen ett positivt resultat på cirka 0,5 mnkr, vilket innebär att 99,7 procent av budgeten har förbrukats. Resultatet

beror på en god ekonomisk hushållning inom samtliga avdelningar.

Intäkterna blev 2,6 mnkr högre än budget, bland annat till följd av ökade intäkter för uthyrning av anläggningar motsvarande cirka 1,5 mnkr. Under året tillkom Tresteget – Trönninge idrottscentrum som en ny anläggning, vilket har påverkat intäkterna positivt. Personalkostnaderna visar ett överskott på cirka 1,0 mnkr, det beror bland annat på att enhetschefen för badverksamheten tillträdde sin tjänst på heltid först under hösten.

Övriga utgifter överskred budget med cirka 3,6 mnkr. Detta kan främst förklaras med att mer verksamhet, som genererat utgifter, har kunnat skapas tack vare de ökade intäkterna, men också med att de IT-relaterade kostnaderna har ökat. Anledningen till att driftutfallet är cirka 6,3 mnkr högre än föregående år är främst starten av verksamheten i Tresteget – Trönninge idrottscentrum i augusti.

Resultat

Mnkr	Intäkt 2017	Kostnad 2017	Netto 2017	Budget 2017	Budget- avvikelse	Netto 2016
Kultur- och Fritidsnämnden	27,5	-173,1	-145,6	-146,1	0,5	-139,3

Serviceämnden

Serviceämndens uppdrag är att leverera interna tjänster som behövs i kommunens verksamhet. På förvaltningen finns cirka 400 anställda som servar alla nämnder med tjänster inom IT, telefoni, kost, städ, fordon och fastighetsskötsel.

Nämndens mål är miljö, delaktighet, stolthet och att vara i framkant. Målarbetet är avgörande för hur prioriteringar görs i verksamheten och löpande omvärldsbevakning sker.

Hänt i verksamheten

Under det gångna året har serviceämnden haft den stora äran att ta emot flera fina priser och utmärkelser.

- Påskbergsskolan fick priset *Hallands bästa skolrestaurang* av Hallands matakademi.
- Priset *Årets gröna kommun* mottogs från Lantbrukarnas Riksförbund, vilket den höga andelen svenskproducerade livsmedel som köps in till kommunen starkt bidragit till.
- *Årets digitaliseringsprojekt* delades ut av KommITS för arbetet med att införa Skype som telefonväxel.
- *Bästa miljöfordonskommun 2017* togs emot från Miljöfordon Sverige och Bisnode. Priset avser kategorierna *Bäst resultat* och *Störst förbättring*.

Ständiga förbättringar

Serviceämnden har fortsatt att utveckla verksamheten genom facility management-konceptet. Syftet är att skapa effektiva stödfunktioner där samordningsvinster tas tillvara genom utveckling av bra interna tjänster, så att andra förvaltningar kan fokusera på sin kärnverksamhet. Nycklar till framgång är strukturerad kommunikation, utbildning av medarbetare, förstärkt samordning mellan avdelningar samt ett gemensamt och målinriktat arbete med ständiga förbättringar.

I oktober bjöds vårdnadshavare in till att äta maten på skolor och förskolor och lämna sina omdömen via en digital enkät. De bjöds även in till ett dialogmöte med politiker och tjänstemän, där det diskuterades hur Varbergs kommun kan arbeta för att bibehålla och ytterligare utveckla den goda kvalitet som det framkommit i enkätundersökningen att maten har.

Mycket underhåll har med gott resultat utförts under året. Exempel på större underhållsprojekt är renoveringen av det gamla Läroverket (stadshus A), flickskolans gymnastiksal samt påbörjad renovering av Rosenfredsskolan.

Under året har också tre nya tillagningskök öppnats, dels på de nya enheterna Trönninge skola och Bolmens förskola, dels på Bosgårdsskolan i Tvååker.

Tillgänglighet och bemötande

Projektet med en kommungemensam kundservice, Varberg direkt, gick in i slutfas under året. Systemlös-

ning kom på plats, och medarbetare rekryterades och fick utbildning i bemötande, samtalsteknik, värdskap och fackkunskap kring de frågor som ska besvaras.

Under 2017 har serviceämnden arbetat med boenden åt nyanlända. För att förbättra handhavandet av dessa boenden har en bovärd anställts.

Digital utveckling

Stort fokus har under året legat på förberedelserna inför EU:s dataskyddsförordning, GDPR. Mycket tid har lagts på utbildning av personalen samt på klassning av alla system utifrån det ramverk som SKL har tillhandahållit. En strateg har anställts för informationsförvaltning. Befintliga dokument kring informationssäkerhet har uppdaterats och nya riktlinjer kring lagring av information har tagits fram.

Elektroniska körjournaler har installerats i 70 fordon som ytterligare ett steg i att optimera fordonsflottan.

Trönninge skola är första kommunala verksamhet i landet med det digitala lokalvårdssystemet Easy Cube. Sensorer mäter städbehovet utifrån antalet besökare, detta återkopplas i realtid till lokalvårdarna med hjälp av app och surfplatta.

Långsiktig hållbarhet

Målet om 35 procent ekologiska livsmedelsinköp av de totala livsmedelsinköpen nåddes även 2017, då de faktiska inköpen av ekologiska livsmedel hamnade på 36 procent.

Införandet av två helvegetariska dagar i veckan inom skolan innebar initialt ett ökat svinn i form av den mat som blev kvar efter serveringen. Det svinnet minskade under året och successivt har allt fler elever lockats att äta mer av maten under de helvegetariska dagarna.

Arbetet med energieffektiviseringar i kommunens fastigheter har fokuserats på att konvertera direktverkande el till fjärrvärme.

Personal

Samtliga medarbetare i förvaltningen har erhållit önskad sysselsättningsgrad och andelen timvikarier minskar. Sjukfrånvaron varierar men minskar totalt sett. Nämnden arbetar systematiskt med medarbetare med många sjuktilfällen och genomför en medarbetarenkät varje år samt arbetar strukturerat med resultatet tillsammans med medarbetarna. Förbättringsförslag tas fram för att utveckla processer och därmed förbättra arbetsmiljön. Alla chefer har gått utbildning för att bättre uppmärksamma och hantera kränkande särbehandling. Nämnden arbetar på många olika sätt för att säkerställa personalförsörjningen, exempelvis genom praktikanter, jobbväxling och att erbjuda tillsvidareanställning istället för timanställning. Kompetensutveckling av befintlig personal sker löpande.

Från jord till bord; Amelie Alsterrot, förstekock på Limagårdens kök, fotograferad under en vidareutbildning i matlagning för äldre.

Nämndens mål

Under perioden 2016–2019 har servicenämnden fyra mål: miljö, delaktighet, stolthet och att vara i framkant. Arbetet för att uppfylla målen har fokuserats på miljö, facility management-koncept, införande av kommungemensam kundservice (Varberg direkt) samt aktivitetsbaserade arbetsplatser. Målarbetet sker på alla nivåer och fortskrider enligt plan. Arbetet med fokusområdena löper under flera år och i dagsläget bedöms samtliga mål uppfyllas inom utsatt tid.

Framtid

Den 1 februari 2018 öppnas Varberg direkt i stads-hus C. Varberg direkt ska förenkla människors vardag genom att öka tillgängligheten för invånare, organisation, företag, besökare och media. Varberg direkt ger en effektivare hantering av ärenden, ett gemensamt förhållningssätt och ett jämlikt bemötande. Samlokalisering med Pensionsmyndigheten, Försäkringskassan och Skatteverket kommer att ske under våren 2018, vilket ger ytterligare nytta.

Regeringen har målsättningen att Sverige ska vara bäst i världen på att använda digitaliseringens möjligheter. Digitala tjänster ska vara förstahandsval i den offentliga sektorns kontakt med medborgare och företag. Varbergs kommun ska intensifiera utvecklingen av efterfrågade självservice-tjänster och e-förvaltning.

Genomförandet av aktivitetsbaserade arbetsplatser under 2018–2019 visar att nämnden ligger i framkant. Verksamheten får bra förutsättningar för

att arbeta som en helhet, med en tydligt gemensam leverans. Organisationen kan snabbt anpassa sig till förbättringar och växande genom ett miljövänligt, optimalt nyttjande av lokaler och mötesytor. En aktivitetsbaserad arbetsplats blir inspirerande, professionell och kommer att attrahera kompetenta medarbetare.

Ekonomi

Servicenämnden planerade för ett underskott på 16,1 mnkr med anledning av utökade underhållsinsatser på kommunens fastigheter. Förändrade redovisningsregler i samband med att Trönninge skola och Tresteget togs i drift samt tidigarelagt underhåll gör att det planerade underskottet som ska belasta underhållsfonden avviker från planeringen och uppgår till 25,9 mnkr.

Övriga verksamheter redovisar ett resultat som är 3,6 mnkr bättre än budget. Nettoresultatet är i nivå med 2016, med hänsyn tagen till underhållet på kommunens fastigheter som under 2017 uppgått till cirka 75 mnkr.

Under 2017 har servicenämnden fått ökade uppdrag och nya enheter har öppnats. Detta har inneburit ökade intäkter för samtliga verksamheter, men också ökade verksamhetskostnader jämfört med budget. En hög underhållstakt inom fastighetsavdelningen har påverkat verksamhetskostnaderna mot budget ytterligare negativt. Personalkostnaderna avviker något positivt mot budget till följd av vakanser på fastighets- och IT-avdelningen.

Resultat

Mnkr	Intäkt 2017	Kostnad 2017	Netto 2017	Budget 2017	Budget- avvikelse	Netto 2016
Servicenämnden	592,1	-638,8	-46,8	-20,9	-25,9	-34,7

Varbergs Stadshus AB

De kommunala bolagen har till uppgift att erbjuda service och tjänster till invånarna. Bolagen har tillkommit för att tillgodose kommunala behov och de utgör därför en del av den kommunala organisationen.

Varbergs Stadshus AB bildades år 2005 och i koncernen ingår Varberg Energi AB, Varbergs Bostads AB, Varbergs Fastighets AB, Hallands Hamnar Varberg AB, Varberg Event AB, Varberg Vatten AB (år 2010) och Marknad Varberg AB (år 2014).

Verksamhet

Moderbolaget har ingen egen verksamhet utan fungerar endast som ägare till dotterbolagen. I bolaget finns ett externt lån som finansierade förvärvet av aktierna i dotterbolagen från Varbergs kommun. På lånet betalar man en borgensavgift på 0,50 procent till kommunen. Dotterbolagen erhåller sitt lånebehov via kommunens internbank och kommunen lånar upp motsvarande belopp på den externa marknaden. I samband med utlåningen tar kommunen ut en administrationsavgift från bolagen.

Ekonomi

Årets rörelseresultat för Varbergs Stadshuskoncernen blev 166,4 mnkr, att jämföra med 104,7 mnkr föregående år. Resultatet efter finansiella poster blev 84,7 mnkr, jämfört med 14,9 mnkr 2016.

Varberg Energi AB har i år inte behövt göra några ytterligare nedskrivningar och elhandeln fortsätter att växa, vilket bidragit till bolagets resultat på 48,2 mnkr. Föregående års resultat på -30,7 mnkr var i hög grad påverkat av nedskrivningar med 75 mnkr på vindkraftverksamheten till följd av priset på elcertifikat.

Varbergs Fastighets AB och Hallands Hamnar AB landar på historiskt höga resultat, vilket framför allt beror på höjning av hyresnivåer respektive höga volymer av skogsprodukter och pappersmassa.

Moderbolaget finansierar sig via koncernbidrag från dotterbolagen och under året har man mottagit koncernbidrag från Varberg Energi AB (8,6 mnkr), Hallands Hamnar Varberg AB (11,2 mnkr) och Varbergs Fastighets AB (10,6 mnkr). Moderbolaget har även lämnat koncernbidrag till Varbergs Bostads AB (79 tkr), Varberg Vatten AB (17,6 mnkr), Varberg Event AB (6,8 mnkr) och Marknad Varberg AB (36 tkr).

Moderbolagets sätt att göra vinstdisposition har lett till försämrad soliditet hos vissa bolag, denna fråga kommer att hanteras under 2018. Balansomslutningen i koncernen ökade med 303,2 mnkr och det egna kapitalet med 63,6 mnkr. Soliditeten ökade med 0,4 procent.

Resultat

Mnkr	2017	2016	2015
Intäkter	1 507,6	1 442,5	1 218,8
Kostnader	-1 146,0	-1 082,4	-872,2
Avskrivningar	-195,1	-255,4	-188,0
Rörelseresultat	166,4	104,7	158,7
Finansnetto	-81,7	-89,7	-90,1
Resultat efter finansiella poster	84,7	14,9	68,6
Balansomslutning	4 841,7	4 529,7	4 178,2
Soliditet, %	15,0	14,6	15,5
Investeringar	509,0	573,7	326,3
Antal anställda, medeltal	238	242	236

Resultat, moderbolag

Mnkr	2017	2016	2015
Kostnader	-1,2	-1,1	-1,2
Rörelseresultat	-1,2	-1,1	-1,2
Finansnetto	-4,6	-4,4	-6,4
Resultat efter finansiella poster	-5,8	-5,5	-7,7
Balansomslutning	883,6	870,5	852,6
Soliditet, %	25,4	25,7	26,1

Varbergs Bostads AB

Med cirka 5 300 hyreslägenheter och 160 affärs- och kontorslokaler är Varbergs Bostads AB Varbergs största bostadsföretag. Bolaget äger totalt 89 fastigheter i Varbergs tätort, Bua, Väröbacka, Veddige, Träslövsläge och Tvååker.

Varbergs Bostad ska enligt ägardirektiven främja bostadsförsörjningen i kommunen och verka för en social bostadspolitik. Verksamheten ska bedrivas utifrån affärsmässiga och långsiktigt hållbara principer. I uppdraget ingår att ta hänsyn till miljön, ta boendesocialt ansvar och främja kundernas boendekvalitet.

Hänt i verksamheten

Efterfrågan på bostäder i Varberg är fortsatt mycket hög och den genomsnittliga väntetiden för en lägenhet är 11,5 år. Under året hyrde Varbergs Bostad ut 449 lägenheter i det befintliga beståndet, att jämföra med 529 och 25 nyproducerade lägenheter föregående år. 104 lägenheter gällde omflyttning bland befintliga hyresgäster (228 föregående år) och 2 förmedlades (exklusive migration) via den med socialförvaltningen gemensamma boendeenheten (31 föregående år).

Under året påbörjades nyproduktion av totalt 272 lägenheter, varav 224 på Västra Sörse och 48 på Västgötagatan, Håsten. Under året förvärvades också fastigheten Åkaren, vilket tillförde Varbergs Bostad 15 lägenheter.

Framtid

Planerna fortskrider för cirka 300 nya lägenheter på Södra Sörse och cirka 200 nya lägenheter på Brunnsberg. Detaljplan för Södra Sörse beräknas vara klar i slutet av 2018. På Brunnsberg förbereds upphandling för projektering. Parallellt pågår också arbete med att försöka få fram ytterligare förtätningsprojekt, bland annat på Apelvikshöjd, i Veddige och i Tvååker. Begäran om planbesked har lämnats in.

Totalt finns planer för byggnation av 1 200 lägenheter de kommande åren. Någon tidsangivelse för dessa planer kan inte ges på grund av möjligheterna att överklaga i flera led i processen samt en överhettad byggmarknad.

Resultat och ekonomisk analys

Årets resultat efter finansiella poster är 26,1 mnkr, vilket kan jämföras med 37,1 mnkr föregående år. Soliditeten är 42,1 procent, jämfört med 42,2 procent föregående år. Det minskade resultatet beror huvudsakligen på de fyra förskolor som överläts till kommunen 2016. Årets investeringar uppgår till 100 mnkr (115,9 mnkr föregående år) och består främst av aktiverade underhållskostnader samt Åkaren, Västra Sörse och Västgötagatan.

Personal

Bolaget hade vid 2017 års utgång 84 tillsvidareanställda, varav 55 män och 29 kvinnor. Antalet årsanställda uppgick till 107 personer. Årets sjukfrånvaro var 4,8 procent, vilket är en minskning med 1,1 procent jämfört med föregående år.

Resultat

Mnkr	2017	2016	2015
Intäkter	356,8	365,0	347,7
Kostnader	-250,4	-247,6	-237,0
Avskrivningar	-59,8	-57,7	-61,2
Rörelseresultat	46,7	59,7	49,5
Finansnetto	-20,6	-22,7	-23,7
Resultat efter finansiella poster	26,1	37,1	25,8
Balansomslutning	1 418,1	1 384,2	1 352,4
Soliditet, %	42,1	42,2	40,6
Investeringar	100,0	115,9	54,8
Antal anställda, medeltal	107	108	105

2017 firade Varbergs Bostad 70-årsjubileum med att sätta spaden i jorden för 270 nya lägenheter. Dessutom bjöds hyresgästerna på en massa skoj – bland annat fick bröderna Gustav och Felix Jansson segla i den Nordiska seglatsen. Ett minne för livet!
Foto: Mikael Pilstrand.

Varberg Energikoncernen

Varberg Energikoncernen består av två bolag, moderbolaget Varberg Energi AB med verksamheterna elnät, gasnät, fjärrvärme och IT, samt det helägda dotterbolaget Varberg Energimarknad AB. Dotterbolagets verksamheter är elhandel och elproduktion samt gashandel.

Hänt i verksamheten

Elhandeln fortsätter att växa och har nått nya rekordnivåer upp till 497 GWh. För att nå stordriftsfördelar har bolaget en långsiktig strategi som innebär att nätbolaget inte längre kommer att ha någon tydlig kundkontakt. Istället kommer handelsbolaget framöver att fakturera även elnätet.

Affärsområde Entreprenad har bytt ut gammal gatubelysning till LED på cirka 1 500 belysningspunkter längs de större vägarna och vid villaområden. Ledningar har flyttats med anledning av den kommande järnvägstunneln.

Verksamheten fjärrvärme har haft ett påfrestande år både ekonomiskt och personalmässigt. Södra Cell har återkommande störningar i sin process efter utbyggnationen, vilket medfört avbrott i deras fjärrvärmelieferans. Detta har ställt krav på Varberg Energis fjärrvärmeproduktion, med stor arbetsbelastning som följd.

Utbyggnationen av bredbandsnätet har varit rekordstor och vid årsskiftet fanns det 15 800 anslutningar. En ny hemsida med digitala tjänster har lanserats under året.

Framtid

Ytterligare några år av intensiv bredbandsutbyggnad kvarstår, sedan kommer de allra flesta kommuninvånare att ha tillgång till bredband och utbyggnaden kommer då att avta.

All ledningsflytt inför bygget av Varbergstunneln ska vara klar under 2018.

Tjänster kopplade till energi och kommunikation förväntas utvecklas i en allt högre takt. Exempel på detta är laddinfrastruktur, mikroproduktion, ”smarta” hem och städer samt e-tjänster kopplade till ny webb. Som en följd av detta lanseras ett nytt affärsområde, Inforgi, den 1 januari 2018.

Resultat och ekonomisk analys

Vinsten för 2017 är 48 mnkr, vilket är 3 mnkr högre än budget. Moderbolaget redovisar en vinst på 45,7 mnkr och dotterbolaget visar en vinst på 2,6 mnkr. Den största positiva avvikelsen finns inom bredband, som visar cirka 6 mnkr bättre resultat än budgeterat.

Årets investeringar uppgick till 119 mnkr, vilket är 38 mnkr lägre än budget. Anledningen är främst att den planerade vindkraftsparken vid Bäckagård har skjutits fram i tiden. Störst investeringar har skett inom utbyggnaden av bredband.

Personal

Vid årsskiftet hade bolaget 110 anställda, varav 33 procent kvinnor. Samtliga medarbetare har heltidsanställning. Den korta sjukfrånvaron uppgick 2017 till 1,9 procent (1,6 procent 2016) och den totala sjukfrånvaron till 4,3 procent (4,7 procent 2016).

Under 2017 påbörjade Varberg Energi arbetet med att byta ut äldre gatubelysning i Varbergs kommun mot ny energieffektiv LED-belysning. Det kommer att innebära en halvering av nuvarande energiåtgång. Foto: Eva-Lena Johansson.

Resultat

Mnkr	2017	2016	2015
Intäkter	537,2	493,5	441,0
Kostnader	-386,3	-343,6	-284,0
Avskrivningar	-73,1	-148,5	-84,3
Rörelseresultat	77,8	1,4	72,8
Finansnetto	-29,6	-32,1	-30,0
Resultat efter finansiella poster	48,2	-30,7	42,8
Balansomslutning	1 480,2	1 422,1	1 471,4
Soliditet, %	31,9	32,0	32,2
Investeringar	119,0	125,7	83,7
Antal anställda, medeltal	106	103	99

Varberg Event AB

Varberg Event har i uppdrag att tillhandahålla lokaler och koncept samt att genomföra attraktiva arrangemang för kommunen, medborgarna och näringslivet i Varberg.

Folkligt, festligt, fullsatt! Weeping Willows i Arenan den 8 december. Foto: Anna Lindblom, Pic People.

Hänt i verksamheten

Verksamheten har under året haft en markant ökning av framför allt antalet konferensgäster och antalet publika nöjesarrangemang.

Antalet besökare har varit totalt 70 100, exklusive cirka 20 000 träningsbesök, vilket kan jämföras med 59 000 besökare under 2016. Nedan redovisas besöksantalet 2017 fördelat på område, inom parentes anges motsvarande siffra för 2016.

- Konferens: 17 002 besökare (9 925)
- Mässa 21 639 besökare (18 505)
- Nöje 18 086 (19 446)
- Sport 13 373 (11 125)

Antal arrangemangsdagar har under året varit totalt 249, att jämföra med 197 under 2016. Nedan redovisas dessa dagar fördelat på arrangemang, inom parentes anges motsvarande siffra för 2016.

- 87 konferensdagar med i snitt 195 deltagare (78 med i snitt 127 deltagare).
- 37 mässdagar med i snitt 585 besökare (35 med i snitt 529 besökare).
- 97 publika nöjesarrangemang med totalt 16 000 besökare och 2 086 besökare på 8 icke publika nöjesarrangemang (49 publika nöjesarrangemang med 11 382 besökare och 8 064 besökare på 18 icke publika arrangemang).
- 20 dagar sportevenemang (18).

Framtid

Varberg Event är i stort behov av ett konferensrum som rymmer upp till 100 personer. Möjligheterna till detta, och i så fall till byggstart under hösten, utreds nu tillsammans med Varbergs Fastighets AB.

Under våren kommer en omarbetning av Varberg Events varumärke att lanseras med ett nytt uttryck

som kommer att ge verksamheten ytterligare positiv påverkan.

Resultat och ekonomisk analys

Årets självfinansieringsgrad uppgår till 47 procent, vilket är lägre än budgeterade 51 procent. Den största orsaken till att budgeten inte nås är att ett ökat antal arrangemang har krävt ökad grundbemanning.

Personal

Varberg Event har under året haft totalt 11 anställda, 5 kvinnor och 6 män. Av dessa arbetar 6 personer heltid och 5 deltid. Sjukfrånvaron har under året varit 1 procent.

Resultat

Mnkr	2017	2016	2015
Intäkter	14,4	18,9	16,2
Kostnader	-20,9	-21,7	-18,7
Avskrivningar	-0,2	-0,2	-0,1
Rörelseresultat	-6,8	-3,0	-2,7
Finansnetto	0,0	0,0	0,0
Resultat efter finansiella poster	-6,8	-3,0	-2,7
Balansomslutning	11,1	17,4	5,6
Soliditet, %	85,6	54,0	26,7
Investeringar	0,2	0,2	0,4
Antal anställda, medeltal	9	8	5

Varbergs Fastighets AB

Varbergs Fastighets AB (VFAB) ska medverka till utvecklingen av Varbergs kommun genom att bygga, utveckla och förvalta samhällsnyttiga och attraktiva fastigheter samt bedriva parkeringsverksamhet.

Hänt i verksamheten

2017 har varit ett händelserikt år och tillväxttakten i bolaget har varit fortsatt hög. Rådhuset har färdigställts med restaurang i bottenplan samt festsal och kontor på plan två och tre. Parkeringshuset Trädgården med ytterligare 235 centrala parkeringsplatser har blivit klart under året. Två paviljongbostäder för nyanlända har färdigställts och ytterligare två projekt har inletts.

Trönninge skola och Tresteget – Trönninge idrottscentrum är de största projekt som färdigställts med kommunen som beställare. Utöver detta har även tre förskolor och flera mindre projekt färdigställts.

Nytt läsår – ny skola! När Trönninge skola och Tresteget invigdes den 20 augusti kom drygt 3 000 besökare. Här syns skolans rektorer Mikael Sili och Elisabeth Thelne.

Framtid

Verksamheten kommer fortsatt att präglas av en hög investeringstakt då både VFAB och kommunen fortsätter att växa. Bolaget planerar att köpa Tvillinghusen från kommunen, det finns även planer på att påbörja byggnation av ytterligare parkeringshus. I befintliga fastigheter finns flera behov av hyresgäst-anpassningar, ombyggnationer och upprustningar, bland annat en utbyggnation av Åkulla friluftsgård.

VFAB blir allt mer involverade i arbetet med den nya stadsdelen Västerport. I kommande arbete ingår också verksamhet kopplad till den egna hamnfastighetens befintliga byggnader och hyresgäster samt verksamhet riktad mot fest och konferens vid uthyrning av Rådhuset och Varbergs nya bad- och simanläggning på Håsten. Dessutom finns planer för ett nytt äldreboende, en ny räddningsstation och ytterligare förskolor.

Resultat och ekonomisk analys

Årets resultat efter finansiella poster uppgår till 15,2 mnkr, att jämföra med 12,5 mnkr föregående år. Resultatet beror framför allt på att hyresintäkterna höjts med hela 5,2 mnkr, detta till följd av både nya investeringar och kontraktsförhandlingar.

Projektverksamheten mot kommunen minskade med 41,0 mnkr 2017, men ett nytt avtal har förhandlats fram, där en kritisk volym är satt till 250 mnkr jämfört med tidigare 300 mnkr.

Trots årets goda resultat har soliditeten fortsatt att sjunka till 8,9 procent. Detta beror delvis på årets investeringar, men framför allt på koncernens vinstdisposition. Ägardirektiven har därför justerats under året och ett nytt krav för bolagets soliditet är satt till 5 procent.

Personal

VFAB har fortsatt att växa och antalet anställda uppgick vid årets slut till 25 personer. Av bolagets anställda är 53 procent kvinnor och alla medarbetare har en heltidsanställning. Sjukfrånvaron har ökat under året men är fortsatt låg och ligger på 2 procent.

Resultat

Mnkr	2017	2016	2015
Intäkter	359,7	388,9	239,3
Kostnader	-303,3	-338,3	-196,0
Avskrivningar	-24,2	-19,4	-17,1
Rörelseresultat	32,3	31,2	26,2
Finansnetto	-17,1	-18,7	-18,0
Resultat efter finansiella poster	15,2	12,5	8,1
Balansomslutning	850,1	788,4	652,3
Soliditet, %	8,9	9,2	10,3
Investeringar	96,7	122,6	45,4
Antal anställda, medeltal	25	23	18

Hallands Hamnar Varberg AB

Hallands Hamnar Varberg AB tillhandahåller hamn-, stuveri- och logistik tjänster. Basen för verksamheten består av hanteringen av skogsprodukter, främst sågade trävaror, pappersmassa, massaved och sågtimmer.

Hallands Hamnar AB bildades i januari 2013 då hamnbolagen i Varberg respektive Halmstad slogs samman till ett bolag. Syftet med Hallands Hamnar AB är att stärka den regionala utvecklingen och förbättra användandet av befintliga hamnresurser. Bolaget ska verka för ökad kostnadseffektivitet och kundnytta samt utveckla hamnarna till moderna och attraktiva arbetsplatser. Vidare ska bolaget stärka de regionala förutsättningarna för positiv utveckling av regionens befintliga och tillkommande företags-etableringar.

Hänt i verksamheten

Segmentet skogsprodukter har även 2017 varit mycket starkt och bolaget har under året hanterat drygt 1 miljon kubikmeter sågade trävaror, vilket är 7 procent mer än föregående år. Drömgränsen 1 miljon hanterade kubikmeter uppnåddes i mitten av december.

Pappersmassan har kommit upp i för året förväntade höga volymer. Totalt har bolaget hanterat 402 000 ton pappersmassa, varav 338 000 ton har lastats till fartyg och 64 000 ton på lastbil. Jämfört med 2016 års volymer på 226 000 ton utgör detta en volymökning på 78 procent och volymerna förväntas öka även nästkommande år. Containervolymer ökade dramatiskt under 2017, från 7 096 till 14 649 hanterade enheter, det vill säga en ökning med 105 procent. Bolaget bedömer att denna uppgång är tillfällig och att volymerna under 2018 kommer att vara normala, vilket innebär drygt 7 000 enheter.

Hallands Hamnar Varberg AB passerade under 2017 drömgränsen 1 miljon hanterade kubikmeter sågade trävaror.

Framtid

Stora kunder som Södra Cell Värö och Derome genomför större investeringar. Detta ger Hallands Hamnar AB förutsättningar för ökad produktion och ökade volymer.

Arbete har påbörjats med att planera för att delar av hamnanläggningen i Varberg ska flyttas till en ny hamndel och ambitionen är att kunna bygga Norra Europas modernaste skogshamn. Huvudman för projektet är Varbergs kommun, och Hallands Hamnar AB kommer att vara djupt involverade och ta en aktiv roll i processen under många år framöver.

Resultat och ekonomisk analys

Bolaget redovisar för 2017 en vinst med 8,2 mnkr, vilket är en förbättring jämfört med 5,1 mnkr föregående år. Soliditeten uppgår till 36 procent, avkastningen på totalt kapital uppgår till 9 procent och avkastningen på eget kapital till 23 procent. Årets investeringar uppgår till 18,5 mnkr och består främst av en investering i begagnad hamnmobilkran Gottwald 260E på 8,9 mnkr samt en lagerbyggnad i Farehamnen på 3,4 mnkr.

Personal

Alla medarbetare är anställda i Hallands Hamnar AB och hyrs in till Hallands Hamnar Varberg AB.

Resultat

Mnkr	2017	2016	2015
Intäkter	116,6	97,3	100,8
Kostnader	-98,1	-84,1	-87,9
Avskrivningar	-10,0	-7,7	-8,1
Rörelseresultat	8,6	5,5	4,8
Finansnetto	-0,4	-0,4	-0,4
Resultat efter finansiella poster	8,2	5,0	4,5
Balansomslutning	90,6	72,1	75,2
Soliditet, %	36,0	51,0	49,7
Investeringar	18,5	10,6	10,9

Varberg Vatten AB

Varberg Vatten AB:s verksamhet består i att inom Varbergs kommun äga och hyra de allmänna vatten- och avloppsanläggningarna, vara huvudman för den allmänna vatten- och avloppsverksamheten (VA) och svara för den kommunala renhållningen.

Hänt i verksamheten

Bolaget satsar likt tidigare år på en ökad förnyelse av ledningsnätet, vilket bland annat innefattar omläggning och relining av ledningar samt en ökad inspektion av ledningsnätets status.

Avfallsverksamheten hade inför året budgeterat ett underskott, vilket blev större än planerat. Främsta orsak till avvikelsen är ökade entreprenadkostnader, dels genom fler tömningar av sopkärl inom fastighetsrenhållningen, dels genom ökade kostnader för omhändertagande av trä och ris på återvinningscentralerna. Ett nytt avtal gällande entreprenadkostnader tecknades under slutet av året och var mindre fördelaktigt än det tidigare.

Beredningen av Kvarnagårdens dricksvatten med nytt ultrafilter blev färdig under året och invigning hölls den 13 september. Under hösten färdigställdes även projektet Norra kuststammen i syfte att möjliggöra fortsatt exploatering utmed Norra kusten.

Personal

Varberg Vatten AB har ingen anställd personal eftersom verksamheten bedrivs inom Vatten & Miljö i Väst AB, som ägs tillsammans med Falkenbergs kommun.

Framtid

Framtida utmaningar för bolaget är planering och utbyggnad av vatten och avlopp samt genomförande och finansiering av underhåll av anläggningar och ledningsnät. Till utmaningarna hör även att beakta hur verksamheten påverkas av pågående och framtida klimatförändringar.

Resultat och ekonomisk analys

VA-verksamhetens resultat är -6,3 mnkr, vilket kan jämföras med -4,6 mnkr 2016. Årets underskott omvandlas till en fordran (negativ skuld) på VA-kollektivet med motsvarande värde. Omföring av verksamhetens VA-fond har gjorts till ett värde av 5,3 mnkr, motsvarande årets avskrivning av ultrafilteranläggning på Kvarnagårdens vattenverk, och

har ett värde av 9,7 mnkr (15,0 mnkr föregående år) på balansdagen 2017-12-31.

Avfallsverksamhetens resultat uppgår till -2,6 mnkr, att jämföra med 1,8 mnkr 2016. Årets underskott bokas upp som en minskad skuld till avfallsabonenterna och uppgår nu till 5,3 mnkr.

Bolagets resultat i sin helhet efter finansiella poster är 0 mnkr, jämfört med 3 tkr föregående år. Koncernbidrag har erhållits med 17,6 mnkr.

VA-verksamheterna har haft investeringar för 152,0 mnkr. De största investeringarna kommer från

- huvudvattenledning Norra ringen, 45,2 mnkr
- Norra kuststammen, 35,1 mnkr
- reinvestering i ledningsnätet, 16,5 mnkr
- exploatering, Stenen i Tvååker, 7,6 mnkr
- ombyggnad Kvarnagårdens vattenverk inklusive ultrafilteranläggningen, 5,0 mnkr.

Avfallsverksamheten har haft investeringar för 23,1 mnkr, där 22,0 mnkr avser ny återvinningscentral på Holmagärde. Utgiften avser huvudsakligen markarbete.

Resultat

Mnkr	2017	2016	2015
Intäkter	199,6	169,4	151,7
Kostnader	-162,7	-136,3	-122,3
Avskrivningar	-27,4	-21,7	-16,9
Rörelseresultat	9,5	11,4	12,5
Finansnetto	-9,5	-11,4	-12,5
Resultat efter finansiella poster	0,0	0,0	0,0
Balansomslutning	1 159,2	1 000,6	730,0
Soliditet, %	10,3	10,6	11,7
Investeringar	175,1	218,5	124,2

Foto: Mikael Pilstrand

Revisorerna
Varbergs kommun

2018-04-11

Till kommunfullmäktige i Varbergs kommun

Revisionsberättelse

Undertecknade revisorer, som är av Varbergs kommunfullmäktige utsedda att granska kommunens räkenskaper och förvaltning för år 2017, får efter verkställt uppdrag avge följande revisionsberättelse.

Vi har granskat kommunstyrelsens och övriga nämnders verksamhet samt årsredovisning och räkenskaper för 2017. Genom de utsedda lekmannarevisorerna har även granskning skett av Varbergs Stadshus AB, Varbergs Bostads AB, Varberg Energi AB med dotterbolag, Varberg Event AB, Varbergs Fastighet AB, Marknad Varberg AB, Hallands hamnar AB, Hallands Hamnar Varberg AB, Varberg Vatten AB samt VIVAB.

Granskningen har utförts enligt kommunallagen, kommunens revisionsreglemente och god redovisningssed i kommunal verksamhet. Granskningen har genomförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge rimlig grund för bedömning och ansvarsprövning.

KPMG har biträtt kommunrevisionen. I verksamhetsredogörelse som biläggs denna revisionsberättelse framgår kortfattat resultatet från genomförda granskningar under 2017. För samtliga granskningar har upprättats revisionsrapporter som skickats till berörd nämnd/styrelse för yttrande. Revisionsrapporterna har även skickats till kommunfullmäktige och kommunstyrelse för kännedom. Utöver verksamhetsredogörelsen lämnas även granskningsrapport avseende bokslutet som bilaga. Till revisionsberättelsen hör utöver ovan angivna revisionsrapporter också revisionsberättelser och granskningsrapporter för bolagen.

Revisorerna vill särskilt uppmärksamma på följande:

Av kommunens årsredovisning för 2017 framgår att två finansiella mål finns antagna av fullmäktige. Båda bedöms vara uppfyllda.

Vi bedömer att kommunens resultat är förenligt med de finansiella mål och verksamhetsmål som fullmäktige uppställt för 2017.

Utifrån vår granskning anser vi vidare att kommunallagens balanskrav har uppfyllts för 2017.

Årsredovisningen uppfyller kraven enligt den kommunala redovisningslagen. Vi tillstyrker att kommunens årsredovisning för verksamhetsåret 2017 godkänns.

Vi tillstyrker att kommunstyrelsen, kommunens nämnder samt de enskilda förtroendevalda i dessa organ och i gemensamma nämnder beviljas ansvarsfrihet för verksamhetsåret 2017.

Varberg den 11 april 2018

Rune Andersson

Gösta Gustafsson

Erling Andersson

Inger Cederholm

Lennart Andersson

Göran Jarhult

Göran Andersson

Christer Niklasson

Lars Oskarsson

**VARBERGS
KOMMUN**

BESÖKSADRESS: ENGELBREKTSGATAN 15, & ÖSTRA VALLGATAN 12

POSTADRESS: VARBERGS KOMMUN, 432 80 VARBERG

TELEFONVÄXEL: 0340-880 00 **E-POST:** KS@VARBERG.SE

WEBBPLATS: WWW.VARBERG.SE